

Kvinner i sportsjournalistikken på TV

En studie av kvinners posisjon i en mannsdominert del av
journalistikken

Skrevet av
Frida Kristiane Daae Hessen

Masteroppgave i medier og kommunikasjon

Institutt for informasjons- og medievitenskap
Universitetet i Bergen

Våren 2021

Forord

Å skrive denne masteroppgaven har først og fremst vært gøy, lærerrikt og spennende. Å vie et helt år til å fordype meg i et tema jeg ville vite mer om, har vært et privilegium. Med det sagt har prosessen tidvis vært krevende, men arbeidet har åpnet øynene mine for nye måter å tenke og reflektere på, og inspirert meg til å være åpen for flere perspektiver.

Jeg ønsker å utrette en takk til Karen-Marie Ellefsen, Ida Moseng, Carina Olset, Annemarta Giske, Solveig Gulbrandsen og Ingrid Halstensen, for bidraget til oppgaven. Jeg vil også takke Knut Helland for god, tydelig og inspirerende veiledning.

Takk til MEVI-gjengen som har gjort studietiden fantastisk, også utenom det faglige. Takk til mamma og pappa, som har støttet og utfordret meg.

Oslo, 1. juni 2021

Frida Kristiane Daae Hessen

Sammendrag

Denne oppgaven tar for seg kvinners posisjon i sportsjournalistikken på TV. Formålet med oppgaven er å undersøke arbeidsforholdene for kvinner i en mannsdominert del av journalistikken, med fokus på fire dimensjoner: Hvordan fordelingen mellom menn og kvinner er i redaksjonene, hvilke roller kvinner får, hvilke idretter de dekker og hvordan de opplever egen og andres tillit til arbeidet de gjør. Det er kvinnelige ansatte i TV 2 Sporten og NRK Sport, og deres erfaringer og opplevelser, som er grunnlaget for oppgaven.

Problemstillingen undersøkes gjennom bruk av egne metoder og tidligere forskning. Først er det foretatt en analyse av de ansatte i TV 2 og NRKs sportsredaksjoner, og senere er det utført kvalitative samtaleintervjuer med kvinner som er ansatt i redaksjonene, og som i sine roller figurerer på TV. De seks intervjuobjektene er Karen-Marie Ellefsen, Ida Moseng, Carina Olset, Annemarta Giske, Solveig Gulbrandsen og Ingrid Halstensen.

Funnene peker mot noen klare tendenser. Det er færre kvinner enn menn i sportsjournalistikken på TV, og i TV 2 og NRKs sportsredaksjoner er den samlede kvinneandelen på omtrent 30 prosent. Det var bred enighet blant informantene om at særlig dekningen av fotball er mannsdominert, og at det er problematisk fordi fotball er en så populær og bredt dekket idrett. Kvinnene i sportsjournalistikken er som regel programledere eller reportere, og det finnes svært få kvinnelige kommentatorer og eksperter. Mange trakk frem lavere selvtilitt i forhold til menn som en mulig årsak til at kvinner sjeldnere er å finne i kommentator- og ekspertrollene, som i stor grad er eksponerte og utsatte for kritikk. Mannlige kommentatorer og eksperter mottar også mye kritikk fra publikum, så det kan tenkes at det er selve rollen som er kritikkutsatt, og at det ikke er kjønnsbetinget.

Fire av de seks informantene har også opplevd å få spørsmål om de egentlig interesserer seg for sport, og har på så måte opplevd mistillit til sine kunnskaper, interesser og intensjoner. Innad i redaksjonene rapporterer samtlige om godt arbeidsmiljø og høy trivselsgrad, selv om de gir uttrykk for at en jevnere kjønnsbalanse og flere kvinner ville kunne være til fordel både for det sosiale miljøet, for det journalistiske produktet, og for et mer likestilt fokus på herre- og kvinneidrett.

Innholdsfortegnelse

1.0	INNLEDNING.....	10
1.1	HVA SKAL JEG UNDERSØKE?.....	11
2.0	TILNÆRMING.....	13
2.1	HVORFOR ER OPPGAVEN VIKTIG?	13
2.2	OM TV 2.....	15
2.3	OM NRK	15
2.4	DEFINISJON AV ROLLER	16
2.5	VALG AV DIMENSJONER.....	17
2.5.1	<i>Tilnærming til dimensjon én – andelen kvinner i sportsjournalistikken</i>	18
2.5.2	<i>Tilnærming til dimensjon to – kvinners roller</i>	19
2.5.3	<i>Tilnærming til dimensjon tre – dekning basert på kjønn</i>	20
2.5.4	<i>Tilnærming til dimensjon fire – forventninger</i>	21
3.0	PERSPEKTIVER OG TIDLIGERE FORSKNING	22
3.1	SELVTILLIT OG GLASSTAK	23
3.2	KJØNNSROLLER OG FOKUS I MEDIA	24
3.3	KVINNER OG MENN I SPORTSJOURNALISTIKKEN	27
3.4	DEN MANNLIGE EKSPERTEN.....	28
3.5	MANNLIG FLERTALL	29
3.6	KJØNNSFORDELING OG REPRESENTASJON I MEDIENE TIDLIGERE.....	30
3.7	KJØNNSFORDELING OG REPRESENTASJON I SPORTSJOURNALISTIKKEN I DAG	31
4.0	METODE.....	33
4.1	KVALITATIVE INTERVJUER	34
4.2	UTVALG OG GENERALISERBARHET.....	35
4.3	UTFORDRINGER UNDERVEIS I PROSESSEN	37
5.0	FORDELINGEN AV KVINNENE I TV 2 OG NRK	39
5.1	FORDELING AV ANSATTE	39
5.1.1	<i>Ansatte i TV 2 Sporten</i>	40
5.1.2	<i>Ansatte i NRK Sport</i>	40
5.1.3	<i>Sammenlikning av de to redaksjonene</i>	40
6.0	KVINNENE I SPORTSJOURNALISTIKKEN	43
6.1	HVORDAN ER FORDELINGEN MELLOM KVINNER OG MENN?.....	44
6.1.1	<i>Lav kvinneandel</i>	45

6.1.2	Årsaken til kvinnelig mindretall	48
6.1.3	Betydning og konsekvenser av å være i mindretall	49
7.0	KVINNERS ROLLER I SPORTSJOURNALISTIKKEN	53
7.1	ÅRSAKER TIL ULIK ROLLEFORDELING	55
8.0	DEKNING ETTER KJØNN	59
8.1	PROFILBYGGING OG LITE GJENNOMTREKK	61
9.0	FORVENTNINGER OG TILLIT	63
9.1	EGEN OG ANDRES OPPLEVELSE AV TILSTREKKELIGHET	65
9.2	ULIKE TABBEKVOTER OG BEVISBEHOV	67
9.3	«HAR DU NOE PEILING PÅ DETTE DU DA, JENTA MI?»	69
9.4	FOKUS PÅ JOBB ELLER PRIVATLIV?	71
10.0	TRIVSEL OG VENDEPUNKTET #METOO	74
11.0	DISKUSJON	76
11.1	KVINNEANDELEN	76
11.2	SELVTILLIT SOM ÅRSAK	77
11.2.1	Tyngre bevisbyrde for kvinner	78
11.2.2	Ulik sportsinteresse	79
11.3	ROLLEFORDELING	80
11.4	FOTBALL OG KVINNEFOTBALL	82
11.5	FOKuset UTENFRA	83
11.6	VENDEPUNKTET	84
12.0	KONKLUSJON	86
	KILDER	90
	VEDLEGG	95
	INTERVJUGUIDE	95
	PROSJEKTRREGISTRERING I RETTE	97

1.0 Innledning

Da jeg skulle velge ut retning for masteroppgaven var jeg usikker på nøyaktig hva temaet og problemstillingen skulle være. Jeg visste jeg var interessert i TV, nyhets- og sportsformidling, men jeg var usikker på helt konkret hva jeg ville undersøke og finne ut mer om. I perioden jeg tenkte på dette så jeg flere herrefotballkamper som hadde studiosending med eksperter i pausene. I kun én av disse sendingene var det en kvinne i fotballstudio. I kommentarfeltet på Facebook-siden til TV 2 så jeg også klager fra seere som mente kvinner ikke har noe å gjøre i studio. Det fikk meg til å lure på om det bare er en fordomsfull myte, eller om det faktisk er slik at kvinner har lite troverdighet som sportsformidlere blant folk flest.

Jeg ønsket å utforske dette videre fordi det reiser flere interessante problemstillinger. Er årsaken til den ujevne kjønnsfordelingen rett og slett at færre kvinner er interessert i fotball? Hva gjelder i så fall for annen idrett? Sportsnyhetene har flere kvinnelige programledere, men de trenger i utgangspunktet ingen ekspertkompetanse for å presentere nyheter. Er det slik at kvinner først og fremst får sportsjournalistiske roller som ikke krever noe særlig kunnskap? Det hele fører til en overordnet problemstilling: *Hvilken plass har kvinnelige journalister i sportsjournalistikken på TV?*

Det som først og fremst opptar meg er om kvinner står på sidelinjen i et journalistisk felt av betydelig størrelse – for sportsnyheter er en stor del av journalistikken. Det gjør det til et emne som ikke kan eller bør overses. Særlig fotball og ski er av interesse for mange nordmenn, og får derfor bred dekning i norske medier. I Norge er TV 2 og NRK de eneste aktørene med et allmennkringkastingsoppdrag, og skal med det nå ut til så godt som hele befolkningen. Det er derfor liten tvil om at de to, i størst grad av alle norske medier, er med på å sette dagsorden, og at de derfor bør derfor representere og gjenspeile det norske samfunnet.

Det er også beskrevet av Medietilsynet: «I et demokratiperspektiv er de redaktørstyrte mediene ansett for å ha særlig betydning. Kjernen i samfunnsoppdraget til de redaktørstyrte journalistiske mediene er å opplyse borgerne slik at vi får et godt grunnlag for å forstå det samfunnet vi lever i» (Medietilsynet, 2020). Mediene er altså viktige for borgernes samfunnsforståelse. Implisitt har de store, redaktørstyrte mediene en definisjonsmakt også gjennom hvem vi ser på TV-skjermen. Hvem er representert i rollen som i videre forstand kalles den fjerde statsmakt?

TV-mediets visuelle karakter gjør seeren særlig bevisst på hvem som presenterer nyhetene, kommenterer fotballkampen eller diskuterer i studio. Derfor er det ekstra viktig at store

aktører som TV 2 og NRK, som med sin funksjon som allmennkringkastere og det samfunnsoppdraget det innebærer, faktisk representerer befolkningen. TV-mediet, TV 2 og NRK er derfor objekter for undersøkelsene i denne oppgaven. Jeg skal i tillegg intervju kvinner som jobber, eller har jobbet, med sport på TV i TV 2 og NRK. Intervjuene, sammen med noe egen empiri, blir grunnlaget for oppgaven.

Jeg skal fokusere på fire avgrensede dimensjoner, og kommer til å intervju informantene med spørsmål som kan knyttes til disse fire kategoriene. Deretter skal jeg drøfte informasjonen, dimensjon for dimensjon, og avslutningsvis besvare problemstillingen i en konklusjon.

1.1 Hva skal jeg undersøke?

«Dessverre er det et mønster i fotballen og sportsjournalistikken at man ikke har tillitt til kvinners ekspertkunnskaper. Kvinner reduseres til verter der utseende og presentasjon er det viktigste, ikke den faglige innsikten». Det sa Jorid Hovden til Aftenposten i 2016, etter at det var blitt klart at 13 menn og null kvinner skulle kommentere Eliteserien i fotball for TV 2 (Lyngøy, 2016). At fokuset på kvinners utseende og presentasjon overkjører fokuset på deres ekspertise og prestasjon er også Lise Klaveness et godt eksempel på. Da det ble klart at hun høsten 2018, som første kvinne, skulle bli sjef for norsk elitefotball, utdypet hun til Dagens Næringsliv at hun ikke forstod utseende- og kjønnsfokuset til de som kritiserte henne (Byklum, 2018). Til tross for en lang fotball- og landslagskarriere, flere lederstillinger og erfaring som ekspertkommentator for NRK, var mange misfornøyde med at hun skulle ta over rollen etter Nils Johan Semb. Likevel uttalte Klaveness til Dagbladet allerede i 2015 at hun opplever at verden går fremover på området, og at kvinner i større grad vurderes ut fra faglighet og egnethet enn kjønn nå enn tidligere (Hugsted og Berg, 2015).

Utseendefokus, enten det er med positivt eller negativt ladet fortegn, ser ut til å overskygge fokuset på kvinnelige sportsjournalisters kompetanse. Det kan farge de forventningene og tilliten man har til kvinnelige sportsjournalister, og ikke minst påvirke deres egne forventninger til seg selv og sin selvtillit. Det får meg til å lure på hvordan det er å være kvinnelig journalist i en sportsredaksjon. Blir de utfordret på samme måte som sine mannlige kolleger? Er det forventet at de skal levere det samme som sine mannlige kolleger, som er i overtall? Dersom kvinnelige sportsjournalister blir oppfattet som mindre kompetente vil det

kunne være en negativ faktor som medvirker til å holde dem unna yrket, eller som begrenser kvinnene til stillinger som ikke krever spisskompetanse og ekspertkunnskap.

For det er slik at det *er* flere menn enn kvinner i sportsavdelingene. Slik har det alltid vært. Det har imidlertid vært variasjoner i fordelingen, og ikke minst hvilke roller de har hatt. Noen stillinger krever mer sportskunnskap enn andre. Ekspert- og kommentatorrollen stiller større krav til den ansattes kunnskap enn særlig programleder-, men også reporterrollen – selv om man definitivt må kunne det man driver med også som programleder og reporter. Hvordan fordeler kvinner og menn seg på disse stillingstitlene? Er det forskjell på hvilke idretter hvem får dekke? Noen idretter er mindre populære, og kommentatorrollen i disse idrettene slipper kanskje lettere unna kritiske blikk, sammenliknet med populære idretter som fotball og langrenn. Er det noen fellestrekk for idrettene der kvinnene i størst grad slipper til?

Disse spørsmålene skal være drøftet og, så godt det lar seg gjøre, besvart, ved oppgavens slutt: Kvinners posisjon i sportsjournalistikken. Hvordan oppleves situasjonen for kvinner som jobber i sportsjournalistikken i dag, og i hvilken retning er vi på vei?

2.0 Tilnærming

Min hypotese ved inngangen til dette prosjektet var at sportsjournalistikken er mannsdominert og at kvinner slipper til i mindre grad enn menn. Jeg tror kvinner tidligere har møtt motgang, men at de nå er mer velkomne i de store redaksjonene, fordi likestilling har fått mye fokus på flere områder i samfunnet de siste årene. Kvinner har også tatt en større del av idretten, og blant annet har hopp blitt en idrett også kvinner er inkludert i på et seriøst konkurranseplan.

Jeg tror også at kvinner føler at de har mer å bevise, og derfor kjenner på et større prestasjons- og forventningspress, sammenliknet med sine mannlige kolleger. Om de er i et tydelig mindretall, er det kanskje heller ikke så rart. Det første jeg skal gjøre er derfor å kartlegge ansatte i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK, for å finne ut hvor stor andel av de ansatte som er kvinner. Jeg vil også undersøke hvor mange av de ansatte kvinnene som har roller der de er synlige på TV-skjermen.

2.1 Hvorfor er oppgaven viktig?

Det er flere årsaker til at det er viktig å undersøke betydningen av kjønnsbalanse og kvinners posisjon i mannsdominerte miljøer. Første kapittel i Elisabeth Eide og Kristin Skage Orgerets bok *Etter beste kjønn – Kjønnsperspektiv på medier og journalistikk* innledes med et sitat til ettertanke:

Du kan glemme et annet menneskes navn, utseende, alder, yrkestittel, formue, hjemsted. Men det siste du glemmer – hvis det i det hele tatt er mulig å glemme – er hvilket kjønn vedkommende tilhørte. Våre kategoriserte kjønnsstilhørigheter, som kvinner eller menn, er våre identiteters minste felles multiplum. Og skulle du av en eller annen grunn ikke oppleve deg – eller oppleves av andre – som hjemmehørende i en av disse to kategoriene, altså om du skulle være bærer av en eller annen form for transidentitet, er det likevel støpeformen for henholdsvis kvinne eller mann du vurderes mot (Lindstad, referert i Eide og Orgeret, 2015, s. 19).

Kjønn kan altså umiddelbart tenkes på som noe så banalt som at man *bare er* mann eller kvinne, men det er også noe så komplekst som kjernen i identiteten vår. Opplevelsen av at ens eget kjønn er mindreverdig, utstøtt eller underrepresentert er derfor avgjørende for hvordan vi ser på oss selv, vår verdi og vår plass i samfunnet. Det gjelder på alle arenaer, og (sports)journalistikken er intet unntak. Om man som kvinne er sportsinteressert og ser sport

på TV, men det stort sett bare er menn på skjermen, vil det kunne påvirke tanker om eget kjønns tilknytning til – og betydning for – sport som populærkulturelt fenomen.

I en mediebruksundersøkelse utført av Statistisk Sentralbyrå i 2019 oppga 12 prosent av respondentene at de så sport på direkteendt TV (Medienorge, 2020a). Blant alle TV-seerne var prosentandelen dobbelt så høy, på 24 prosent. Det inkluderte ikke opptak av TV-programmer, så den totale andelen som så sport på TV kan tenkes å være høyere. Sport var den nest mest sette kategorien etter nyheter, over blant annet film, serier, reality og annen underholdning. At så mange ser på sport sier noe om at sport har en viss betydning – det er ikke *bare* sport. Sportsjournalistikk kan for noen tenkes som et nisjeprodukt, men sannheten er altså at det er den nest mest sette TV-kategorien for nordmenn. Noe som sees av en så stor andel av befolkningen, bør også gjenspeile befolkningen. Det tilsvarer en omtrentlig lik andel kvinner og menn.

I 2011 tok daværende kulturminister Anniken Huitfeldt til orde for å gjøre store TV-sendte idrettsarrangementer tilgjengelig og gratis for over 90 prosent av befolkningen (Knudsen, 2011). Hensikten var å forhindre at nordmenn uten tilgang til betal-TV skulle utelukkes fra å ta del i store idrettsbegivenheter. Det er nemlig flere grunner til at idretten er viktig. Den har en samlende funksjon, og gir et bidrag til en slags fellesskapsfølelse – som når man vet at hundretusener av andre nordmenn, samtidig som en selv, sitter hjemme og ser Therese Johaug og Johannes Klæbo krysse målstreken og ta gull – eller når det norske landslaget i fotball nærmer seg EM-kvalifisering mot alle odds. Stemningen i Holmenkollen under femmila er til å ta og føle på, også for dem som sitter hjemme og ser begivenheten gjennom en TV-skjerm. På den måten knyttes man sammen, uten å hverken se eller snakke med hverandre. Idretten er også en viktig representant for norske verdier som fysisk aktivitet og en sunn livsstil, og er grunnlaget for fellesskapsfølelsen man får av å delta i lokale idrettslag.

Sport og idrett tar stor plass i norsk kultur og i norske medier. Hva vi ser på TV kan påvirke synet vårt på samfunnet, særlig nyheter og sportsnyheter som rapporterer fra virkeligheten. Så lenge menn er overrepresentert i sporten og kvinner kun er representert ved unntak, vil det kunne hemme en positiv utvikling av forståelsen for kvinner som egnede sportskommentatorer og -journalister. Mediene viser et bilde av virkeligheten, og hvordan det bildet representeres former hvordan vi oppfatter det – hva som er viktig og uviktig, bra og dårlig, gøy og kjedelig. Som mottaker plasserer man seg selv mentalt i forhold til det man

oppfatter som virkeligheten, og denne sammensatte selvoppfatningen bidrar til å danne grunnlag for vår identitet. Vår kjønnsidentitet er viktig for hvordan vi ser på oss selv og for hvordan andre ser på oss (Brønseth, 2015, s. 124). Det er dermed viktig at alle nordmenn blir inkludert på likt grunnlag og at alle føler seg representert – ikke bare halvparten av befolkningen. I hvilken grad dette er tilfelle skal jeg undersøke i denne oppgaven ved å se på de to største mediehusene i Norge.

2.2 Om TV 2

Mediehuset TV 2 er en kommersiell allmennkringkaster, og hadde sin første TV-sending i 1992. Kanalen ble opprettet for å være en reell utfordrer til NRK-monopolet (Enli og Syvertsen, 2017, s. 1). Hovedkontoret ligger i Bergen, men TV 2 har også et stort kontor i Oslo, i tillegg til flere mindre avdelingskontorer i andre byer. Kanalen sender underholdningsprogrammer, sport og nyheter, og har egen nyhetskanal og flere sportskanaler. Det er den nest største TV-kanalen i Norge, etter NRK, og har i tillegg en strømmetjeneste med serier, filmer, direktekanaler og mer sportsinnhold. Kanalen har i mange år satset tungt på fotball, men har også hatt senderrettighetene til store håndball- og vintersportmesterskap, sjakk og annen sport.

Selskapet ble etablert i 1991, og fikk konsesjon fra staten allerede da. Sist i 2018 ble det inngått en ny avtale mellom staten og TV 2, og inneværende periode som allmennkringkaster har vart siden 1. januar 2019. Mediehuset TV 2 har derfor et samfunnsoppdrag på lik linje med NRK, med visse krav til innhold og funksjon. Siden oppstarten har fem ulike menn sittet i stolen som sjefredaktør i TV 2. Mediehusets størrelse, sportssatsning og rolle som kommersiell kringkaster, er bakgrunnen for at jeg har valgt å fokusere på akkurat TV 2 i denne oppgaven, sammen med NRK.

2.3 Om NRK

NRK er Norges største mediehus, med flere kontorer i hele landet. Hovedkontoret ligger på Marienlyst i Oslo, og mediehuset er størst i landet på både TV, radio og nett. Norsk Rikskringkasting (NRK) ble opprettet i 1933, og hadde rikskringkastingsmonopol frem til 80-tallet (Fordal, 2020). Kanalen finansieres gjennom statsbudsjettet, og har et svært viktig samfunnsoppdrag som nyhets- og sportsformidler.

Statskanalen har lang tradisjon for sportssendinger, og har hatt en lang rekke sendinger fra blant annet OL, langrenn og fotball. Ni ulike menn har vært kringkastingssjef i NRK siden oppstarten på 30-tallet.

NRK er Norges eneste ikke-kommersielle allmennkringkaster, og landets desidert største mediehus, med tilhørende stor sportsavdeling. Derfor ville jeg undersøke forholdene for kvinnene i sportsjournalistikken på TV i NRK, sammen med TV 2.

2.4 Definisjon av roller

For å finne ut mer om kvinners plass i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK ønsket jeg å intervju personer med personlig erfaring på feltet – nemlig kvinnelige sportsjournalister, eksperter, kommentatorer, sportsankere og programledere. Disse rollene er definert etter egen oppfatning av hva rollene innebærer. Sportsjournalist kan i utgangspunktet innebære alle rollene, ettersom journalisttittelen «betegner en person som har sitt yrke i en redaksjonell avdeling (...) og som i sitt arbeid bidrar til å prege lesestoffet eller utsendingene (...)» (Orgeret, 2020). I denne oppgaven bruker jeg derfor tittelen *sportsjournalist* som en overordnet betegnelse for alle de ulike rollene. Videre definerer jeg de mer detaljert ved behov. Som *reporter* er man ikke nødvendigvis utegående og synlig på TV, man kan også være deskreporter og skrive nettsaker. I denne oppgaven omfatter reporterbegrepet både deskreportere og utegående reportere.

Med *ekspert* refereres det til en person som i sin rolle først og fremst foretar egen analyse og diskuterer en sportshendelse, for eksempel fra studiosendingene under en fotballkamp. Med *kommentator* menes en person som refererer direkte fra hendelsesforløpet i en sportssending, for eksempel en fotballkamp. Skillet mellom ekspert og kommentator trekkes her ved tidsaspektet. En i ekspertrolle kan ha hovedfokus på tidligere fotballkamper, overblikk og diskusjon, mens en kommentator skal referere til det som skjer her og nå i en konkret idrettssituasjon. Kommentator kunne altså like gjerne vært kalt referator, men jeg holder meg til kommentatorbegrepet fordi det er tittelen som brukes av TV 2 og NRK.

Også *sportsanker*- og *programleder*rollen er delvis overlappende, men med sportsanker menes en som leder sportsnyhetene, mens en programleder også kan være ordstyrer i studiosendinger og andre sportsprogrammer.

Jeg skal foreta kvalitative intervjuer med seks kvinnelige sportsjournalister, som enten jobber eller har jobbet i TV 2 og NRK, om deres erfaringer, meninger og tanker om posisjonen de og deres kvinnelige kollegaer har og har hatt. Disse kvinnene har hatt ulike roller og stillingstitler, men alle kan kalles sportsjournalister. Hvordan de har opplevd situasjonen som kvinne i sportsjournalistikken på TV skal undersøkes nærmere, ved hjelp av en mer spesifisert og utvalgt tilnærming.

2.5 Valg av dimensjoner

For å på best mulig vis kunne besvare problemstillingen har jeg valgt å fokusere på fire dimensjoner. Den første dimensjonen omhandler kvinneandelen i sportsjournalistikken, fordi det er utgangspunktet for hele oppgaven. Basert på tidligere undersøkelser og uttalelser fra kvinnelige sportsjournalister er hypotesen min at det er flere menn enn kvinner i sportsredaksjonene. Det er avgjørende for forståelsen av hvilken plass kvinners har i sportsjournalistikken, og danner grunnlag for spørsmålet: Hvordan er fordelingen mellom kvinner og menn i sportsjournalistikken?

Den andre dimensjonen er kvinners roller i sportsjournalistikken. Etter å ha avklart hvor stor andel av de ansatte kvinner utgjør, ønsket jeg å finne ut mer om hvilke roller de får, fordi det er det andre åpenbare aspektet ved kvinners posisjon i en redaksjon. Leser de opp ferdigskrevet materiale eller har de stillinger som krever ekspertkompetanse og analytiske ferdigheter? Hva kan være årsaken til eventuelle forskjeller? Jeg ønsket å finne ut om det er noen systematiske ulikheter eller fellesnevner ved de rollene kvinner får, og hvorfor det er sånn. Man trenger ikke se mange fotballkamper på TV for å merke seg at det ikke akkurat er en jevn fordeling mellom mannlige og kvinnelige kommentatorer og eksperter, og det ville jeg finne ut mer om.

Den tredje dimensjonen jeg undersøkte er idrettsdekning etter kjønn. Hvilke idretter dekkes av hvem, og er dekningen av enkelte typer sport nærmest forbeholdt kvinner eller menn? Ønsket var å finne ut mer om eventuelle ulikheter i hvilke roller kvinner får og i så fall hvorfor. Både forskjeller og årsaken til forskjellene ble undersøkt. Noen idretter er klart mer populære enn andre, og hvem som i størst grad slipper til i de mest populære idrettene kan fortelle noe om posisjonen de har i sportsjournalistikken.

Den fjerde og siste dimensjonen jeg utforsker er journalistenes egne og andres forventninger og tillit til kvinner i sportsjournalistikken. Forventninger og tillit kan fortelle mye om hvorfor situasjonen er som den er. Dersom man opplever mistillit og lave forventninger vil det kunne påvirke selvtilliten og forventninger til egne prestasjoner og kunnskaper (Manger og Wormnes, 2015). Det igjen vil kunne ha påvirke både hvor mange som får og vil slippe til, både hva gjelder andel og rollebesetning, samt hvilke idretter de dekker. Derfor ville jeg prøve å finne ut mer om nettopp forventninger og tillit, både hva de føler på selv og hva de opplever fra andre.

2.5.1 Tilnærming til dimensjon én – andelen kvinner i sportsjournalistikken

For å forstå mer om de øvrige dimensjonene skal jeg undersøke hvordan antallet kvinner og menn fordeler seg i de to største sportsredaksjonene i landet: NRK Sport og TV 2 Sporten. Utviklingen i et historisk perspektiv har en sentral funksjon i oppgaven. Jeg skal derfor danne meg et bilde av hvordan det var før, ved hjelp av tidligere analyser. Informasjonen skal også sees i sammenheng med samtaler med sportsjournalister. Jeg ønsker å høre om de som selv har jobbet i redaksjonene har noen oppfatning av andelen kvinner i redaksjonen – men også om de tror det har noen betydning at kvinner er underrepresentert.

Hvilken betydning lav kvinnerepresentasjon kan ha skal også drøftes i oppgaven, for å tydeliggjøre eventuelle konsekvenser av at ett kjønn er underrepresentert. Det er ingen selvfølge at det er viktig at begge kjønn er likt representert i enhver situasjon, men i mange tilfeller er det av betydning. I politikken er det viktig at de som regulerer sosiale institusjoner, påvirker lovverk og tar andre store, samfunnskritiske avgjørelser er både menn og kvinner. De fleste lover er kjønnsnøytrale, og politikerne bruker kjønnsnøytralt språk, men – dersom det kun er hvite menn som formidler politikken, kan det danne et bilde av at det de formidler tilsynelatende kun gjelder hvite menn, ifølge Paxton og Hughes (Paxton og Hughes, 2014, s. 4). Uten kvinnelig påvirkning vil en regjering som kun styres av menn i større grad iverksette menns interesser, mens kvinners interesseområder kan risikere å forsømmes.

På samme måte vil et tydelig overtall av mannlige sportsjournalister kunne føre til at omtale av og engasjement rundt kvinneidrett kan neglisjeres til fordel for herreidrett. Det sender ut et signal om at kvinner og deres idrettsprestasjoner er mindre viktige. Hvem som presenterer

idrett på TV har derfor en betydning, og neste dimensjon skal derfor ta nærmere for seg kvinners roller i sportsredaksjonene.

2.5.2 Tilnærming til dimensjon to – kvinners roller

Hvordan fordeler de kvinnelige redaksjonsmedlemmene seg utover ulike roller? Foruten bare det å være representert i sportsredaksjonene er det av betydning hvilke oppgaver kvinnene får. Blir de ansett som kunnskapsrike ressurser eller innkvoterte anheng? Førstelektor i journalistikk ved Høgskulen i Volda, Turid Øvrebø, uttalte følgende i et intervju med Vårt Land: «(...) programlederne skal gi hverandre glans – mannen gjennom den yngre kvinnen, mens kvinnen skinner av mannens autoritet. (...) Det er en del av problemet at det ikke eksisterer nok bevissthet og at det i mange sammenhenger blir en akseptert fortelling om kvinner og menn» (Wanounou, 2017). Øvrebø peker med det på hvordan kvinner og menn i et tradisjonelt oppsett skal komplimentere hverandre på TV-skjermen, og hvorfor det er problematisk. Mannen anses for å være autoritær og kunnskapsrik, mens kvinnen først og fremst er tilstede for å fremheve mannen og å vise frem sitt eget yndige vesen. Det er satt på spissen, men bare tendensene kan bidra til å ytterligere manifestere de tradisjonelle kjønnsrollene, slik Peter Dahlén beskriver.

Ännu råder en tydlig och på många sätt diskriminerande arbetsdelning känntecknad av en klar överrepresentation av män i maktställningar som tränare och ledare. Hela vägen från organiseringen av barn- och ungdomsidrott och upp till professionell idrott råder en stark könssegregering. Idrottens köns- eller genusordning karakteriseras alltså generellt av en påfallande ojämlig fördelning av makt, resurser, status och prestige mellan män och kvinnor (Dahlén, 2008, s. 464).

Rollefordeling er altså ifølge Dahlén ikke bare ujevn i sportsjournalistikken, men også i praksis i idretten. Selv om det er noen år siden Dahlén skrev om kjønnsforskjellene i idretten, finner jeg ingen indikasjoner på at det er betydelig endret siden den gang. Er det med på å påvirke hvilken plass kvinner får i sportsjournalistikken, og kan den lave andelen kvinner i sportsjournalistikken igjen påvirke hva slags plass kvinner tar i idretten? Er kvinners manglende tilstedeværelse i norsk sportsjournalistikk og norsk idrett i en negativ symbiose der det ene fører til det andre, og omvendt? Om svaret på det er ja kan det også være med på å avgjøre om de kvinnene som blir ansatt i sportsredaksjonene får tittelen ekspert eller programleder.

Gjennom denne dimensjonen skal jeg se nærmere på de stillingstitlene og rollene kvinner i sportsjournalistikken har. Har de roller med mye ansvar og tunge krav til kunnskap, eller er disse rollene oftere overlatt til menn?

I neste avsnitt skal jeg gå videre inn på dimensjon tre. Hensikten med den er å undersøke om kvinnene – uavhengig av rollene de har – dekker andre idretter enn menn. Jeg skal se nærmere på om enkelte idretter ser ut til i større eller mindre grad å være forbeholdt det ene eller andre kjønn.

2.5.3 Tilnærming til dimensjon tre – dekning basert på kjønn

Selv om kvinner er i mindretall i sportsredaksjonene, så finnes de der. Foruten å redegjøre for hvilke roller de har ønsket jeg å finne ut på hvilke områder de slipper til – blant annet om det er forskjell på hvilke idretter kvinner og menn får dekke. Fotball er blant de desidert største idrettene i Norge, med landets største særforbund. I 2015 hadde Norges Fotballforbund 366 000 medlemmer. Av disse var 106 000 disse kvinner (Hognestad, 2015, s. 102). Likevel er idrett først og fremst knyttet til maskulinitet, og særlig fotballen. Ledere og spillere idealiserer en god fotballspiller i tråd med den hegemoniske formen for maskulinitet; med evne til å bite tenna sammen, tåle smerte og å utføre handlinger når man blir satt på prøve både fysisk og psykisk (Dahlén, 2008, s. 465).

Uttrykk som «å løpe som en jente», «å kaste som en jente» eller «å spille som en kjerring» er sjelden uttrykt med positivt fortegn, og underbygger påstanden om at den ideelle idrettsutøveren for mange er maskulin. Det hindrer derimot ikke kvinner fra både å utøve idrett og å tilegne seg kunnskap om sport på lik linje med menn. Derfor trenger det ikke være forskjell på hvilke idretter som dekkes av menn, og hvilke idretter som dekkes av kvinner. Slik er det likevel, i alle fall ifølge Karen-Marie Ellefsen, da hun ble intervjuet i 2015.

Det er fortsatt tendenser til at mannfolkene får de største sjansene, de mest prestisjetunge sendingene og de viktigste sakene. Gutta blir sendt ut på ting som blir lagt merke til, ting de får vist seg fram på. Det blir ofte sagt at jentene må vise seg fram mer, men problemet er at jentene ikke like ofte får muligheten til de store sjansene hvor de får vist seg fram (Ellefsen, intervjuet i Moseng, 2015, s. 19).

Samme år undersøkte Moseng, som intervjuet Ellefsen, hvordan dekningen av ulike idretter fordelte seg på kvinnelige og mannlige journalister i TV 2 og NRK. Hun fant at 81 prosent av alle fotballsakene og 93 prosent av alle langrennssakene var skrevet av menn (Moseng, 2015, s. 20). Det føyer seg i rekken av funn som bekrefter at sportsjournalistikken er mannsdominert, og underbygger Gerd von der Lippes uttalelse fra boken *Et kritisk blikk på sportsjournalistikk* fra 2010: «Siden sportsredaksjonene oftest er dominert av middelaldrende fotballinteresserte menn, ser vi foreløpig ikke mange kvinnelige reportere kommentere fotballkamper» (von der Lippe, 2010, s. 132). I denne oppgaven skal jeg derfor undersøke videre hvilke roller kvinnene i sportsjournalistikken får.

2.5.4 Tilnærming til dimensjon fire – forventninger

Den lave andelen kvinner i sportsjournalistikken, hvilke roller de faktisk får og hvilke idretter de får dekke, går neppe ubemerket hen for de involverte. Jeg ønsker å finne ut mer om kvinnelige sportsjournalisters forventninger til egne prestasjoner, samt deres tanker om andres forventninger. Opplever de tillit fra folk rundt, fra både ledere, kolleger og publikum? Har de selv tillit til egne evner? Grymer og Rokksund, i Eide og Orgeret, undersøkte nettopp det. Det er tidligere uttalt at kvinner generelt er mer beskjedne enn menn. De må, ifølge prosjektleder for *Lindmo*, Aage Wolff, ofte overtales til at de er egnet for å være med i en sending. Også vaksjef i *Aktuelt*, Ingebjorg Sæbu, kunne bekrefte at kvinner ofte takket nei. Hun mente menn i større grad tør å kaste seg ut i ting og takke ja til direktesendinger, mens kvinner har et behov for å føle seg mer enn 100 prosent klar (Grymer og Rokksund, 2015, s. 71). Flere redaksjonsledere og kilder Grymer og Rokksund snakket med, kunne bekrefte det samme; at kvinner oftere enn menn tviler på egne evner.

Jeg ønsker å undersøke om det også er tilfelle i sportsredaksjonene. Mange vegrer seg kanskje for å søke på stillinger i utgangspunktet, fordi de ikke føler seg fullstendig overbeviste om at de kan levere til forventningene. For de som allerede er eller har vært ansatt i en sportsredaksjon vil jeg finne ut om de har tvilt på seg selv, eller om de har opplevd at andre har tvilt på dem.

For å få mer bakgrunnsstoff og flere perspektiver skal jeg først se nærmere på tidligere forskning som kan være relevant for oppgaven. Det går jeg derfor inn på i neste kapittel.

3.0 Perspektiver og tidligere forskning

Kvinnens plass i norsk journalistikk har ved flere anledninger blitt forsket på og undersøkt tidligere. Det som går igjen er at menn er i overtall. Slik har det også vært historisk, og i fagbladet *Journalisten* ble journalistyrket i 1921 definert på følgende måte: «Det bør ikke herske nogen misforsaaelse med hensyn til hvordan betegnelsen journalist i denne forbindelse bør forstaaes. Det er en mand som ernærer sig ved journalistik, som er journalist av profession (...)» (Kvaale, 1986, s. 16). Det ble den gang erklært til tross for at det også fantes, et fåtall riktig nok, kvinnelige journalister. Ifølge Kvaale er Birgithe Kühle å regne som Norges første kvinnelige journalist. Hun kom til Bergen fra Danmark, og allerede i 1794 utga hun første nummer av tidsskriftet *Provincial-Lecture* (Kvaale, 1986, s. 19). Anerkjennelse av kvinnelige journalister lot seg likevel vente på. Selv om definisjonen av en journalist i dag ikke er kjønnsbestemt, kan gamle konvensjoner fortsatt misfarge den oppfatningen man har av yrket. Det kan i alle fall være en tenkt bidragsyter til hvorfor det til stadighet er færre kvinner enn menn i sportsjournalistikken.

Også i fotoredaksjonene i aviser rundt om i Norge er kun 23 av 110 ansatte kvinner. Det tilsvarer under 20 prosent. I den forbindelse skrev Kristine Lindebø en sak for journalisten.no i 2019. På spørsmål om hva ulike redaktører mente om det lave antallet kvinner, svarte de fleste at det ideelt sett burde vært mer likestilt. På Lindebøs sammenlikning av det lave antallet fotojournalister med om over 80 prosent av nyhetsjournalistene hadde vært menn, svarte VGs sjefsredaktør Gard Steiro følgende: «Det tror jeg ville vært uheldig. Det handler ikke bare om det ferdige produktet, men også om diskusjonene og arbeidsmiljøet (...)» (Lindebø, 2019). Steiro påpeker det flere av redaktørene som intervjues i saken sier seg enige i; at en redaksjon er mer eller mindre homogen kan begrense innfallsvinkler, ideer, innspill og diskusjon. Det vil kunne ha en negativ påvirkning på både arbeidsmiljøet og det journalistiske sluttproduktet.

Det taler for en jevnere fordeling av kvinner og menn i flere redaksjoner, og at kvinner bør bryte barrierer og glasstak. Det er imidlertid tilsynelatende slik at lav selvtillit står i veien for det.

3.1 Selvtillit og glasstak

Opplevd mistillit og lave forventninger kan, som nevnt tidligere, påvirke selvtilliten og de forventningene man har til seg selv og sine egne evner. I et yrke som sportsjournalist, som i stor grad dreier seg om å prestere foran mange mennesker, vil det derfor antakeligvis være en fordel å ha mye selvtillit. Det kan bidra til at man er mindre bekymret og usikker når man går inn i en sending, og dersom man feiler vil det ikke tyngre like voldsomt som om selvtilliten allerede er lav og man ikke har så mye å gå på. Dermed vil det være relevant å se nærmere på forskjeller i kvinner og menns selvtillit, og om det berømte glasstaket kan være et hinder mellom kvinner og roller i sportsjournalistikken.

En Harvard-studie fra 2015 konkluderte med at kvinner allerede ved ung alder har lavere selvtillit enn menn, og at det kan forklare ulike karrieremønstre for menn og for kvinner: «*From a young age, women appear less confident than men. This confidence gap has been argued to play a key role in explaining differences in academic success, occupational choices, and career progression*» (Sarsons og Xu, 2015, s. 2). Sarsons og Xu viser også til tidligere studier som har funnet at nyutdannede kvinner sjeldnere enn menn søker på jobber med høy konkurransefaktor.

Selv blant de som allerede er i toppstillinger fant studien at kvinner har lavere selvtillit enn menn i tilsvarende jobber (Sarsons og Xu, 2015, s. 3). I artikkelen refereres det også til en studie av Coffman (2014). Studien fant at kvinner sjeldnere tar ordet og legger frem sine ideer når det kommer til typisk mannsdominerte emner, som matte og vitenskap – selv når de vet at de selv er gruppens ekspert på området (Sarsons og Xu, 2015, s. 4).

Kommentator i Aftenposten, Joachim Lund, skrev i 2019 et innlegg der han påpekte nettopp kvinners tendens til å tvile på egne evner: «Kvinner jeg ringer vil ikke stille opp. Andre kan mer, mener de, selv om det i en del tilfeller åpenbart er galt. Og menn som stiller opp har ofte ikke all verden å bidra med, når det kommer til stykket» (Joachim Lund, 2019). Det er altså en uttalt påstand at kvinner har mindre tro på egne ferdigheter, og at menn til stadighet overvurderer seg selv og sine evner. Konsekvensene av et slikt mønster kan være et glasstak, eller en usynlig barriere, som hindrer kvinner i å nå like langt som – eller lenger enn – menn.

Usikkerhet og lav selvtillit kan altså danne glasstak som blokkerer karrierestigen. Professor ved Handelshøyskolen BI, Tom Colbjørnsen, uttalte i 2017 til NRK at kvinner har en del hemninger som gjør at de ofte undervurderer sin egen kompetanse. Han mener likevel at det ikke finnes en usynlig barriere som hindrer kvinner fra å nå opp til toppstillinger (Ullvang og Zondag, 2017). Postdoktor og kjønnsforsker ved NTNU, Sofia Moratti, uttalte derimot i en artikkel i 2019 at kjønnskjevheter i næringslivet og academia er et resultat av menneskelige beslutninger og maktstrukturer, og hun nevner glasstakmetaforen som en bagatellisering av problemet (Sørum, 2019). Ifølge Moratti bidrar begrepet til å undergrave det faktum at det dreier seg om mennesker, og hun påpeker at uttrykket problematiserer kvinnene heller enn omgivelsene. Uavhengig av definisjonen av glasstak er det likevel enighet om at barrierene, som rammer kvinner og deres karrierevei, finnes.

Ulike typer glasstak har eksistert også før kvinner deltok i arbeidslivet i betydelig grad, som tidlig på 1900-tallet. Glasstaket har riktig nok flyttet seg oppover siden den gang, da kvinner først og fremst var hjemmeværende.

3.2 Kjønnsroller og fokus i media

I magasiner på 50-tallet ble kvinnene portrettert som husfruer med familie og husarbeid som hovedfokus. Betty Friedan var en skribent som skrev artikler for kvinnemagasiner, og ifølge henne var et hovedfokus fra redaktørene at kvinner måtte kunne identifisere seg med det som ble skrevet om. En gang ville Friedan skrive en artikkel om en kunstner, og endte opp med å skrive om alt annet enn arbeidet hennes – om hvordan hun forelsket seg i mannen sin, om shopping og matlaging, og om barnet hennes. Poenget var å skrive om en kvinne som en husmor, selv om det ikke først og fremst var det hun var (Gauntlett, 2008, s 55).

Forpliktelsene en kvinne hadde til omverden var mindre interessante enn de forpliktelsene hun hadde til hjemmet og familien. Det var virkeligheten på 50-tallet, men jeg tror fortsatt det i veldig mange tilfeller gjelder også den dag i dag. Kvinnelige intervjuobjekter får spørsmål om utseende, privatliv og familie i langt større grad enn mannlige intervjuobjekter. Særlig karrierekvinner får spørsmål om arbeidslivet kan kombineres med det å få barn – et spørsmål menn i liten grad opplever. Idrettsutøvere er heller ikke unntatt dette fokuset.

I 2015 ble nettopp den problemstillingen belyst gjennom kampanjen *Cover The Athlete* (Ferrerias, 2015). Kampanjen viste hvordan kvinnelige idrettsutøvere får spørsmål som virker helt urimelige når de stilles til menn. På kampanjens egen nettside beskrives problemet slik: «*Sexist commentary, inappropriate interview questions, and articles focused on physical appearance not only trivializes a woman's accomplishments, but also sends a message that her value is based on her looks, not her ability. And it's much too commonplace*» (CoverTheAthlete, 2015).

Det er altså en kjensgjerning at fokuset på kvinners prestasjoner overskygges av interessen for privatlivet deres, mens hos mannlige idrettsutøvere er det først og fremst fremgang, prestasjon, mål og trening som står i fokus. Det tydeliggjøres i kampanjevideoen, der vi blant annet ser hvordan det ville sett ut om utøvere, som basketballspiller Russell Westbrook, ble bedt om å snurre rundt for å vise frem antrekket sitt, slik tennisspilleren Eugenie Bouchard faktisk ble bedt om av en journalist.

Å se hvilke spørsmål kvinner får som menn slipper unna er oppsiktsvekkende. Det reiser også flere spørsmål. Hva er egentlig folk, publikum, interesserte i? Er de ikke interesserte i mannlige sportsprofilers privatliv, eller vegrer bare journalistene seg for å stille samme spørsmål til menn – fordi det ikke egentlig er helt greit? Om det så er tilfelle kan det antyde at det råder større respekt for mannlige utøvere enn for kvinnelige – med mindre det er slik at mannlige sportsprofilers privatliv rett og slett ikke er like interessant for folk flest.

For å få en indikasjon på nettopp det sjekket og sammenliknet jeg Google-treffene som dukker opp når man søker etter ulike idrettsprofiler, både utøvere og sportsjournalister, for å se om det er noen forskjell på hva folk ønsker å vite om kvinner og menn i sportsjournalistikkens verden. For å gjøre resultatene mest mulig sammenliknbare valgte jeg én kvinnelig og én mannlig aktiv skiløper, fotballspiller, alpinist eller snowboardkjører, håndballspiller, samt en (tidligere) programleder, sportskommentator og sportsanker. Jeg valgte Therese Johaug og Johannes Klæbo, Caroline Graham Hansen og Erling Braut Håland, Silje Norendal og Henrik Kristoffersen, Nora Mørk og Sander Sagosen, Ida Moseng og Marius Skjelbæk, Lise Klaveness og Øyvind Alsaker, og Karen-Marie Ellefsen og Fin Gnatt. Med denne fordelingen fikk jeg variasjon i yrke, idrett og alder, som gjør at funnene til en viss grad er generaliserbare – selv om det ikke blir helt rett å snakke om generaliserbarhet i denne sammenhengen. For å tydeliggjøre om søkeordene er relatert til privatliv eller karriere

markerer jeg ordene med rødt for privatliv og blått for karriere eller prestasjoner. Søkeord som ikke kan relateres til det ene eller det andre, som for eksempel sosiale medier, markeres gult.

Tabell 3.1: Oversikt over relaterte søkeord for kvinner per 17. november 2020. Ord markert med rødt er knyttet til privatliv, ord i blått er knyttet til arbeidsliv. Ord markert med gult er nøytrale ord.

	Therese Johaug	Caroline Graham Hansen	Silje Norendal	Nora Mørk	Ida Moseng	Lise Klaveness	Karen-Marie Ellefsen
Fem mest relaterte søkeord	Vekt, kjæreste, høyde, alder, youtube-kanal	Lønn, kjæreste, instagram, familie, trikker nrk	Instagram, skade, smykker, sponsors, kjæreste	Smykker, øredobber, vipers, høyde, instagram	Alder, bilder, tv2, kjæreste, wikipedia	Gravid, 2020, skilt, familie, nff, kjæreste	Pensjonist, slutter, hår, siste arbeidsdag, siste sending

Tabell 3.2: Oversikt over relaterte søkeord for menn per 17. november 2020.

	Johannes Klæbo	Erling Braut Haaland	Henrik Kristoffersen	Sander Sagosen	Marius Skjelbæk	Øyvind Alsaker	Fin Gnatt
Fem mest relaterte søkeord	Kjæreste, hytte, hus, instagram, vekt	Lønn, høyde, fifa21, intervju, instagram	Instagram, vekt, red bull, lønn, team	Lønn, vekt, kiel, høyde, kjæreste	Alder, parodi, kjæreste, twitter, høgmo, parodi	Liverpool, krefi, barn, lønn, høyde	Kone, sønn, twitter, sjakk, marius, skjelbæk

Ettersom Marius Skjelbæk også er programleder i en podcast, der han blant annet har parodierert både Per Mathias Høgmo og Fin Gnatt, har jeg valgt å markere søkene knyttet til det som jobberelatert. Totalt med i beregningen er 35 søkeord for kvinner og 35 søkeord for

menn. Blant kvinnene var 18 av 35 søkeord knyttet til privatliv. For mennene var tilsvarende tall 16 av 35.

Det er altså lite som skiller hva folk søker etter om de utvalgte sportsprofilene, og kjønn ser ikke ut til å hverken øke eller begrense interessen for privatlivet. Det skal sies at Karen-Marie Ellefsen gikk av med pensjon i denne perioden, og at fire av søkeordene dermed kunne, under normale omstendigheter, vært relatert til privatliv og dermed økt forskjellen på kvinner og menn. Det blir likevel bare spekulasjoner, så fra mannen eller kvinnen i gata-perspektiv ser altså både kvinnelige og mannlige sportsprofilers privatliv ut til å være like interessant å finne ut mer om for folk flest.

3.3 Kvinner og menn i sportsjournalistikken

I mange redaksjoner er sport blant de største journalistiske feltene, og i en undersøkelse fra 2010 ble det funnet at 28 prosent av stoffet i VG utgjorde sportsinnhold (Hognestad, 2015, s. 92). Det gjør sportsdekning i mediene til et interessant og aktuelt emne for forskning. Ifølge SSBs indikatorer for kjønnslikestilling skårer de tidligere Agder-fylkene og Sør-Vestlandet generelt dårligere enn andre deler av landet. De lokale papiravisene Agderposten, Fædrelandsvennen og Stavanger Aftenblad var derfor emne for en undersøkelse av kjønnsfordelingen i sportsdekningen til de aktuelle redaksjonene (Hognestad, 2015, s. 93). I disse tre redaksjonene var sportsstoff det henholdsvis nest- og tredje største området etter nyheter og kultur. I Agderposten var det i 2013 fire menn i redaksjonen, mens det i Fædrelandsvennen først var fire menn og én kvinne i redaksjonen, deretter fem menn ved årets slutt. I Aftenbladet var det fire menn og én kvinne. Alle lederne i samtlige redaksjoner var menn (Hognestad, 2015, s. 96).

Blant 54 sportssaker som nådde forsiden i de tre avisene, var kun tre av sakene om kvinners idrett – én sak i hver avis. Nesten alle de resterende sakene handlet om menn, med et lite antall saker om begge kjønns idrett. Selv blant alle artikler utenom hovedoppslagene var antall oppslag om begge idrett høyere enn antall om kvinners idrett (Hognestad, 2015, s. 97–99). Med denne statistikken er det ikke urimelig å påstå at sportssakene er forbeholdt menn – av menn, om menn, for menn. Som Jorid Hovden uttrykker: Usynliggjøringen av kvinner i mediesporten forteller oss, direkte og effektivt, at kvinners prestasjoner ikke er viktige og verdifulle nok (Hognestad, 1995, s. 101).

3.4 Den mannlige ekspert

Rollen som journalist, reporter, og ikke minst kommentator og ekspert, forutsetter en viss mengde bakgrunnskunnskap, og i sistnevnte tilfeller også ekspertkompetanse. Tradisjonelle kjønnsstereotyper kategoriserer menn som harde og kvinner som myke. Harde temaområder innebærer blant annet politikk, økonomi, kriminalitet, vitenskap, militær virksomhet og sport. Myke temaområder omfatter helse og omsorg, seksualitet og samliv, miljø, kjærlighet, vennskap, sorg og kjønnsroller (Brønseth, 2015, s. 129). Derfor er det heller ikke overraskende om man finner ut at menn i størst grad er involvert i sportsjournalistikk, mens det først og fremst er kvinner som snakker om det faktum at menn i størst grad er involvert i sportsjournalistikk.

En undersøkelse om kjønnsfordelingen i NRK P3 Dokumentar fant at det var flere menn enn kvinner som hadde laget dokumentarer for P3 Dokumentar, med en fordeling på henholdsvis 54 mot 40 prosent. De resterende seks prosentene var dokumentarer laget av begge kjønn (Brønseth, 2015, s. 126). De mannlige journalistene valgte i 67 prosent av tilfellene å bruke menn som hovedkilder, mens de kvinnelige journalistene omtrent like ofte valgte menn som kvinner. Med en slik fordeling er altså menn dominerende både som dokumentarskapere og hovedkilder, selv om tematikken for dokumentarene hadde en nesten helt lik fordeling mellom myke og harde temaområder. Blant myke, harde, nøytrale og andre temaområder var det kun i kategorien for myke temaer at kvinner var overrepresentert som hovedkilder. Blant harde temaområder var det nesten 70 prosent mannlige hovedkilder (Brønseth, 2015, s. 130). Menn var altså tydelig foretrukket i kategorien som blant annet innebærer sport.

Blant de undersøkte dokumentarene hadde kun 22 av disse en ekspertkilde. 18 av disse ekspertene var menn, som gir en andel på 82 prosent menn og 18 prosent kvinner. Akkurat samme prosentfordeling ble funnet av Global Media Monitoring Project i en undersøkelse blant norske nyhetsmedier i 2010 (Brønseth, 2015, s. 130). Ifølge Anne Dorte Lunås, journalist i P3 Dokumentar, er det ofte slik at kvinnelige akademikere kvier seg for å uttale seg generelt om et fagfelt, og at de helst holder seg til områder de har spesialisert seg på (Brønseth, 2015, s. 131). Det kan forklare hvorfor færre kvinner enn menn påtar seg ekspertrollen og lar seg intervju, men det forklarer ikke hvorfor det er sånn, og det understreker i alle fall ikke at det bør være sånn. Dokumentarene er, i likhet med nyheter og sportsnyheter, ikke fiksjon, men virkelighet. Det er med på å definere hva som er viktig og

hvem vi skal se og høre på. At menn er overrepresentert gir menn en muligens uberettiget definisjonsmakt.

3.5 Mannlig flertall

I Ida Mosengs bacheloroppgave, *Det sterkeste kjønn. En studie av kjønnsrepresentasjon i sportsjournalistikken på TV*, fant hun at 23 prosent av de ansatte i NRK Sport var kvinner, mens i TV 2 Sporten var tilsvarende tall 18 prosent (Moseng, 2015, s. 18). Blant disse lagde de mannlige journalistene 81 prosent av fotballsakene i sportsnyhetene, mens kvinnene stod for 19 prosent. Moseng undersøkte også hvor mange kvinnelige og mannlige reportere som dekket en konstruert uke. I NRK var 15 prosent av reporterne kvinner og 85 prosent menn, mens i TV 2 var fordelingen så ujevn som ti og 90 prosent i mennenes favør.

En av analysene til Moseng redegjør for kjønnsrepresentasjon i journalistrollene i TV 2-programmet med daværende tittel Fotballkveld, nå FotballXtra. Programmet eksisterer fortsatt og gir seerne sammendrag og høydepunkter fra hver serierunde i Eliteserien. Programpanelet består av fire roller, hvorav en er programleder og de øvrige tre har en ekspert- eller kommentatorrolle. I Mosengs analyse fant hun at det i et utvalg sendinger fra 2010 og 2015 var 100 prosent mannlige kommentatorer og eksperter begge år, mens det var 75 prosent kvinnelige programledere i 2010 og 100 prosent kvinnelige programledere i 2015. Blant reporterne var det 85 prosent menn i 2010 og 80 prosent menn i 2015 (Moseng, 2015, s. 28). Det var altså kun kvinnelige programledere i de utvalgte sendingene fra 2015, mens ekspert- og kommentatorrollen var forbeholdt menn. Avslutningsvis konkluderte Moseng med at kvinnerepresentasjonen i TV 2 og NRKs sportsredaksjoner samlet var under 25 prosent, og at kvinners representasjonen i programlederrollen er høy (2015, s. 31).

Ifølge analysene er det altså betydelig færre kvinner i sportsredaksjonene, og kjønnsfordelingen på de ulike stillingspostene var ujevn. Den eneste stillingen som hadde en overrepresentasjon av kvinner var programlederrollen, mens menn var i klart overtall som reportere, eksperter og kommentatorer.

For å ta Mosengs undersøkelse et lite hakk videre, gikk jeg gjennom alle som har fungert som øverste sjef for TV 2 og NRK, og funnene var entydige. En stilling som kan være verdt å merke seg at er mannsdominert, er nemlig redaksjonenes overhoder: sjefredaktøren i TV 2 og

kringkastingssjefen i NRK. Gjennom hele NRKs livsløp har ni av ni kringkastingssjefer vært menn. Fra TV 2 dukket opp på 90-tallet, har fem av fem sjefredaktører vært menn. Ikke én eneste kvinne har på noe tidspunkt sittet med mest makt i noen av landets to største, riksdekkende allmennkringkastere.

3.6 Kjønnfordeling og representasjon i mediene tidligere

For å få et overordnet blikk og å bedre forstå kjønnfordelingen i sportsjournalistikken, vil jeg først se nærmere på kjønnsrepresentasjon i mediene generelt, både fra tidligere på 1900-tallet og i nyere tid. Den historiske konteksten kan være verdifull for å forstå hvordan situasjonen har utviklet seg til slik den er i dag, og kanskje hvordan man kan forvente at det vil bli fremover.

I en studie av Gunter (1995) referert i Gauntlett (2008) ble kjønnfordelingen i TV-serier undersøkt. På 50-, 60-, og 70-tallet var kun mellom 20 og 35 prosent av amerikanske TV-programkarakterer med en betydelig rolle kvinner. Dette var altså tall fra USA, men det kan tenkes at det samme gjaldt for Europa og Norge (Gauntlett, 2008, s 47). Utover 70- og 80-tallet var det flere kvinner i USA som fikk større roller, men det var likevel fortsatt dobbelt så mange menn. Den samme studien fant også at kvinnerollene på 70-tallet ofte var portrettert som arbeidsledige husmødre, og de figurerte oftest, i 74 prosent av tilfellene, i forbindelse med temaer som kjærlighet og familie. For menn var prosentandelen kun 18 for tilsvarende temaer, og de ble fremstilt som arbeidssomme, dominante beslutningstakere. Kvinnene som ble fremstilt på samme måte hadde mindre hell i kjærlighet. Det kan peke på en tendens i måten man så på kvinner på 70-tallet, der selvstendige kvinner i arbeid ble ansett som mindre attraktive enn hjemmeværende husmødre. Kvinnens plass var etablert på myke temaområder, mens mannens områder var de harde. Det gjaldt også i i markedsførings- og reklamebransjen.

Barrie Gunter (1995), referert i Gauntlett (2008), har også på det samme feltet samlet en rekke empiriske innholdsanalyser, som viste at før 70-tallet var kvinner i reklamer sjelden i betalt arbeid. De gangene reklamene viste kvinner i betalt arbeid var det som regel i stereotypiske «kvinneyrker», som frisør eller sekretær. Selv om husmorrollen ble visket mer og mer ut i de kommende tiårene, stod rollen fortsatt sterkt. Utover 90-tallet hadde nesten ni av ti britiske reklamer en mannlig voiceover, og mens jobb fremstod viktigst for menn, var forhold viktigst for kvinner (Gauntlett, 2008, s. 59–60). Tradisjonelt sett har altså kvinner hatt lite med de tradisjonelt harde, maskuline temaene å gjøre – som blant annet sport og sportsjournalistikk.

Dette var også tilfellet i Norge, siste halvdel av 1900-tallet. Frem til 60-tallet var den sosialistiske arbeiderbevegelsen, som i stor grad la føringene for samfunnet, i hovedsak et maskulint prosjekt. Dette var en oppfatning som ble forsterket av massemediene, som portretterte den ideelle kvinnen som en hjemmeværende husmor – også i Norge. Fra 70-tallet kom derimot gjennombruddet for en sosialistisk kvinnebevegelse, som endret vilkårene for kvinners utdanning, arbeids- og familieliv (Dietrichson, 2017). Det la til rette for at kvinner i større grad ble en naturlig del av arbeidslivet, og etterhvert også i sportsjournalistikken. Den første kvinnelige sportsjournalisten på TV i Norge var Karen-Marie Ellefsen, som trakk opp stien for andre kvinner som ville inn i samme rolle.

3.7 Kjønnfordeling og representasjon i sportsjournalistikken i dag

Karen-Marie Ellefsen, som er et av intervjuobjektene i denne oppgaven, ble i 1979 fast ansatt i NRK Sport (Valle, 2011). Hun var den første kvinnelige sportskommentatoren i statskanalen, men den første tiden fikk hun kun kommentere barneidrett. Etterhvert slapp hun til også i den ordinære Sportsrevyen, men det var ikke alle idretter hun fikk kommentere.

Fotball ville de ikke slippe meg til på. Det var for eksempel en av mine daværende kolleger som sa: «Det er greit at hun er ansatt, men fotball må hun holde seg unna». Det var også en mannlig reporter som avbrøt ferien sin for å lage en tominutters reportasje fra en Vålerengakamp fordi jeg var det eneste alternativet i redaksjonen (Rognø, 2019).

Siden den gang har det skjedd mye, og Karen-Marie har vært en pioner og foregangskvinne for nye, yngre kvinnelige sportsjournalister. I august 2020 mottok Ellefsen Kongens fortjenstmedalje med følgende begrunnelse:

Den får du, fordi du har vært et forbilde. Med din direkte væremåte, god formidlingsevne og stå-på-vilje har du vist at det å være kvinnelig sportsjournalist og programleder i et mannsdominert miljø, er mulig. Du har banet veien for flere av dine yngre kolleger, og det gror en underskog av gode kvinnelige journalister i dine fotefar (Murtnes og Tønning, 2020).

Kvinner er altså tilsynelatende mer velkomne i sportsredaksjoner i dag enn for 40 år siden. Det burde kanskje tilsi at de også tar mer plass, men det er ikke nødvendigvis tilfelle. Norske Sportsjournalisters Forbunds medlemsregister var sist oppdatert i februar 2019, og hadde da 494 medlemmer. Av disse var 48 kvinner. På listen over honnørmedlemmer var kun to av 89 kvinner. For ordinære medlemmer er altså i underkant av ti prosent av medlemmene kvinner, mot en mannsdominert andel på hele 90 prosent (Norske Sportsjournalisters Forbund, 2019). Det er med andre ord fortsatt en betraktelig stor forskjell på antall kvinner og menn i sportsjournalistikken, selv i et såpass likestilt land som Norge. Det kunne kanskje blitt unnskyldt med at kvinner generelt er mindre opptatt at sport enn menn, men da ville det muligens vært naturlig med en like markant ulikhet i idretten.

I Norsk Idrettsforbunds nøkkeltallsrapport fra 2018 fant de at andelen kvinnelige medlemskap i de ordinære idrettslagene var 41,2 prosent av totalt 1 938 518 medlemmer (Norges Idrettsforbund, 2019, s. 9). Det er altså flere menn enn kvinner, men likevel tilnærmet likt. Likevel tjener menn i toppidretten mer enn kvinnene, og likevel er ni av ti medlemmer i Norske Sportsjournalisters forbund menn. Til tross for at kvinner i stor grad deltar i idretten har det i lang tid blitt sådd tvil om deres kunnskaper om sport og idrett. Derfor ønsker jeg å undersøke om det kan det være en iboende skepsis blant folk, som hindrer kvinner i å få samme anerkjennelse og tillit.

Hvordan problemstillingen og spørsmålene skal besvares, skal jeg gå gjennom i neste del av oppgaven. Metodekapitlet tar for seg hva jeg skal gjøre for å undersøke forskningsspørsmålet, hvordan jeg skal gjøre det, og hvorfor jeg har valgt nettopp de metodene jeg har gjort.

4.0 Metode

For å avgjøre hvilken metode som burde benyttes, var det nødvendig først å avgrense hva som skulle undersøkes. Jeg ønsket å finne ut hvilken posisjon kvinner har i sportsjournalistikken, med utgangspunkt i ulike dimensjoner eller innfallsvinkler. Helt konkret ville jeg vite mer om hvor stor plass kvinnelige sportsjournalister har i sportsredaksjonene, hva slags roller og stillinger de har, hvilke idretter og områder de dekker, samt hvordan de opplever egen og andres tillit og forventninger til arbeidet de gjør. Derfor tar oppgaven utgangspunkt i nettopp de fire dimensjonene. Foruten det som er å finne av konkrete tall, fakta og tidligere forskning, er det behov for å skaffe informasjon om personlige tanker, opplevelser og følelser. Det kan best tilnærmes gjennom samtaler med de som nå står eller tidligere har stått i det.

Jeg ville derfor intervju de som kan mest om emnet – nemlig kvinnene i sportsjournalistikken. Førstehåndserfaring ville være den sikreste kilden til den informasjonen jeg var ute etter. Jeg ønsket å intervju kvinner fra de største mediehusene, og ansatte fra de to mediehusene TV 2 og NRK ble derfor emne for undersøkelsen. Målet med intervjuene er å fortså hvordan kvinnene tenker, og hvordan de kan besvare forskningsspørsmålet.

I 2019 hadde de to kanalene en samlet markedsandel av TV-seerne på i snitt 67,6 prosent per døgn. NRK-kanalene hadde en samlet total på 39,4 prosent, mens TV 2-kanalene hadde 28,2 prosent av markedsandelen. Kanalen med tredje størst markedsandel var TV Norge med 5,6 prosent, altså betraktelig mye mindre enn de to ovenstående (Medienorge, 2020b). På grunn av den store markedsandelen og høye antallet seere er TV 2 og NRK viktige formidlingskanaler med stor påvirknings- og slagkraft. Det gjør dem til interessante emner for undersøkelsen.

I tillegg til intervjuene samlet jeg inn informasjon om ansatte i de to sportsredaksjonene. Tallene for ansatte i NRK Sport fikk jeg tilsendt fra en HR-ansvarlig i NRK. Tallene for ansatte i TV 2 Sporten hentet jeg selv fra interne arbeidslister, ettersom jeg er ansatt i TV 2. Jeg tok deretter kontakt med en HR-ansvarlig i TV 2, og ga beskjed om at jeg brukte tallene i oppgaven.

Før jeg gikk i gang med intervjuene ble prosjektet registrert i RETTE, med prosjekt-ID S602. Prosjektet ble registrert før jeg gikk videre med oppgaven, og skjemaet kan sees som vedlegg.

4.1 Kvalitative intervjuer

Kvalitative intervjuer som metode kan ha flere fordeler enn andre metoder, under rette forutsetninger. Man kan blant annet få innsikt i sosiale relasjoner og prosesser, man kan få kommentarer og verifisering på annen data, og man kan legge til hypoteser og spørsmål underveis i intervjuet (Østbye mfl., 2013, s. 103). Det forutsetter også en god del arbeid, både med forberedelser og etterarbeid. Først må det utarbeides en intervjuguide, så må jeg få tak i informanter og møte dem, for så å gjennomføre intervjuene som skal tas opp, og deretter transkriberes før de analyseres.

Jeg valgte å foreta semistrukturerte intervjuer. Jeg møtte informantene med en intervjuguide jeg tok utgangspunkt i, men var åpen for å legge til spørsmål og oppfølgingsspørsmål underveis i samtalen. Intervjuguiden ligger vedlagt.

Intervjuer bør skje i rolige og avslappede omgivelser (Østbye mfl., 2013, s. 106). Fordi samtalen skulle tas opp ville jeg unngå kafeer og andre steder med mye bakgrunnsstøy. De fleste av informantene jobbet fortsatt i TV 2 og NRK, så jeg kunne i utgangspunktet møtt dem i kontorlokalene, men ettersom intervjuene ble gjennomført under spesielle omstendigheter i et samfunn preget av koronaviruset, så måtte flere av intervjuene tas gjennom videosamtaler på nett. Det var uansett tilrettelagt for avslappet atmosfære som både informantene og jeg som intervjuer kunne være komfortabel med.

Både de jeg møtte fysisk og de jeg snakket med over nett fikk de samme spørsmålene, men jeg holdt intervjuet semistrukturert og byttet ut og la til flere spørsmål underveis i prosessen. Jeg tok opp intervjuet med taleopptaksfunksjon både på mobil og PC, så jeg hadde to versjoner i tilfelle noe skulle skje. Alle intervjuene på nett ble gjort via Microsoft Teams.

For å på best mulig vis kunne tjene oppgavens formål er det til stor fordel at informantene er villige til å la seg sitere med fullt navn. Det var viktig å understreke ved forespørsel om adgang – både formell og uformell. Først kontaktet jeg informantene for å tilrettelegge for uformell adgang. Ifølge Helge Østbye er det «(...) fordelaktig å formulere en lett forståelig og «salgbar» kortversjon av prosjektet, slik at de vi har kontakt med for å få adgang, greit forstår hva prosjektet går ut på» (2013, s. 122). Fordelen med temaet for oppgaven er at de aktuelle

informantene sannsynligvis har interesse, meninger og engasjement for emnet. Flere av dem har blitt intervjuet i lignende oppgaver før, eller har selv skrevet oppgaver om emnet. Det styrket den uformelle tilgangen og informantenes validitet (Østbye mfl., 2013, s. 124). Jeg inviterte deltakerne til å bidra til oppgaven med følgende beksrivelse av prosjektet: «Oppgavens tema er kvinner i sportsjournalistikken på TV, med problemstillingen «*Hva er kvinners plass i sportsjournalistikken?*». Grunnlaget for oppgaven er samtaleintervjuer med kvinner med førstehåndserfaring fra sportsjournalistikk i TV 2 og NRK».

4.2 Utvalg og generaliserbarhet

Det jeg ville undersøke begrenser seg til kvinner i sportsredaksjoner, og disse er det ikke så mange av – hverken redaksjoner eller kvinner ansatt i dem. Derfor vil et utvalg på seks personer utgjøre en forholdsmessig stor del av den totale populasjonen av sportsjournalister. Det er likevel ikke hensiktsmessig å snakke om generalisering i denne sammenhengen, da formålet med undersøkelsen ikke er å finne tendenser hos populasjonen. Det vil derimot kunne si noe om tendenser hos kvinnelige sportsjournalister, og det som nettopp er mål for oppgaven: Å analysere informasjon om situasjonen til kvinner i sportsjournalistikken.

Ettersom problemstillingen går ut på å undersøke situasjonen til kvinner i sportsjournalistikken, er det nettopp disse jeg ønsket å intervjuer. Undersøkelsen inkluderer en historisk dimensjon, og det er derfor viktig at jeg intervjuer med et utvalg fra ulike epoker. Ettersom kjønnsvariabelen begrenser seg til kvinner ønsker jeg å snakke med kvinner i ulike aldre, og som har jobbet i sportsredaksjonene til forskjellig tid. Utvalget inneholder derfor noen som har jobbet lenge i en sportsredaksjon, og noen som er litt nyere. Det tror jeg gir et godt grunnlag for å danne et bilde av hvordan situasjonen har utviklet seg, men også for å få flere perspektiver. Det er også flere ulike roller i en sportsredaksjon, og jeg ønsker å finne ut om det kunne være noen variasjoner i svarene basert på nettopp det. De rollene jeg bestemte meg for at jeg ville finne ut mer om er programleder, journalist/reporter, kommentator og ekspert. Det er disse rollene som utformer det redaksjonelle innholdet, og derfor gjorde jeg en vurdering før jeg landet på seks ulike kvinner fra TV 2 og NRK sine sportsredaksjoner.

Blant de jeg intervjuet er Karen-Marie Ellefsen, som jobbet i NRK fra 1978, til hun måtte gå av med pensjon i 2020. Hun har vært sportsanker og -kommentator i mange år, faktisk lengst av alle norske kvinnelige sportsjournalister. Jeg tenkte derfor at hennes kunnskap ville være

den viktigste kilden til informasjon om den tidlige historien til kvinner i sportsjournalistikken. Tidslinjen for denne oppgaven starter på mange måter med Ellefsen, og hun ble derfor et viktig intervjuobjekt. Jeg møtte Karen-Marie fredag 23. oktober 2020 i NRK-kantina i Oslo. Det var få andre personer i kantina under intervjuet, som gjorde omgivelsene avslappende og godt egnet for samtale. Vi snakket sammen i over halvannen time, og Ellefsen bød på mange interessante innspill.

Den neste jeg intervjuet var Ida Moseng. Hun er programleder og reporter for TV 2 Sporten. I 2015 leverte hun selv sin bacheloroppgave i journalistikk ved Høgskolen i Oslo og Akershus (nåværende Oslo Metropolitan University), og skrev også om kjønnsrepresentasjon i sportsjournalistikken på TV. Hun har altså både forsket på emnet fra utsiden, og tatt del i det fra innsiden. Tanken var et det ville kunne gi verdifull informasjon, også om hennes refleksjoner rundt egen oppgave sett i lys av personlige erfaringer i etterkant. Jeg møtte Moseng i kantinen til Media City Bergen, som er lokalet der TV 2 har sitt hovedkontor i Bergen, på formiddagen 12. november 2020. Det var flere andre tilstede i kantinen, men jeg opplevde at det likevel var avslappet stemning.

Dagen etter samtalen med Ida Moseng, 13. november, intervjuet jeg Carina Olset. Olset er programleder og vaksjef i NRK Sport. Der har hun jobbet siden 2006, og med fjorten år bak seg i NRK legger hun seg tidsmessig mellom Ellefsen og Moseng. I tillegg har hun en lederfunksjon gjennom stillingen som vaksjef, som jeg tenkte potensielt kunne gjøre at Olset ville bidra med andre innfallsvinkler. På grunn av koronaviruset og pandemisituasjonen ble vi enige om å ta praten over nett, via Microsoft Teams. Det gikk veldig fint, og vi satt begge hjemme i komfortable omgivelser, som la godt til rette for en avslappet prat.

Annemarta Giske har jobbet i TV 2 Sporten siden 2006 og kunne derfor gi innsikt i samme tidsrom i TV 2 som det Olset gjorde. Giske har vært journalist, reporter og programleder, og jobber nå mest som programleder for TV 2 Sporten. På grunn av den vedvarende pandemisituasjonen ble også samtaleintervjuet med Annemarta den 24. november tatt over nett, men jeg opplevde at det at vi begge kunne sitte hjemme ga gode rammer for intervjuet.

Den neste personen jeg intervjuet var Ingrid Halstensen. Hun satt i koronakarantene etter en jobbreise og måtte også ta intervjuet over nett 25. november, som i grunn var helt greit ettersom vi begge da hadde god tid og kunne sitte hjemme. Halstensen har jobbet i TV 2

Sporten siden 2010, og har inntil nylig fungert som TV 2s fotballkorrespondent i England. Hun var eneste person med stillingstittelen, og har derfor hatt fullt ansvar for Premier League – TV 2s dyreste sportsrettighet. Hennes journalistrolle har skilt seg fra de andres, fordi hun de siste årene har bodd i England og jobbet for TV 2 derfra. Hun var derfor et interessant tilskudd blant intervjuobjektene.

Til slutt intervjuet jeg Solveig Gulbrandsen den 3. desember. Gulbrandsen er tidligere fotballspiller på toppnivå, og nå fotballekspert i TV 2. Hun har også hatt kommentatorjobber, og er en av få kvinner som har hatt nettopp det. Jeg visste at andre kvinnelige fotballekspert og -kommentatorer har opplevd mye hets, og ville høre om det gjaldt Solveig også, og hvordan hun har opplevd rollen og det å jobbe i en sportsredaksjon. Også intervjuet med Solveig ble gjort over nett, og jeg opplevde igjen at det fungerte godt.

Med disse informantene fikk jeg snakket med kvinner i ulike aldre, med flere roller som er sammenliknbare for TV 2 og NRK, og som har jobbet i sportsredaksjoner på ulike tidspunkt som gir mer historisk dybde. Etersom det er begrenset hvor mange kvinner som faktisk jobber i sportsjournalistikken på TV i TV 2 og NRK, oppnådde jeg med de seks et relevant og variert utvalg.

4.3 utfordringer underveis i prosessen

Det var ganske begrenset hvem jeg kunne snakke med for å få den informasjonen jeg ønsket. Derfor var jeg avhengig av at de jeg ville snakke med var tilgjengelige og ønsket å bidra til oppgaven. Hele grunnlaget for oppgaven stod og falt på intervjuobjektene, ettersom erfaringene deres er hovedmaterialet. Det ble heldigvis ikke et problem, selv om enkelte var vanskeligere å få tak i enn andre. Det var også en utfordring å avtale møter, fordi flere av intervjuobjektene har uregelmessige arbeidstider og møter, og fordi ufortusette hendelser kan dukke opp i en redaksjon, som ville gjøre dem utilgjengelige. Det førte til at flere av intervjuene måtte utsettes.

Det var ekstra utfordrende for de intervjuene jeg gjennomførte med personlig oppmøte. Fordelen med å ta flere av intervjuene over nett var at jeg kunne regne med å få tatt intervjuene i ro og mak, og det var ikke like problematisk om det ble utsatt i siste liten, som

skjedde et par ganger med de fysiske intervjuene. Det gjorde det lettere å tilrettelegge både for meg og dem.

I oppgavens analysedel siterer jeg direkte fra intervjuene. Flere steder har jeg valgt å utheve enkelte ord og setninger fra sitatene med fet skrift, for å fremheve viktige poenger. Jeg har også valgt flere steder å gjengi ganske lange sitater for å gi poengene kontekst.

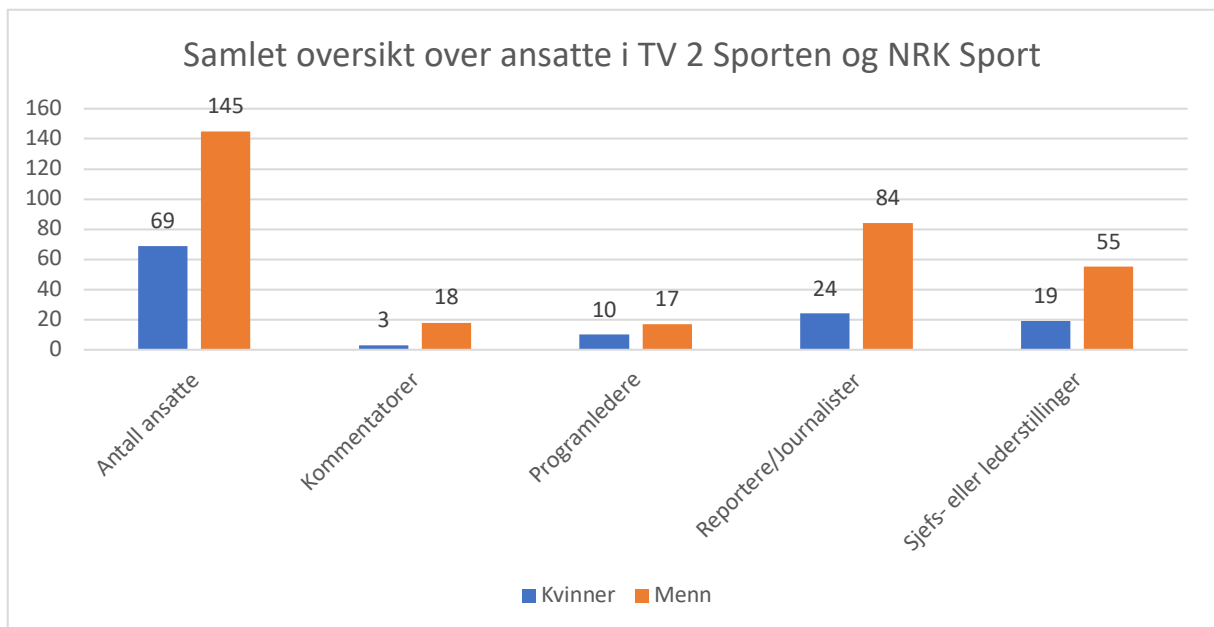
Før jeg intervjuet informantene gjorde jeg rede for hvor mange kvinner som faktisk finnes i sportsavdelingene til TV 2 og NRK. Neste del av oppgaven er derfor det første analysekapitlet. Det tar for seg den første dimensjonen jeg skulle undersøke - altså hvilken plass kvinner tar i sportsjournalistikken.

5.0 Fordelingen av kvinnene i TV 2 og NRK

I denne delen av oppgaven følger egen analyse og empirisk materiale. For å få et overordnet blikk, og bedre å forstå dagens situasjon sammenliknet med tidligere funn og analyser, foretok jeg en egen analyse av de ansatte i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK. Her er tallene samlet, så tabellen viser en oversikt over det totale antallet ansatte i begge redaksjonene til sammen.

I beskrivelsen av redaksjonssammensettingen veksler jeg mellom å vise til prosent og andel, slik jeg oppfatter at den ene eller andre måleformen best beskriver antallet.

Figur 5.1: Total fordeling. Tabellen viser en samlet oversikt over kjønn i ulike roller i TV 2 og NRKs sportsredaksjoner sammenlagt.

5.1 Fordeling av ansatte

Ansatte kvinner og menn fordeler seg ujevnt i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK. Til dette kapitlet har jeg samlet informasjon om hvem som jobber i de to redaksjonene, og kategorisert dem etter kjønn og yrkestittel. Det er verdt å legge til at flere av de som for eksempel er programledere også tidvis fungerer i andre roller, for eksempel som journalist eller reporter. Tallene er hentet på ulikt vis. Som ansatt i TV 2 har jeg tilgang til interne arbeidslister, og jeg har derfor hentet ut oversikten over ansatte i sportsredaksjonen etter dialog med TV 2. Jeg har selv gått gjennom antall kvinner og menn, samt hvilke stillinger de er ansatt til. Tallene for

NRK er hentet fra en e-post mottatt 26.08.2020 fra Sissel Marie Kvamme, HR-ansvarlig i NRK, på etterspørsel.

5.1.1 Ansatte i TV 2 Sporten

Oversikten gjelder fast og midlertidig ansatte, men ikke sporadisk innleide. Tallene er hentet fra interne arbeidslister, som jeg har fått tilgang til på grunn av eget arbeidsforhold, slik det er beskrevet i metodekapittelet. Når jeg undersøker de ansatte i TV 2 Sporten er det påfallende tydelig at kvinner er i mindretall i redaksjonen. Av totalt 114 ansatte i avdelingen er kun 30 kvinner. Det tilsvarer omtrent 26 prosent, som vil si at nesten tre av fire av de ansatte er menn. Av seks personer med stillingstittelen «kommentator» er kun én kvinne, mens to av fire med tittelen «programleder» er kvinner. Av 28 reportere er åtte kvinner, som tilsvarer en andel på rundt 29 prosent. Blant de som figurerer på TV er 13 av 29 kvinner. Det omfatter både kommentatorer, programledere og sportsankere.

5.1.2 Ansatte i NRK Sport

I NRK Sport er det totalt 100 ansatte. Av disse er 39 kvinner og 61 menn, som tilsvarer 39 prosent kvinner. Blant disse er kun én av ni ansatt som kommentator. Derimot er seks av ni programledere kvinner. Kun 13 av 45 sportsjournalister er kvinner, mens blant lederrollene i avdelingen er 40 prosent kvinner. Det er altså høyere kvinneandel blant de administrativt ansatte, mens blant de redaksjonelt ansatte er kun 20 prosent kvinner.

5.1.3 Sammenlikning av de to redaksjonene

Det er påfallende store likheter i kjønnsfordelingen til de to sportsredaksjonene. Begge har rundt 100 ansatte, men NRK har en høyere andel kvinner med 39 prosent mot 26 prosent i TV 2. NRKs fordeling på nesten 40 prosent passer med NIFs nøkkeltallsrapport for 2018, som kunne redegjøre for at i overkant av 40 prosent av medlemsmassen i ordinære idrettslag var kvinner. De samme tallene gjelder imidlertid ikke for de som jobber direkte med redaksjonelt innhold, som sportsjournalister.

Tabell 5.1: Fordeling. Tabellen viser andel kvinnelige ansatte i TV 2 Sporten og NRK Sport per august 2020, fordelt etter kategori.

	Ansatte i TV 2 Sporten	Ansatte i NRK Sport
Totalt antall redaksjonsmedlemmer	114	100
Totalt antall kvinnelige redaksjonsmedlemmer	30	39
Andel kvinnelige kommentatorer	2/9	1/9
Andel kvinnelige programledere	4/8	6/9
Andel kvinnelige reportere (TV 2)/Journalister (NRK)	11/39	13/45
Andel kvinner i sjefs- eller lederstillinger	8/28	11/27

Blant kommentatorene er det også tydelige ulikheter i kjønnsbalansen hos både TV 2 og NRK, som har henholdsvis to og én kvinner av totalt ni kommentatorer. Blant programlederne er det hos TV 2 like mange kvinner og menn, mens det hos NRK er flertall kvinner. Blant reporterne og journalistene er det igjen klart overtall av menn i begge redaksjoner. Også lederrollene fordeler seg på omtrent 30 prosent kvinner, med noe høyere andel kvinner hos NRK enn hos TV 2. Det skal også sies at tallene som brukes i oversikten er basert på de ansattes offisielle stillingstitler, men at enkelte kan benyttes i flere roller.

Foruten å se på hvordan kvinnene fordeler seg i redaksjonene, var det viktig å prate med dem. Et svært viktig bidrag til denne oppgaven er derfor nettopp intervjuene med kvinner i sporten. I de kommende kapitlene skal jeg gå gjennom intervjuene, sammenlikne tilbakemeldingene og drøfte informasjonen, dimensjon for dimensjon. Totalt er seks kvinner intervjuet, alle med sportsjournalistisk bakgrunn fra TV 2 og NRK. Jeg har valgt å gjengi flere av sitatene i sin helhet, fordi jeg ønsker å la poengene komme til uttrykk i den konteksten de opprinnelig var formidlet i. Poenget med å skaffe informasjon gjennom førstehåndserfaring fra kvinner i

sportsjournalistikken er nettopp å få innsikt i deres opplevelser, og derfor vil jeg at poengene skal få sin opprinnelige ramme, heller enn å kuttes ned og forkortes.

De jeg intervjuet er Karen-Marie Ellefsen, Ida Moseng, Carina Olset, Ingrid Halstensen, Solveig Gulbrandsen og Annemarta Giske. Alle har jobbet i TV 2, NRK, eller begge steder, og de dekker rollene programleder, reporter eller journalist, ekspert, kommentator og vaktsjef. Alle har også hatt flere og overlappende roller. Solveig Gulbrandsen er den eneste som har vært ekspert og kommentator, mens de andre har alle vært både journalist og programleder.

I neste del av oppgaven begynner jeg med gjennomgangen av intervjuene, og starter med den første dimensjonen – kvinnene i sportsjournalistikken på TV, om andelen kvinner og noe om hva det innebærer av fordeler og ulemper.

6.0 Kvinnene i sportsjournalistikken

Flere av informantene oppga at de hadde, uavhengig av hverandre, flere av de samme opplevelsene. Enkelte ga nesten ordrett de samme svarene på noen av spørsmålene som ble stilt, og det var tydelig at de hadde tenkt på og reflektert over de samme tingene tidligere.

«I starten når jeg begynte var det liksom ‘kan du gjøre det, da?’, eller ‘er du interessert i det?’. Så det spørsmålet tror jeg ikke en gutt får», fortalte Carina Olset da jeg intervjuet henne 13. november 2020. Jeg kunne like gjerne plukket sitatet fra hvem som helst av de andre jeg snakket med. Alle sa nemlig uoppfordret at de hadde opplevd den samme skepsisen fra andre som lurte på om de *egentlig* var interesserte i sport, med unntak av Solveig Gulbrandsen, som i mange år har vært fotballspiller på toppnivå og lagt hele 184 landskamper bak seg. Der er det liksom ingen tvil igjen å hente – hun er åpenbart interessert. De fleste andre jeg intervjuet har også selv drevet med idrett, men på lavere nivå eller på hobbybasis. Blant de jeg snakket med var det kun pioneren selv, Karen-Marie Ellefsen, og Ingrid Halstensen, som ga seg med idrett i nokså ung alder. For dem har en genuin sportsinteresse vært drivkraft for arbeidet.

Mange andre fellesnevner utpekte seg også, og særlig én ting ble trukket frem som en positiv ting med å være kvinne i sporten; det å skille seg ut. Selv om det i tilfeller også kan være negativt, var alle informantene enige om at det kunne være til stor fordel:

Det er nok enklere for Jürgen Klopp å **huske hvem jeg er** enn å huske hvem alle de andre tretti mannlige journalistene som rullerer på med han hver gang etter en kamp. Jeg er kanskje en av to-tre [kvinnelige journalister] til sammen, som han kanskje snakker med, sånn *average*. Så det er klart at da er det jo **enklere å få det der forholdet til de**, og de vet hvem du er og **hva du kommer med** ikke minst. Så det vil jeg jo si har vært en stor fordel for meg, fordi da klarer man liksom enklere å bygge – eller det har vært en raskere vei for meg å **bygge det forholdet** jeg ønsket til fotballspillere og managere, fordi det går kjappere for meg og ja – at de rett og slett husker hvem jeg er og vet hvem jeg er, og da **husker de hva slags type jeg er, hva slags journalist jeg er, hva slags spørsmål kommer jeg med**. De vet på en måte fortere hva de går til. Så den prosessen gikk raskere for meg enn kanskje å være han Paul T. eller Paul N., «ja hvem var du, hvor jobbet du igjen?», mens meg er liksom «åja, Ingrid, TV 2 in Norway». Så jeg syns egentlig det har vært bra for meg å være jente der borte, for det er så mange menn at du **skiller deg ut på**

en god måte (Ingrid Halstensen, intervjuet 25. november 2020).

Det samme har flere av de andre journalistene gitt uttrykk for; at når man er på jobb som eneste kvinne, eller en av få, blir en lettere lagt merke til, en skiller seg ut i mengden. Flere poengterte at det også kan gjelde i jobbsøkningsprosessen, fordi de mente redaksjonene ønsker å få inn flere kvinner, og at de dermed er bevisste på det.

Og så har du jo det med **kvotering**. Sjefene er jo veldig oppsatt på å ha en kvinneandel, for det er de pålagt fra ledelsen. Det og er jo en fordel. **Hvis det står mellom en gutt og en jente** som har lik utdanning og er like interessert og er like flinke, så tar man gjerne jenta. **Da blir jenta valgt** fordi du kommer til en redaksjon som er så mannsdominert (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

Noen poengterer også at kvinner kan ha en annen innfallsvinkel til intervju enn menn, og kanskje være mer detaljorienterte, uten at det er bevist at det er sånn. Det er altså flere positive ting med å være kvinne i sportsjournalistikken, og det er viktig å få frem. Særlig fordi det finnes en del ting som ikke er like positivt, selv om samtlige understreker at de mener kvinners posisjon i sportsjournalistikken har hatt en positiv fremgang, og at utviklingen er på rett vei. De blir gjenkjent og lagt merke til, og det er ikke så rart om man ser på andelen de representerer.

6.1 Hvordan er fordelingen mellom kvinner og menn?

Som vist i kapittel 5 er det en ujevn fordeling mellom kvinner og menn i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK. Samlet sett er fordelingen omtrent 30-70, med en total kvinneandel på 32 prosent. Det jeg ønsket å finne ut mer om ved hjelp av informantene var situasjon, årsak og konsekvens. Altså, hvordan har de opplevd forskjellene, hva er grunnen til forskjellene og hva kan være konsekvenser av forskjellene. Samtlige av intervjuobjektene vedkjente at mannsdominans i redaksjonen er et faktum, og at det er noe de har merket seg. Flere mente at lederne tross alt er bevisst på den ujevne fordelingen, og at ledelsen ønsker flere kvinner inn i miljøene. Både Carina Olset og Annemarta Giske mener lederne har blitt mer bevisste på det og at de har jobbet aktivt for å få inn flere. Karen-Marie Ellefsen på sin side ga uttrykk for at hun har oppfattet det som at det er lettest for unge gutter å slippe til.

6.1.1 Lav kvinneandel

Det er tydelige tendenser i svarene fra alle intervjuobjektene. På spørsmål om hva som kan være årsaken til at det er færre kvinner enn menn presenteres ulike forslag, men noen ting går igjen, blant annet lavere selvtillit hos kvinner. Det blir nevnt av nesten alle som mulig årsak.

(...) gutter er nok mye **flinkere til å selge seg inn** enn det jenter er. Og de har ofte større selvtillit, de **utviser i alle fall større selvtillit**. Jeg tror de innerst inne også kan være usikre når de kommer inn nye her og sånn, men de viser det ikke på samme måte som jenter gjør. Og **de sier ja til oppgaver**, ingen oppgave er for stor og i mye større grad enn det jenter gjør. Det finnes jo jenter som gjør det og, jeg sier ikke at det ikke finnes, men jeg tror det er i alle fall **flere jenter som vegrer seg** for å påta seg oppgaver de ikke føler de behersker fullt ut, da. I mye større grad enn en gutt, da, som vil si «ikke noe problem». Jenter viser usikkerhetene eller mangelen på selvtillit litt bedre enn det gutter gjør (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Ellefsen mener altså at kvinner har en tendens til å holde igjen, mens menn ofte utviser større tro på seg selv og egne evner, også kanskje utover det som er berettiget. Carina Olset påpeker det samme, at kvinner i større grad enn menn kvier seg for å begi seg ut på noe de ikke er veldig sikre på at de er best i.

For når det er sånne typer lederstillinger, så er det alltid flere menn som søker enn kvinner. Men de kvinnene som søker er ofte veldig, **veldig godt kvalifisert**. Fordi de skal være så **sikre** på at de er en kvalifisert søker før de tør å levere søknaden. Jeg kunne jo sikkert søkt på veldig mange flere stillinger enn det jeg har, hvis jeg var interessert i å bytte jobb, og blitt sett på som en interessant søker. Men min **egen begrensning**, mine egne krav til hvilke egenskaper, vil være kanskje litt strengere enn hos menn, tror jeg (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020).

At kvinner tilsynelatende har lavere selvtillitt enn menn er et interessant forslag, men kan ikke i seg selv forklare hvorfor det er færre kvinner enn menn i sporten. Det finnes mange andre yrker der det er kvinnene som er overrepresentert, så spørsmålet blir hvorfor kvinner potensielt ikke opplever seg selv som like kompetente som menn i rollen som sportsjournalist.

En av årsakene kan potensielt være, slik Ida Moseng nevner, at det fra oppveksten av har vært få kvinner synlig på TV sammenliknet med menn. Tradisjonelt har det vært flere menn, og selv om utviklingen har gått mot det jevnere var det ikke veldig mange kvinner i sporten på TV for bare noen år siden.

Ida Mosengs undersøkelse fra 2015 viste at i 2011 var kjønnsrepresentasjonen tilnærmet lik som i 2020, med ganske nøyaktig 70 prosent menn og 30 prosent kvinner i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK (Moseng, 2015, s. 17). Utviklingen ser altså ut til å ha stagnert, ettersom kjønnsfordelingen ifølge undersøkelsene er den samme som for omtrent ti år siden. Moseng selv tror heller ikke det vil bli jevnt fordelt fremover. Hun tror menn i større grad enn kvinner er sportsinteresserte, selv om det også tidligere har vært kvinnelige forbilder på TV som har kunnet bane veien for kommende, potensielle kvinnelige sportsjournalister.

(...) jeg tror nok det vil fortsette å være en forskjell der. Fordi det er *over all* ganske soleklart **mer sportsinteresse blant menn**. Men jeg tror absolutt at det der handler om helt fra man er ung, sånn der hva man **identifiserer** seg med, ikke sant. Ser du en jente på ruta så vil du liksom... Altså jeg husker da jeg vokste opp. Jeg hadde så innmari lyst til å bli Anne Rimmen. Fordi hun hadde jobba med store idrettsstjerner og hun hadde idrettsgallaen og jeg tenke bare sånn, fy søren så fett. Så jeg tror absolutt at det har både innenfor det at det er viktig å liksom ha noen **forbilder** som ikke bare altså, for jenter da, er det viktig både med sportsinteresse, men også jenter som tror... Som har troen og får lyst til å jobbe med sport, da. At man trenger noen forbilder. Og så tror jeg absolutt det med den identifikasjonsbiten... At man **har noen å identifisere seg med**, ikke bare de som **utøver** idretten, men på en måte de som står og intervjuer dem og ønsker velkommen eller har lagd noen heftige saker (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Betydningen av kvinnelige forbilder nevnes av flere av intervjuobjektene. Også Halstensen nevner fotballspillere som har fått mye oppmerksomhet de siste par årene, som Ada Hegerberg, Caroline Graham Hansen og Guro Reiten. Hun tror de kan bidra til at flere jenter blir mer interessert i fotball og kanskje også får flere jenter til å søke seg til roller i sportsjournalistikken.

I løpet av intervjuene er selvtillit et gjengående tema. Mange gir uttrykk for at miljøet i sportsjournalistikken er preget av harde tak, «guttastemning», og, i alle fall tidligere, guttegarderobekultur – en sjargong som først og fremst involverer og inkluderer gutta, og som gjør at man som kvinne føler seg på utsiden. En følelse av utenforskap ville potensielt kunne legge en demper på kvinners trivsel og ønske om å bli værende i en sportsredaksjon. Alle jeg har intervjuet understreker likevel at de syns sportsredaksjonsmiljøet, både i TV 2 og NRK, er godt. Ingen gir uttrykk for mistriivsel som følge av den ujevne kjønnsfordelingen, og flere understreker at de har det bra på jobb.

(...) for meg så har det gått veldig bra (...) jeg har blitt tatt veldig godt vare på av de andre kollegaene, og det er et bra team. Veldig godt samarbeid og sånn, så det vil jeg jo si først. Men så kan jeg jo si at det er jo – miljøet blir jo alltid **annerledes når det blir overvekt** av et kjønn, om det er bare masse kvinner eller bare masse menn. Så det preger jo et miljø, vil jeg si (...) Miljøet kanskje mer normalt sett da, vil jeg si at blir litt mer sånn **guttegarderobe**. Altså måten, sjargongen, samtalene, er mer sånn i guttegarderobestil. Men så syns jeg at det har vært litt lite av det nå. Det handler kanskje litt om de som er der, det er jo litt personlighet og sånn og. Så jeg vil jo si at det har vært mye mindre av det nå enn det kanskje har vært før. Har **forandret seg litt kultur** på det (Solveig Gulbrandsen, intervjuet 3. desember 2020).

Flere av de som sier de trives med miljøet påpeker likevel at det med fordel også kunne vært flere jenter i redaksjonene. Samtlige nevner at en jevnere kjønnsfordeling i de aller fleste tilfeller er positivt for ethvert arbeidsmiljø, fordi kvinner og menn har ulike utgangspunkt, og dermed også kan tilføre ulike elementer.

Vi tenker jo litt... **Vi er jo litt ulike**, sant. Tenker litt ulikt. Så kanskje... Det er vanskelig å svare på hvorfor, men jeg tror vi trenger begge deler. Jeg tror nok det tilfører sporten andre ting med å ha flere jenter, **andre perspektiv** kanskje. Altså ikke mer myke, for det høres så klisjéaktig ut, men at vi får en god miks, da (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

Hva som er de omtalte forskjellene på menn og kvinner er det ingen som utdyper, utover påstanden om at kvinner og menn har ulike utgangspunkt fra naturens side. Det blir derimot tydelig at det er forskjeller på kvinner og menn i sportsjournalistikken på flere områder, og informantene drøftet ulike årsaker til hva det kunne skyldes. Et av spørsmålene jeg selv var mest nysgjerrig på i forkant av intervjuene, var årsaken til kvinnelig mindretall. Informantene delte sine refleksjoner rundt hva mulige årsaker kunne være.

6.1.2 Årsaken til kvinnelig mindretall

Det er enighet blant informantene om at mangfold er positivt, uavhengig av om det er i en sportsredaksjon eller på en annen arbeidsplass. Dermed var det naturlig å stille spørsmål ved hvorfor det er en så klar mannsdominans i redaksjonen, og såpass få kvinner, når det åpenbart er bred enighet om at en god balanse er viktig for godt arbeidsmiljø. Alle informantene, med ett unntak, svarte at interesse nok var et viktig stikkord:

Det handler mye om interesse, tror jeg. Og jeg tror, det er fortsatt... Hvis du ser på folk i verden i dag, så er det **flere menn enn damer som er interesserte i sport**. Så jeg tror jo sånn sett kanskje alltid at den differansen – at det aldri vil bli helt femti-femti (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Også Ingrid Halstensen nevner interesse som en viktig faktor, men peker i likhet med flere andre på gamle holdninger som en mulig faktor:

Det går rett og slett på **interesse**, hva man liker å jobbe med og sånn. Så henger det nok sikkert litt igjen fra gammelt av eller ja, sport er liksom mest for gutta. Men det er jo ikke det. Men det er forhåpentligvis noe som det blir bedre og bedre balanse på, for det er jo ikke noen tvil om at det er et sunt og godt miljø når det er **god andel** av kvinner også, både for redaksjonelt miljø, kollegialt miljø, utfyllende på alle mulige måter. Så vi trenger den balansen (Ingrid Halstensen, intervjuet 25. november 2020).

Mindre sportsinteresse er det svaret som går mest igjen, i tillegg til forskjell i selvtillit hos kvinner og menn, med påstand om at gutter har mer selvtillit og derfor tør mer. Til tross for at de fleste mente redaksjonene hadde et fokus på å få inn jenter, mente Karen-Marie Ellefsen at

lederne hadde lettere for å ansette menn. Hun understreket at det var klart flest mannlige søkere, men at prosentandelen av de kvinnene som søker er mye større enn prosentandelen av de som kommer inn. Det vil si at om det er 100 søkere totalt, og 30 av disse er kvinner og 70 er menn, så vil fortsatt en forholdsvis større prosent av de mannlige søkerne få jobb, altså eksempelvis 20 menn og én kvinne.

Et annet aspekt som kan være interessant å merke seg er at fotball, som sammen med langrenn er blant de desidert mest populære idrettene på norsk TV, nevnes som spesielt mannsdominert. Det kan indikere at det enten er lettere for menn med mye kunnskap om fotball, eller at det er flere mannlige søkere fordi fotball står så sentralt i sportsredaksjonene: «(...) de som ansetter er veldig glad i de som kan navnet på alle fotballspillere i Europa. Veldig. Det virker som det er et slags kriterium for å komme inn her, at du har veldig god kjennskap til internasjonal fotball. Og det er det nok flere gutter enn jenter som har» (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020). Også Carina Olset er inne på tanken om at fotball kan være en faktor som spiller inn:

Jeg tror det henger litt tradisjonelt igjen, spesielt på fotballen. Den er liksom den siste mannsbastionen, med at **alle som jobber rundt fotball skal være menn**, så det henger nok litt igjen fra gammelt av – da folk dessverre tenkte at damer kan ikke spille fotball og har ikke peiling. Men det også er jo blitt bedre, men det er jo en lang vei å gå. Spesielt synet på kvinnefotballen. Men det kan være interesse som gjør at det er færre jenter, og så er det et ganske tøft miljø (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020).

Det er altså fotballen som blir trukket frem som området der skoen trykker mest. Det er den mest populære idretten, og samtidig den som i størst grad er forbeholdt menn. Da er det enkelt å regne seg frem til at forholdene ligger til rette for mannsdominans i sportsjournalistikken.

6.1.3 Betydning og konsekvenser av å være i mindretall

Et viktig aspekt å utforske er om det har noe å si, og i så fall hva, at kvinner er underrepresentert. Derfor spurte jeg intervjuobjektene om hva de trodde om nettopp det. Til tross for at samtlige var fornøyde og trivdes godt på jobb, nevner alle at miljøet vil kunne dra fordel av mer balanse.

Jeg tror det er sunt at det er et... Altså det må **ikke nødvendigvis være femti femti**, det må jo gå på hvem som er de rette personene, men at det er jenter med i det som fra gammelt av har vært et mannsdominert miljø, er bare positivt. Kvinner og menn har litt forskjellige måter å tenke på, tilnærme seg saker på kanskje (Ingrid Halstensen, intervjuet 25. november 2020).

Samtlige nevner det samme, at en mer lik fordeling vil være til fordel for arbeidsmiljøet. Også Karen-Marie Ellefsen påpeker at en mer jevn kjønnsbalanse vil være sunt for miljøet, og legger til at det ikke nødvendigvis hjelper om ikke fordelingen også er spredt utover ulike roller og nivåer. Et annet poeng presenteres av Ida Moseng, som nevner viktigheten av representasjon på TV for å gjøre noe med underliggende holdninger og forventninger i samfunnet.

(...) vi som jobber med media og jeg som jobber med TV, for eksempel. Det er jo **veldig synlig** ut til publikum, da. Og det handler om **likestilling** i samfunnet egentlig, sånn generelt. Jeg tror middelaldrende, fotballinteresserte menn har godt av å se en dame sitte i studio i FotballXtra, eller Premier League studio. For det handler noe om nesten å venne seerne litt til at ja, dette er 2020, damer kan også være interessert i fotball og ha like god peiling på fotball som det mannfolk kan ha, da (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Det var full enighet om at særlig arbeidsmiljøet ville nyte godt av en balansert kjønnsfordeling. Selve arbeidet og jobben i seg selv, var det derimot mer delte meninger om ville dra noen spesiell nytte av mer mangfold. Flere mente at journalistens kjønn ikke har noe å si for sluttproduktet av en sportssak, og at det kun er journalistens kompetanse og dyktighet som spiller en rolle.

Det kan være **akkurat det samme produktet**, uavhengig av om man er mann eller kvinne. Det kommer mer an på person, om man er dyktig i jobben sin eller ikke fullt så dyktig, eller hvis man skal lage en kritisk sak så kommer det an på om du er god på å være en gravende journalist. Skal du lage en kjærlighetssak om følelser og betydning av for eksempel hva fotballen betyr for folk, så spiller kanskje empati og omsorg inn. Men det er ingenting som tilsier at det er forbeholdt kvinner, eller om du skal være gravende

journalist må du være gutt. De egenskapene finnes like mye hos kvinner og menn, så nei. Jeg tror ikke det har noe å si, det **er personbasert** (Ingrid Halstensen, intervjuet 25. november 2020).

Flere andre mente derimot at kvinner og menn fra naturens side har ulike egenskaper, og at det derfor vil kunne påvirke innholdet til en viss grad. Varierte saker ble nevnt som en viktig grunn til at kjønnsmessig variasjon derfor bør finne sted i sportsredaksjonene.

(...) Det kan jo være forskjellig fra kjønn. Gutter kan være forskjellig og jenter kan være forskjellige og. Men jeg tror jo på en måte man har en annen... Bare når man intervjuer folk, for eksempel, at man har **en annen måte å lytte på**, man har en annen måte å stille spørsmål på, kanskje en annen måte å stille oppfølgingsspørsmål på. Kvinner **legger merke til andre ting** enn det mannfolk ville gjort. Så jeg sier ikke at den ene tingen er dårligere eller bedre enn den andre, men jeg tror man vil få litt forskjellige type saker, da. Og det tror jeg en redaksjon har kjempegodt av, for jeg tror... Ja, vi kan ikke ha de samme til å skrive de samme sakene om Klæbo hver gang, for eksempel. Eller Solskjær (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Carina Olset trakk også frem enkelte fysiske, kroppslige faktorer som oppleves ulikt for kvinner og menn, og som kan gjøre at kvinner stiller med en annen forståelse i saker som omhandler kvinnelige utøvere, og vice versa for menn. Hun uttrykker at det taler for en mangfoldig sportsredaksjon med flere forskjellige typer folk.

Det er jo kanskje litt forutinntatt av meg da, men det er lettere for en dame som **vet hvordan en damekropp fungerer**, å stille spørsmål til Ingvild Flugstad Østberg som har en kropp som ikke fungerer. Det kan være lettere å forstå, å forklare lettere, og å komme frem med et produkt og en sak som har større forståelse for det problemet. Vi har jo hatt mye snakk om **hvordan menstruasjon påvirker** treningsopplegg, for eksempel. Og der har vi jo mannlige kolleger som ikke selv vet hva salgs påvirkning en menstruasjonsperiode har på kroppen din, så er det jo vanskelig å stille de rette spørsmålene om hvordan det er å trene den dagen du har de sinnssyke menssmertene. Så det er absolutt kvaliteter der som man kan utnytte når man skal lage en sak. Men sånn vil det jo være for menn og. Menn har andre ting de har spisskompetanse på som de kan

benytte når de skal lage en sak ferdig. Så der tenker jeg mangfold er viktig. Skal ikke ha bare en sånn type eller bare en sånn type inn, men at man i likhet med forskjellige typer utdanna folk, så er også **forskjellig type folk** er bra for en redaksjon tror jeg (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020).

Det er altså særlig i forbindelse med kvinneidrett og kvinnelige utøvere, at Olset trekker frem det å være kvinne som en fordel. Mangfold er også et ord som går igjen blant flere informanter, som mener variasjon er viktigst. I neste del av oppgaven skal jeg gå inn på den andre dimensjonen jeg ønsket å rundersøke, som er kvinners roller i sportsjournalistikken. Nettopp på den fronten er det nemlig mangel på variasjon, ettersom kvinner nesten ikke er å finne i enkelte roller.

7.0 Kvinneres roller i sportsjournalistikken

Kommentator, ekspert, reporter, og programleder er fire svært ulike roller, som derfor kan kreve ulike ferdigheter og karaktertrekk. I neste del av intervjuet spurte jeg informantene om det er noen forskjell på hvilke roller kvinnelige journalister får, og hvorfor det er som det er dersom det er noen forskjeller. Jeg nevnte konkret rollene programleder, reporter, journalist, ekspert og kommentator, og spurte om det var noen forskjeller i hvordan kvinner og menn fordelte seg på de ulike rollene i sportsredaksjonen. Fellesnevneren for svarene var at samtlige hadde en oppfatning av at det var visse forskjeller, selv om noen mente de var mindre enn andre.

Vi har jo kvinnelige kommentatorer og, vi har jo Solveig Gulbrandsen som kommenterte... Vi har noen få, men det er absolutt **flest menn på spesielt ekspert- og kommentatorsida**. Programledere har vi vært okei flinke, der har vi vært veldig oppsatt på at vi skal ha begge deler. I alle fall de åra jeg har jobbet i TV 2 Sporten. Det er nok **flest mannlige sjef**er og, men vi har jo kvinnelig sjef. **Min nærmeste leder er kvinne**. Men det er nok... Det er forskjeller (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

De fleste var enige i at det er et skille. Alle hadde en oppfatning av at programleder- og reporter-/journalistrollen var mer jevnt fordelt mellom kvinner og menn, mens ekspert- og kommentatorrollene i større grad er besatt av menn. Flere av informantene påpeker den solide kvinneandelen på programledersiden, og enkelte hadde oppfatning av at det er flere kvinner enn menn i programlederrollen.

Det enkleste å peke på – det er jo veldig **få kvinnelige kommentatorer**. Det er jo nesten ingen. Og der tror jeg at de **ikke leter godt nok** etter dem. Jeg tror jo de finnes der ute. Jeg tror ikke det er stor nok interesse for å bedre den statistikken, da. Så der er det helt klart en veldig stor skjevhet i fordelingen. Når et gjelder **programledere** så er det vel nesten **flere kvinner enn menn** (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Noen av informantene har teorier om hvorfor det er flere kvinnelige programledere, som at det er en lettere rolle å fylle for å skaffe bedre kjønnsbalanse. Det kan også tenkes at kvinner har en annen attraksjonstyngde enn menn – at (unge) pene kvinner gjør seg bedre på skjermen

sett fra et tradisjonelt tankesetts perspektiv. Det foreligger det imidlertid ingen konkrete bevis for, men det kan knyttes til enkelte av perspektivene som ble presentert innledningsvis i oppgaven, slik Turid Øvrebø uttalte: «(...) programlederne skal gi hverandre glans – mannen gjennom den yngre kvinnen, mens kvinnen skinner av mannens autoritet (...).

Ingrid Halstensen nevner ekspertrollen som eneste rolle der kjønnsfordelingen er ubalansert, og begrunner det med at det ikke har vært lett å finne kvinnelige kandidater. Hun nevner at kvinner i programlederrollen på en måte kan balansere ut et mannlige ekspertpanel. Også Ida Moseng påpekte den ujevne fordelingen av kvinner og menn som eksperter og kommentatorer. I likhet med Karen-Marie mener hun det ikke gjøres nok for å finne flere kvinnelige eksperter og kommentatorer, og at det kunne blitt gjort mer for å få inn fler.

Det må ikke være noen skam å bruke litt mer hjelp og ressurser på å bygge opp de kvinnelige, fordi vi er fortsatt i en fase hvor vi er i så mindretall, særlig på ekspertsiden da, at jeg tror det... (...) de som er gode de må vi i alle fall sørge for å hanke inn. Og noen er kanskje ikke ferdig utformet på en måte, men som har et talent eller masse kunnskap, da. Få de til å **tørre å søke**, få de til å prøve, og finne de (...) Og så må man virkelig ta godt vare på de når de kommer, for det er... ja, det er en grusom verden de kommer inn i. Det er faen meg ikke bare.... **Ikke kjære mor** når du skal sitte der sammen med masse flinke fotball-, mannlige, -eksperter som har gjort dette en årrekke, ikke sant. Og så skal du i tillegg logge deg inn på Twitter etterpå og få masse tyn (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Også Carina Olset kommenterer mangelen på kvinnelige fotballeksperter, og trekker frem både at det er vanskelig å finne og at det er viktig å ikke hente inn en jente fordi hun er en jente, men fordi det er en ekspert som fungerer godt i rollen og løfter produktet. Det føyer seg i rekken av svar fra informantene, som flere nevner at de ikke synes det er en god løsning at kvinner skal kvoterer inn, men at beste kandidat skal ansettes uavhengig av kjønn. Det journalistiske produktet skal altså ikke gå på bekostning av ønsket om en mer kjønnsbalansert redaksjon, ifølge flere av informantene. Flere taler heller for å fokusere på å finne kvinner som faktisk er like godt eller bedre egnet.

7.1 Årsaker til ulik rollefordeling

Det viste seg å være ganske klar enighet om at det finnes et skille. Kvinner finnes i større grad i roller som reporter og programleder, mens menn dominerer ekspert- og kommentatorrollen. Det er en etablert sannhet at kvinner er i mindretall i sportsjournalistikken, og at de som er der fordeles ujevnt utover de ulike rollene i forhold til menn i redaksjonene. Det er likevel ingen åpenbar forklaring på hvorfor det er sånn. For å finne ut mer om mulige årsaker til forskjellene snakket jeg med informantene om hva de trodde kunne være grunnen til en slik skjevfordeling.

Jeg tror det er vanskeligere for jenter å tørre å ta den plassen. (...) så er det kanskje ikke kjønnet som avgjør, men det **om man tør å ta den plassen** som kreves. Og sånn for min egen del, når det gjelder å være programleder, så må man tørre å være et ansikt utad og tørre å bli forbundet med fotball, og da også **tørre å få tilbakemeldinger**, fordi fotball er jo den idretten som det kommer desidert mest tilbakemeldinger fra seere på (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020).

Manglende mot og selvtillit går igjen som svar fra flere av informantene, på spørsmål om hvorfor kvinner så sjelden er å se i ekspert- og kommentatorrollen. Både Olset, Gulbrandsen, Moseng og Giske trekker frem at jenter i større grad er strenge mot seg selv, at de har en større frykt for å bli dømt og at de har en tendens til å vegre seg for å kaste seg ut i det.

(...) hvis du sitter i et klasserom så rekker alle gutta opp hånden omtrent, fordi de kan svare, men jentene skal alltid være hundre prosent sikre på at de kan svare før de rekker på hånda. Jeg tror at før du blir ekspert eller kommentator så skal du **være veldig trygg på deg selv**, og kanskje det sitter lenger inne for en kvinne. Jeg vet ikke, jeg håper ikke det (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

Carina Olset nevner kommentatorrollen som særlig utfordrende fordi den er mer tydelig enn de andre rollene. Ens egne kunnskaper og ferdigheter er avgjørende for å gjøre en god jobb, og kunnskapshull og mangler skinner lettere gjennom enn om man kan lene seg på et manus, som man til en viss grad kan gjøre som programleder. Det kan forklare hvorfor rollen oppleves som særlig utfordrende, og spesielt dersom man har lavere selvtillit, er mer utsatt for

kritikk eller om man ikke er like trygg på egne kunnskaper – uten at det forklarer noen direkte sammenheng mellom kjønn og prestasjon.

(...) den rollen som er mest tydelig er kanskje vanskeligst å tørre å ta, da. Og det er også det samme med fotballen fordi det er den idretten som er størst av alle idretter, og som har mest seere og lyttere og dermed også har mest meninger. Så det er liksom samme mekanismen der, med å tenke på at okei, hvis jeg skal jobbe med fotball, så må jeg være forberedt på det. Hvis jeg skal jobbe som kommentator er det mange som hører på, og da må jeg være forberedt på reaksjoner eller meninger (...) Så der også handler det om hva man føler seg trygg i seg selv til å gjøre (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020).

Også Gulbrandsen nevner at det er få å velge blant, og legger frem det å tørre, å ville og å kunne som en sjelden kombinasjon. Lavere selvtillit til å gå inn i et yrke som innebærer mye kritikk, motgang og hets, som ble nevnt av Ida Moseng, nevnes også av Solveig Gulbrandsen som en egenskap som muligens oftere forekommer hos kvinner.

Det handler nok litt om at ekspertrollen – det er få å ta av, **ekstremt få å ta av på jentesida**. Å klare å finne jenter som vil, som tør og vil, og som da i tillegg behersker og kan. Det er ganske mange du skal treffe på der, da, og det er det få av tenker jeg. Så det er kanskje utfordringen. At det er få som tør å gå den veien. (...) det er jo bare synsing, men vi tenker oss mere om, har litt lavere selvtillit i utgangspunktet. **Mere ydmyke, lavere selvtillit**. (Solveig Gulbrandsen, intervjuet 3. desember 2020).

Også manglende interesse blir igjen trukket frem som mulig forklaring på hvorfor færre kvinner inntar ekspert- og kommentatorrollen i sportsredaksjonene. Grunnleggende forskjeller mellom kvinner og menn, med uvisshet om det er arv eller miljø som legges til grunn, blir også trukket frem som en mulig innspillende faktor. Gulbrandsen poengterer også at fordi hun selv ikke har spilt i Premier League, så vil hennes mannlige kolleger som faktisk har gjort det kunne stille med en annen innsikt.

Men jeg tror nok hovedvekten er litt sånn interesse. Jeg tror vi kvinner og menn er forskjellig skrudd sammen, og det går nok på det, hvem ønsker og vil og kan gå den

veien, det er jo noe med det. Det er jo mye lettere å skaffe kvinnelige eksperter når det er kvinnefotball. Da er det jo veldig lett. Så det er jo, så lenge det er **de store tingene som syns på TV er herrefotball** da, som vi ser, så er det vanskeligere å skaffe. Jeg er jo mer ekspert på kvinnefotball enn jeg er på Premier League, så Brede [Hangeland] vil jo på en måte ha mye mer å komme mer sånn sett – ikke faglig, men fordi **han har vært der**. Det er liksom lettere, da (Solveig Gulbrandsen, intervjuet 3. desember 2020).

Frykten for å ikke strekke til og lav selvtillit nevnes også av Moseng som faktisk opplevd. Følelsen av – eller det faktum at – kvinner har lavere tabbekvote enn menn viste seg også å være noe flere kunne kjenne seg igjen i.

Og jeg tror ja, og det vet jeg jo, jeg har jo selv sittet i studio med flere kvinnelige programledere som sier liksom at nei, men **jeg må gjøre dobbelt eller tre ganger så mye research**, fordi hvis jeg sier noe feil blir det dobbelt så stort da, ute på sosiale medier. Og det syns jeg jo er grusomt, da – at det er sånn. For det burde jo ikke være sånn hverken for kvinner eller menn, men det er veldig stor forskjell på hvordan publikum reagerer om en kvinne sier noe feil og om en mann sier noe feil (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Det tyder på at flere av informantene opplever situasjonen slik at menn i større grad enn kvinner har en tabbekvote og friere spillerom. Om det henger sammen med grad av selvtillit, og i så fall hva som er konsekvens av hva er uvisst, men det nevnes av flere. Også Giske mener det er en forskjell på konsekvensene det får om en kvinnelig ekspert eller kommentator dummer seg ut.

(...) gutta er ikke så redde for å hoppe i det sant, det er jo ofte litt forskjell sånn, og det er *crucial* publikum som hører på. Altså kvinnelig fotballekspert, jeg tror det er mange av våre kvinner... Jeg vet ikke hva slags reaksjoner de fikk i starten, men det var sikkert ikke bare positivt. Det er **lettere å bli hoggestabb** hvis man sier en liten feil ting, mens gutter slipper unna med mer (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

Karen-Marie Ellefsen sa omtrent det samme: «(...) jeg tror det er i alle fall flere jenter som vegrer seg for å påta seg oppgaver de ikke føler de behersker fullt ut, da. I mye større grad enn en gutt da, som vil si ikke noe problem. Jenter viser usikkerhetene eller mangelen på selvtillit litt bedre enn det gutter gjør» (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Det er oppsiktsvekkende hvor systematisk det oppfattes av kvinnene i sportsjournalistikken at kvinner ikke har samme tro på seg selv som det deres mannlige kolleger har. Det kan altså vurderes om det er kvinnes selvtillit som bidrar til det usynlige glasstaket som skiller dem fra de mannlige ekspertene og kommentatorene.

Det later imidlertid til at flere av informantene selv har nokså høy selvtillit. De trives i jobben sin, til tross for de negative faktorene som nevnes. Kanskje er det fordi de er komfortable i rollene sine, selv om de ikke ville forsøkt seg som for eksempel ekspert eller kommentator. Det kan også være avgjørende hvilke idretter de fokuserer på, og det er tema for neste dimensjon – hvordan dekningen av ulike idretter fordeler seg på kjønn. Det viste seg å være noen svært tydelige forskjeller.

8.0 Dekning etter kjønn

I denne delen av oppgaven tar jeg for meg den tredje dimensjonen, om dekning av idrett etter kjønn. Hvem informantene er, hva de interesserer seg for, og på hvilket tidspunkt de har kommet inn i redaksjonen, kan selvsagt være avgjørende for hvilke idretter de har jobbet mest med. Jeg ønsket likevel å se nærmere på om de hadde refleksjoner rundt andre mulige årsaker til eventuelle ulikheter i hvilke idretter som dekkes av kvinner, og hvilke som dekkes av menn.

Blant informantene er Karen-Marie Ellefsen den som har vært i sportsjournalistikken lengst. Hun kunne fortelle at situasjonen for kvinnene i redaksjonen har blitt langt bedre enn den var da hun selv var ny, som første kvinne i sportsjournalistikken på TV på slutten av 70-tallet og starten av 80-tallet. Da var det en av hennes kolleger som sa «Ja, det er greit hun er ansatt, men fotball får hun holde seg unna». Hun kunne også fortelle om en konkret hendelse fra tidlig i karrieren i NRK: «Det var også en kollega som avbrøt en ferie på hytta ganske langt unna for å lage en reportasje fra en fotballkamp på Bislett med Vålerenga på et par minutter i Sportsrevyen, fordi jeg var eneste alternativet» (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020). Etter å ha intervjuet alle informantene er det helt tydelig at situasjonen for kvinnene er mer enn bedret siden den gang, selv om flere medgir at enkelte holdninger nok henger igjen.

Samtlige er enige i at særlig fotball langt oftere dekkes av menn: «Fotball har jo vært tradisjonelt sett veldig mannsdominert. Så der henger det faktisk litt igjen enda, det er veldig stor andel menn som jobber med fotball» (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020). Også Ida Moseng påpeker at fotballen først og fremst har vært for menn, men at det i nyere tid har kommet flere kvinner til.

Jeg føler jo at fotball lenge har vært en sånn **mannegreie**, men at vi begynner å bli bedre der, hvert fall i TV 2. Vi har liksom Ingrid Halstensen som har vært i England og ja, jeg har halvparten av FotballXtra-sendingene. Jeg føler liksom at der har man i alle fall prøvd å bli mer bevisst på det, at det **ikke bare skal bli sånn gutteklubb**. Det syns jeg er veldig bra. Håndball har jo ofte vært litt sånn damenes... I hvert fall håndballmesterskap og sånn føler jeg så lenge jeg kan huske, har vært... Litt sånn, det dekker kvinnene. Bortsett fra, du har selvfølgelig Harald [Bredeli] og Bent [Svele] da, men du har på en måte Julie [Strømsvåg] og Gro Hammerseng-Edin var jo våre ekspertkommentatorer sist vi hadde det [håndball] (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Også Ingrid Halstensen trekker frem fotball som en idrett der menn ofte får ekspertrollen, mens håndball i flere tilfeller har kvinnelige eksperter. Som reporter og journalist mener hun derimot at det ikke er noen forskjell på hvem som dekker hva etter kjønn. Hun svarer at hun ikke føler man får dekke en idrett basert på hvilket kjønn man er, men på grunn av de kvalitetene man har som enten reporter, programleder eller annet, og at det går på person og personlige egenskaper. Hun mener at jenter er ønsket i flere roller i avdelingen, for eksempel som fotballkommentator, men at manglende initiativ fra potensielle kandidater gjør det vanskelig:

Jeg føler TV 2 er veldig sånn åpen, vi har veldig **lyst til at vi skal ha jenter** i de rollene. Men det er ikke nødvendigvis sånn at for eksempel hvis vi legger ut en stilling som ny kommentator, så er det femti prosent menn og femti prosent kvinner som søker på den stillingen. Da er det nok en stor **overvekt av menn** (Ingrid Halstensen, intervjuet 25. november 2020).

Også andre idretter enn fotball er mer mannsdominert. Ida Moseng mener både alpint og sykkel stort sett kun dekkes av menn, men legger til at ledelsen har ønsket å få inn flere kvinner uten at de har lyktes med å hank inn noen, utenom Ingrid Halstensen som var med på sykkel-VM i Bergen, blant annet. Langrenn mener flere er mer jevnt fordelt mellom kvinner og menn.

På spørsmål om det er noen sammenheng mellom kvinner og herrers prestasjon i idretten og kjønnsfordelingen i sportsjournalistikken, svarer både Halstensen, Gulbrandsen og Moseng at det kan ha en sammenheng. Gulbrandsen trekker paralleller til sin rolle som ekspert, og nevner den erfaringsmessige fordelingen tidligere utøvere har i rollen som eksperter og kommentatorer:

Det er jo en fordel som ekspert **å ha vært der**, da. Så sånn sett er det jo lettere, mye lettere for meg å kommentere eller være ekspert på landslaget for kvinner. Og der og egentlig for menn, for det er litt det samme. Men vanskeligere med Premier League, for det er liksom noe helt annet enn det jeg har **opplevd** (Solveig Gulbrandsen, intervjuet 3. desember 2020).

Gulbrandsen nevner også flere av skjidentenes suksess som mulig årsak til at langrennsdekningen har en jevnere kjønnsfordeling. Flere av informantene understreker også at det nok ikke er et bevisst valg fra redaksjonsledelsen, men at andre årsaker og forklaringer ligger bak forskjellene. Ellefsen betegner ytterpunktene som fotball for menn og kunstløp for damer, men at det nå er mer i ekspert- og kommentatorrollen man kan finne denne skjevfordelingen. Hun trekker også frem turn, kunstløp og dans som typiske idretter kvinner kommenterer, som hun betegner som mer estetiske. Også Gulbrandsen peker på turn og rytmisk sportsgymnastikk som typiske idretter som dekkes av jenter. I likhet med Halstensen mener også Ellefsen at alle reporterne i avdelingene dekker alle idretter, uavhengig av kjønn. De mente det ikke var noen forskjell på om gutter eller jenter skrev fotballsaker på desken, men at forskjeller i størst grad er å finne i ekspert- og kommentatorsituasjoner.

8.1 Profilbygging og lite gjennomtrekk

Et av svarene som gikk mye igjen fra respondentene var at gamle vaner kunne være en av grunnene til at dekningen av enkelte idretter i større grad enn andre var mer kjønnsbundet. Moseng presenterte også en tanke om betydningen av profilbygging og identifikasjon.

(...) folk forventer jo å se Kaggestad og Paasche og Thor Hushovd i ruta, når de skal se på Tour de France. Så det er noe med at jeg skjønner det ikke er så lett for redaksjonene å bryte de mønstrene heller, og det **bygges opp profiler** som på en måte hører med (...) Det kan også være litt av grunnen til det, at man vet at publikum vil se... De vil ha **en pakke**, da. De vil ha håndballjentene som vinner, men de vil også ha Julie på indre bane, og de vil ha Harald og Bent oppi kommentatorbua (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Både TV 2 og NRK har ganske tydelige profiler i flere av sine faste sportssendinger, blant annet i Premier League Studio. Der er det et visst antall profiler som rulleres på, og flere av dem har vært der i mange år. Ingrid Halstensen påpeker at det er sjelden nye stillinger av den typen dukker opp, som kan være med på å forklare hvorfor det er lenge mellom hver gang det kommer til nye, både kvinner og menn. Mange av de største profilene i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK har vært der i mange år, som i flere tilfeller kan vise hvorfor det er vanskelig å få inn nye, og eventuelt skape en mer balansert kjønnsfordeling.

Også Karen-Marie Ellefsen påpeker lav grad av gjennomtrekk som en innvirkende faktor, men legger til at det finnes muligheter for å likevel få inn flere kvinner i de rollene og idrettene de ellers er lite representert i:

Det handler jo litt om hvilke idretter som er ledig og. Folk slutter jo ikke her, så det er **ikke så ofte det blir ledige jobber** som kommentator, men på fotball trengs det jo veldig mange kommentatorer, så der hadde det vært lettere å putte inn noen – for alle eliteseriekamper blir jo kommentert (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Ifølge Ellefsen er det altså åpninger for å få inn flere kvinner, også som kommentatorer. Spørsmålet er om det er nok villighet både fra de som ansetter, og fra eventuelle kvinner som kunne vært aktuelle kommentatorkandidater. I forbindelse med det blir tillit – både opplevd fra andre, og egen selvtillit – et aktuelt tema. Det handler neste kapittel om.

9.0 Forventninger og tillit

Den fjerde dimensjonen dreide seg om egen og andres tillit, og et ord som viste seg å bli en gjenganger i flere av temaene i mange av intervjuene var selvtillit. Manglende tro på at man kan gjøre en god nok jobb og at man er rett person for jobben har blitt nevnt av flere som en medvirkende årsak til at det er færre kvinner i sportsjournalistikken på TV. Jeg ville undersøke både kvinnenenes egne forventninger til seg selv, og deres tanker om andres tillit og forventninger til dem. På spørsmål om de opplevde at kvinner og menn i redaksjonen blir vist like mye tillit fra lederne var det bare én som kunne gi et klart ja. De andre oppga blant annet at de trodde lederne forsøkte å vise samme tillit, og at det var blitt merkbart bedre de siste årene. Likevel kunne ingen utenom én av respondentene gi et klart og tydelig ja på spørsmålet.

Ida Moseng forklarte at følelsen av ulik tillit kan dukke opp på en dårlig dag, men at det kan være følelsen er selvpåført og at tilliten i realiteten kan være den samme: «(...) det er jo på en måte ting man må jobbe med fordi at representasjonen er så ulik som den er, da. Det er jo kanskje ikke noe som ville vært en tanke hvis vi var litt mer jevnt fordelt» (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020). Moseng tror at de fleste jenter i TV 2 Sporten opplever lik tillit som mannen ved siden av. Noen av svarene fra flere av respondentene gir likevel et annet inntrykk:

Det er jo flere jenter som har opplevd det her, jeg har jo opplevd det selv – at man kan komme med en idé på et møte, så er det ingen interesse for det. To dager senere kommer en **mann** med samme ideen, og **da er det plutselig en god sak**. Hvis du opplever sånt mange nok ganger, så slutter du jo å komme med ideer og, da. (...) jeg tror nok at gutter er litt flinkere til å på en måte tørre. Det er nok mange [jenter] som kan sitte på gode ideer, men så tror de ikke at de er bra nok, så lar de det være. I mye større grad enn gutta, som mener at det de kommer med er bra (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Ellefsens opplevelse kan gi inntrykk av at tilliten er større til menn, dersom samme idé får medhold avhengig av hvem som presenterer den. Hun nevner også at jenter sjeldnere tør å være frampå og dele ideene sine, kanskje som en konsekvens av forenevnte type hendelser. Det gir et ganske klart bilde av hva slags tillit kvinner i sportsjournalistikken kan oppleve. Da

Karen-Marie begynte å jobbe i NRK Sport på TV på slutten av 70-tallet, opplevde hun en forventning om at hennes interessefelt var breddeidrett.

Jeg opplevde når jeg ble ansatt, så opplevde jeg en sånn **forventning** blant en del folk om at å, nå skal vi få mye mere breddeidrett, for nå fikk vi en kvinne inn, og hun var sikkert mer opptatt av bredden. Men nei, det tok de jo helt feil i, for nei, jeg var ikke opptatt av breddeidrett, men jeg var veldig **lidenskapelig interessert** i toppidrett. Så der tilla de jo meg som kvinne **egenskaper som jeg ikke hadde**, da (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Like etter Ellefsens første programlederjobb for Sportsrevyen kom det et leserinnlegg på trykk i Dagbladet. Tilbakemeldingen i seg selv var av svært kritisk karakter, men at Dagbladet valgte å publisere den gjør at man kan danne seg et inntrykk av hvilke holdninger som var akseptert på den tiden.

(...) det at en kvinne snakket om sport, det var det endelige beviset på at det norske samfunnet var i ferd med å gå i oppløsning, og nå var bunnen nådd. Det var helt seriøst ment (...) **Sånne holdninger opplever du ikke lenger**. Sånn sett kan du si det har vært bra at det har vært så mange kvinnelige programledere, og at de har blitt synliggjort (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Ifølge Ellefsen var det kun én gruppe som fra starten av stilte med et åpent sinn og som ikke hadde noen negative holdninger til henne som sportsjournalist, og det var idrettsutøverne selv.

(...) den eneste gruppa som jeg helt fra starten av ikke følte meg diskriminert av, som ikke syns det var noe rart at en dame snakket om sport, **det var de aktive**. Det kan jo ha noe med generasjoner å gjøre, for på den tiden så var jo utøverne omtrent på samme alder som meg. Det var helt tydelig at de opplevde det som **noe positivt**. «Du stiller jo mer interessante spørsmål» var det en langrennsløper som sa til meg, og det syns jeg jo var hyggelig, da. De reagerte ikke i det hele tatt på at det kom en dame. Den gangen var de jo ikke vant til det, men det gikk helt fint. Fra de aktives side har jeg **aldri følt på noen**

diskriminering eller at de synes det var rart at det var en dame (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Ingen av de andre informantene forteller om lignende opplevelser, men Ellefsen minner om en episode fra 2014 da Carina Olset mottok et hetsbrev hvor avsenderen blant annet hevdet Olsets stilling like gjerne kunne vært innlemmet som en del av HVPU-reformen (Bergland, 2014). Det var imidlertid ikke noe i brevet som gikk på kjønn, og det er heller ingen av de andre som forteller om samme type hendelser. Det kan tyde på at fordommer mot kvinner i sportsjournalistikken eksisterer i mindre grad i dag enn tidligere. Nesten alle svarte at de har opplevd fordommer tidlig i karrieren, som Carina Olset forteller: «Ja, i tidligere år. I begynnelsen når jeg begynte, at jeg var der bare for å, på Tromsø-kamper på jobb, at jeg var der for da fikk jeg se på gutter liksom. Det var jo den holdningen på den tida. Og så er det også litt fordommer som... Folk tror at du vil bare på TV» (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020). Også Annemarta Giske har møtt på fordommer om at hun først og fremst var i jobben sin fordi hun ville på TV, selv om hun mener det har blitt langt bedre med tiden.

(...) om jeg bare ville være på TV hadde jeg jo ikke giddet å være sportsjournalist – for det er et tøft yrke der **du blir avslørt sånn** hvis du ikke vet hva du driver med. Men – dette er jo tanker litt tilbake i tid. Jeg føler litt nå etter så mange år med erfaring, at jeg **blir akseptert og respektert** for den jobben jeg gjør. Så jeg har også veldig mange gode tilbakemeldinger (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

Det er tydelig at mange av informantene har sittet med samme opplevelse av mistillit fra omverden, som gir uttrykk for at de ikke hører hjemme i rollen sin. Andres uttrykte oppfatning kan ha påvirket både hvordan de opplever egen tilstrekkelighet, og hvordan de oppfatter at folk rundt opplever deres tilstrekkelighet. Det ble derfor neste tema.

9.1 Egen og andres opplevelse av tilstrekkelighet

Et av aspektene jeg ville utforske var journalistenes egen følelse av tilstrekkelighet og deres opplevelse av andres oppfatning. Flerte svarte at de som kvinne hadde kjent på at de kanskje ikke fikk den samme kontakten med mannlige intervjuobjekter som det menn gjør, og at det til en viss grad kunne være problematisk fordi det først og fremst er menn de intervjuer.

(...) jeg kan føle på innimellom at man for eksempel med mannlige idrettsutøvere, da, så kan jeg føle at mannlige journalister på en måte klikker bedre med dem, får en **bedre kjemi** med dem – fordi de er menn. Det har i alle fall jeg følt på, at jeg ikke kanskje alltid får det beste ut av intervjuobjektene mine, fordi jeg er dame, fordi jeg kan ikke bli helt sånn, **gå ned på kompisnivå** med de. Som jeg kanskje igjen føler hvis jeg intervjuer jenter da, at jeg kanskje kan få ut mer av de. Men nå er det jo ofte... Det er jo ingen hemmelighet at vi **intervjuer mest mannfolk** (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Noen fortalte også at de tidligere i karrieren hadde opplevd å bli harselert og tullet med av mannlige idrettsutøvere, som ikke tok dem seriøst: «(...) starten var ganske tøff – når du er ung og ny og kvinne, og du ikke får tatt et intervju og gjort det skikkelig fordi intervjuobjektet er mer opptatt av å flørte og tulle med deg» (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020). Utfordringene rundt kildeforhold ble trukket frem av flere som en potensielt negativ faktor, mens andre ser på det å være kvinne som en fordel fordi man er en av relativt få og skiller seg ut, og dermed lettere kan knytte kontakt og bli husket og gjenkjent: «(...) man er en av veldig få jenter, så det er veldig fort gjort at folk vet hvem du er, og så er ikke miljøet så stort, så alle folk får lett et forhold til hvem du er (Ingrid Halstensen, intervjuet 25. november 2020)». Kvinnelist blir, riktig nok litt spøkefullt, trukket frem som en fordel med å være kvinne av halvparten av respondentene.

De fleste oppgir at de stort sett føler at de strekker til på jobb, med noen få situasjonsbetingede unntak. Flere oppgir at de heller har følt på at andre har en antakelse om at de ikke strekker til fordi de er kvinner, enn at de selv har kjent på samme antakelse, fordi de ikke har blitt tatt seriøst. De samme sier også at det er en opplevelse som har blitt mindre med årene, og at de i takt med tid og erfaring i stadig større grad har opplevd å blitt tatt seriøst på lik linje med sine mannlige kolleger. Ellefsen hadde en opplevelse tidlig i karrieren som tydelig viste manglende tillit fra han som var vakt sjef på tidspunktet:

Det var serieavslutning for Eliteserien (...) Da ble det bestemt at fordi det var avslutning skulle det tas opp film fra alle kampene, og fordi jeg var i Bergen skulle jeg dra på Brann stadion, på den fotballkampen mellom Brann og Ham-Kam (...) Det ble ikke laget referat

til Sportsrevyen fra alle, for det hadde vi ikke plass til, men man skulle bestemme det etter man så resultatet – ut ifra journalistiske kriterier, hvilken kamp som skulle gå (...) Etterpå innrømmet vaksjefen at han kunne jo ikke sende det. ‘Jeg burde jo sendt det, for der var det jo et journalistisk poeng, men jeg turte jo ikke det for den kampen på Lillestrøm, som en annen hadde hatt (...), der var det jo ikke noe som skjedde. Det var ikke noe interessant i det hele tatt med den kampen, men jeg kunne ikke tatt ut innslaget til fordel for Karen-Maries’. Det gikk jo ikke an. Det hadde jo aldri skjedd i dag. Man velger ikke innslaget til en mann fordi det er en mann som har gjort det (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Det er altså klart at Ellefsens eksempel med sannsynlighet ikke ville skjedd i dag, som tyder på en positiv utvikling for likestillingen i sportsredaksjonene. Det er likevel en teori Karen-Marie forteller at hun har fått høre, som sier noe om opplevd og tenkte krav og forventninger: «(...) en mannlig journalist trengte bare å være dyktig, mens en kvinnelig journalist måtte i tillegg til å være dyktig også være godt likt som menneske. Som person. For at det skulle fremme karrieren. Jeg har tenkt litt over det. Jeg har tenkt at det kanskje ikke var så dumt sagt» (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

9.2 Ulike tabbkvoter og bevisbehov

Også flere av de andre har inntrykk av at de har fått mer respekt og anerkjennelse med årene, og kommer med det inn på den ene tingen absolutt alle informantene hadde en felles opplevelse av: I sportsjournalistikken må du som kvinne jobbe hardere og bevise mer enn du må som mann.

Mange av respondentene oppga at de mener menn har en annen tabbkvote enn kvinner. I flere av samtalene svarte respondenten at de opplever at om du som gutt gjør en feil, så er det bare en feil, men om du som jente gjør samme feil er det lett å få følelsen av at folk tror du gjorde feilen fordi du er jente og ikke faktisk kan det du driver med.

(...) som kvinne føler du at du må passe på og tenke deg om og kanskje **forberede deg** enda mer, fordi du er livredd for å gjøre den feilen, da. For **da blir du stempla**. Du gjør den feilen **fordi du er kvinne** og ikke bare fordi det er en feil, da. Jeg har flere kolleger og ekskolleger som har opplevd det (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Karen-Marie Ellefsen mener gutter har mer rom for å gjøre feil uten at det blir lagt merke til på samme måte, selv om det bare gjelder småting av egentlig ubetydelig karakter.

Men det jeg tror er at tabbekvota for jenter er at... **Gutta har fortsatt større tabbekvote,** da. Og så tror jeg at – jeg er ganske overbevist om at det er sånn – at feil som sånne småfeil, det behøver ikke være store feil – som jenter gjør, de blir lettere sett. Du **oppdager lettere** det enn du oppdager svakhetene til guttene, da. Jeg har en følelse av det (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Også Moseng har samme oppfatning som Ellefsen angående småfeil. Hun nevner to konkrete eksempler på nettopp på hvordan småfeil både kan plukkes opp og blir plukket opp hos kvinner, både av egen og en kvinnelig kollegas erfaring. Det ene tilfellet hun forteller om var fra et av hennes første mesterskap.

Før ett av mine store mesterskap av de første jeg skulle på, et håndballmesterskap eller noe, så var det en kvinnelig kollega av meg som hadde en svær, tjukk perm med forberedelser. Og hun sa liksom, litt med glimt i øyet, men at **den her har ingen av mine mannlige kolleger.** Jeg må forberede meg så mye mer, for hvis jeg sier en **feil på lufta,** så blir det **blåst opp.** Da er det fordi jeg er dame og da blir det gjort en mye større deal ut av det (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Selv om eksempelet gjaldt en kollega, forteller Moseng at hun har kjent på det samme selv – at hun må forberede seg mer, og at småfeil kan blåses opp. Særlig tidlig i karrieren peker flere av informantene på at de var ekstra sårbare for kritikk og utpeking av småfeil.

(...) for eksempel i FotballXtra. Der sitter jeg tre timer med livesending. Det er ikke noe manus eller noe sånn, og alt tar du bare sånn det skjer, hvordan kampene utvikler seg. En gang sa jeg at Erling Braut Haaland – det var når han spilte på Molde – scora fire mål mot Brann. Og så hadde vi snakket masse om han hele sendinga, og så sa jeg at Erling Braut Haaland spilte for Brann. Altså, selvfølgelig visste jeg at han ikke spilte for Brann. Men ikke sant, du sier liksom hundre ting på en gang, og **plutselig sier du feil.** Og så tulla vi

litt med det, og det ble ikke noen greie ut av det. Det var min andre FotballXtra-sending, da gikk jeg rett hjem og så bare så jeg at Twitter bare ‘åh, jævlig flaut når FotballXtra-programlederen ikke vet hvilket lag Norges toppscorer spiller på’. Jeg satt jo der for meg selv og visste at han spiller på Molde, så det går jo bra. Men likevel så føler man (...) **nå tenker de mannfolka der hjemme at jeg ikke vet** hvor han spiller. Så du må passe på mer når du er dame (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Samtlige oppgir altså at kvinner i sportsjournalistikken må jobbe hardere og bevise mer for å få samme aksept, respekt og tillit som menn i samme situasjon, som kan peke på en opplevd lavere generell tillit til kvinner. Forventningene til kvinner og menn er sannsynligvis ikke de samme dersom kvinner må gjøre mer enn menn for å bli trodd. Ingrid Halstensen mener den følelsen av mistillit i større grad er noe hun selv har pålagt seg, og at det ikke nødvendigvis gjenspeiler situasjonen i virkeligheten.

Må liksom være **minst like god som gutta** hvis du skal være god nok. Men det er nok noe jeg i større grad **pålegger meg selv**, enn kanskje det som er reelt. Og jeg håper jo og tror at de som sitter med disse forhistoriske fordommene sine om jentene i sportsjournalistikken er et fåtall, men at de fleste er *open minded* og tenker at selvfølgelig kan hun gjøre en like god jobb (Ingrid Halstensen, intervjuet 25. november 2020).

Blant faktiske tilbakemeldinger og hendelser sier de fleste at situasjonen har blitt mye bedre med årene, og både Halstensen og Gulbrandsen sier de har vært positivt overrasket over mengden hyggelige tilbakemeldinger og det lave antallet negative tilbakemeldinger i rollene som henholdsvis fotballkorrespondent i England og fotballekspert i Premier League Studio.

9.3 «Har du noe peiling på dette du da, jenta mi?»

En ting som alle informantene med unntak av Solveig Gulbrandsen og Ingrid Halstensen gjengir at de har opplevd i løpet av karrieren, er at folk sår tvil ved deres egentlige interesser og intensjoner. Med to unntak har altså samtlige fått spørsmålet «er du *egentlig* interessert i sport?», og at de til stadighet har måttet forsvare interessen for sin egen jobb. Solveig Gulbrandsen har først og fremst vært fotballspiller i mange år, så hennes sportsinteresse er det

nok vanskeligere å så tvil om, men blant de fem andre er det altså kun én som ikke uoppfordret oppgir at hun har fått spørsmål om sine egentlige intensjoner og interesser.

Det er liksom det at du må forklare hele tiden at **ja, jeg er sportsinteressert**, ja, jeg vet hva jeg driver med. Det har vært en sånn greie (...) **gutter som spør** om jeg er interessert i sport. Det er så frekt å spørre om, det er som å spørre en som har jobbet som lærer hele livet sitt, er du interessert i undervisning? (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

Ida Moseng nevner også konkrete eksempler på situasjoner der hun, i likhet med flere av de andre, har opplevd å ikke bli trodd og til og med blitt utsatt for kunnskapstesting. Det er tilsynelatende flere som opplever det som utenkelig at kvinner kan ha genuin sportsinteresse, selv om de jobber i en av landets største sportsredaksjoner og har blitt betrodd et betydelig ansvar for sportsdekning.

(...) gutter, når de får høre sånn privat da, hvis de får høre at jeg jobber i TV 2 Sporten, så kan de for eksempel hvis man er ute på byen (...) da skal de kjøre sportsquiz på meg, for å **sjekke hvor mye jeg kan**. Noe jeg synes er helt... Det ville aldri en mann fått, da. Så det kan jeg få en del at de **liksom skal teste meg**, sånn hvor mye idrett kan du faktisk. Og så... Bare fordi jeg ikke kan rundetida på en eller annen skøyteløper fra søttitallet, så ja... Så den har jeg fått en del. Får ofte veldig sånn **banale spørsmål**, sånn ja men er du interessert i sport da, ja men kan du dette da. Men tror du jeg ville jobba i en av Norges største sportsredaksjoner hvis jeg ikke var interessert i sport? (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Karen-Marie Ellefsen opplevde det først i sin tid for mer enn førti år siden da hun begynte i sporten i NRK, og da var det kanskje mindre oppsiktsvekkende at hun kunne få det spørsmålet, fordi hun tross alt var den første kvinnen som drev med sportsjournalistikk på norsk TV.

Jeg har jo **kjent på det eksternt**. Til å begynne med så hendte det jo, særlig fra litt eldre ledere og trenere og sånt, har du noe greie på dette her du da, jenta mi. Og så er det den andre varianten, som også er litt sånn **nedlatende**, ja men jøss, du kan jo dette her jo. Du har jo greie på dette her jo. Etterhvert har jeg ikke følt at jeg har blitt diskriminert fra noen, etterhvert som jeg har blitt **kjent og etablert** fikk jeg **ikke sånne bemerkninger** (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Ellefsens opplevelser ved starten av karrieren gikk altså på nedlatende tilbakemeldinger fra folk både i redaksjonen og i idretten – med unntak av utøverne selv – mens de tilfellene som blir nevnt fra nyere tid stort sett kommer fra folk utenfor redaksjons- og idrettsmiljøet. Det stemmer overens med opplevelsen av at kvinner i større grad enn menn må jobbe seg til den samme respekten menn i sportsjournalistikken får automatisk, og som flere nevner – at folk slutter å så tvil eller være nedlatende etterhvert som de har vært kjente en stund.

9.4 Fokus på jobb eller privatliv?

Et emne som har vært diskutert tidligere og aktualisert blant annet med kampanjen *Cover The Athlete* fra 2015, tar for seg hvordan fokuset i intervjuer med kvinner ofte handler om kvinners privatliv heller enn karrieren deres – også i intervjuer som i utgangspunktet skal handle om karriere. Det har flere av intervjuobjektene kjent på selv.

Det har vært veldig **mye spørsmål om mann og barn** og sånt, hele tida. Mer enn en mann får, da. Det har også vært veldig mye sånn... **Det spørsmålet hadde aldri en mann fått**, og det er ikke lenge siden jeg fikk heller, det fikk jeg nå i sommer. Om jeg hadde trodd, hvis jeg hadde hatt barn, at jeg kunne hatt den jobben da. Da sa jeg bare at det spørsmålet hadde du aldri stilt en mann. Det er jo mye uregelmessige arbeidstider, mye reising og sånne ting, da. Men det spørsmålet ville aldri en mann fått (Karen-Marie Ellefsen, intervjuet 23. oktober 2020).

Carina Olset nevner også at fokuset utenfra særlig konsentreres om privatliv og andre ting som ikke er relatert til jobben i seg selv, og at spørsmålene som går igjen er av en karakter man sjelden ser i samme type intervjuer med menn, både av idrettsutøvere og sportsjournalister.

Det er veldig få intervjuer jeg har gjort som har handlet om intervjuteknikk eller inngang til mesterskap eller sånn, det **pakkes jo alltid inn i privatliv eller graviditet** eller, ja... Og i og med at jeg jobber i bransjen så skjønner jeg jo hvorfor, for det er jo det som klikkes på. Men jeg tror ikke det er så vanlig blant de mannlige, at de får sånne type spørsmål, om **når skal du ha barn**. Det fikk jeg jo i ti år før jeg fikk barn, men det spørsmålet slipper jo menn unna. Så der er det mye å gå på og mye forbedringspotensiale (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020).

Flere av informantene forklarer at de ofte, uten at det nødvendigvis er problematisk, får spørsmål om klær og antrekk, særlig fra seere. Noen ting vedrørende klær og antrekk kan likevel knyttes til opplevelsen av forventninger og forskjeller på menn og kvinner i sportsjournalistikken på TV. Et eksempel på nettopp det ble Moseng oppmerksom på i forkant av en av sine første sendinger.

(...) før jeg skulle ha min første FotballXtra-sending, så brukte jeg altså så langt tid med stylisten for å finne hva jeg skulle ha på meg – fordi da var det for det første lenge siden det hadde vært en dame som hadde hatt FotballXtra, og så var jeg liksom... Jeg var ung, jeg var blond, og vi brukte så mye tid, for det måtte ikke være for mye hud, og ikke for mye pupper og ikke sende det ene budskapet – ikke for sexy, ikke for søtt. Og jeg ble skikkelig provosert av hele greia, for det her burde **aldri vært et problem med en mann**, de kan bare ta på seg en skjorte og en dress og gå i studio. Men at vi må bruke så mye tid på **hva vi har på oss** og **hvilke signaler det sender**, og jeg skjønner det jo – for man kan ikke sitte der med liksom stor utringning, og jeg vil ikke sende de signalene heller da, men det er bare noe med at vi jenter må tenke på en helt annen måte på hvordan vi fremstår, da. Og det også handler om den profesjonaliteten igjen, **fokuset skal ikke være på utseendet** vårt. Det skal være på det vi sier og det vi kan, men det er fortsatt et fokus (Ida Moseng, intervjuet 12. november 2020).

Til tross for flere ulikheter mellom kvinner og menns posisjon i sportsjournalistikken er imidlertid samtlige informanter enige om at mye har skjedd siden Karen-Marie begynte å trække opp stien for fire tiår siden. De fleste nevner at de mener situasjonen har blitt mye bedre enn den en gang var, og at utviklingen fortsatt beveger seg i en positiv retning.

Du må vise hva du kan, du klarer ikke liksom være anonym. Men jeg håper det og endrer seg. Jeg ser på de kvinnene som kommer inn nå ikke sant, at de er dritflinke jenter. Men jeg tror de jobber og står i de og, **for å bevise** – men heldigvis, samfunnet er i ferd med å **endre seg** med akkurat de holdningene der tror jeg. Det er en helt annen ting, men akkurat de tingene gutter og jenter kan utrette i sportsjournalistikken tror jeg er på bedringens vei (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

Giske føyer seg altså i rekken av informanter som ser lyst på fremtiden til kvinner i sportsjournalistikken, i tillegg til å understreke at de er tilfreds med dagens situasjon. Det har imidlertid ikke alltid vært en selvfølge at trivselen står sterkt. I neste kapittel skal jeg gå inn på et tema som dukket opp underveis i flere av intervjuene, og som derfor ble viktig å fremheve. Flere nevnte nemlig at redaksjonene nådde et vendepunkt etter #MeToo-kampanjen.

10.0 Trivsel og vendepunktet #MeToo

Når jeg spør informantene om hvordan det er og har vært for dem å jobbe i en sportsredaksjon har samtlige positive reaksjoner. Flere beskriver jobben som gøy og utfordrende, og noen uttalte at de elsker jobben og stortrives. Flere legger samtidig til at det er et miljø med tidvis spisse albuer, høyt tempo og høy puls, og at det derfor nok ikke er en jobb for alle. Flere av informantene kan til en viss grad passe inn med Carina Olsets beskrivelse:

Jeg har jo **elsket jobben min**. Jeg har aldri hatt en dag jeg har gruet meg til å gå på jobb. Jeg har alltid gledet meg til det. Og grunnen til det er jo at jeg jobber med noe som jeg har et oppriktig engasjement og har et forhold til, da. Og så er det veldig få dager som er like, det er alltid noe nytt å se frem til og jobbe mot. Så jeg har egentlig hele arbeidskarrieren min hatt en jobb jeg har kost meg med (Carina Olset, intervjuet 13. november 2020).

Det er likevel én ting flere peker ut som et vendepunkt, og det er MeToo-kampanjen som ble rullet opp i 2017. Kampanjen startet med emneknaggen #MeToo og var opprinnelig et oppgjør med seksuell trakassering og i film- og TV-bransjen. De første anklagene var rettet mot filmskaper Harvey Weinstein, men kampanjen spredte seg siden videre til flere land og bransjer, også til Norge (Skartveit, 2018). I TV 2 ble det tatt en skikkelig oppvaskrunde i forbindelse med kampanjen, og flere av informantene beskriver grepene som ble gjort som et avgjørende veiskille for kvinnes trivsel på arbeidsplassen.

(...) jeg føler og samtidig at jeg er nok en av de som har sluppet lettere unna, for jeg har ikke noen veldig sånne grove episoder eller alvorlige episoder, da. Jeg følte det var en **nødvendig opprensning** i systemet, at den kom. For det er ingen tvil om at det har vært litt sånn gutteklubben grei-holdninger i sportsjournalistikken. Gjerne ofte fra den litt eldre garde, de som har vært med lenge og liksom sånn har det alltid vært og forandringer, nei syns ikke noe særlig om det. Så jeg syns det var veldig bra at det ble røska skikkelig opp i (Ingrid Halstensen, intervjuet 25. november 2020).

Også Annemarta Giske bekrefter at MeToo-kampanjen var en milepæl for kvinners posisjon i sportsredaksjonen, og utdyper at miljøet har gjennomgått en helt nødvendig forbedring etter opprydningen i 2017.

Da jeg starta i 2006 i TV 2 (...) så var det et tøffere klima, det var det. Med tanke på det å være jente, da. Men det har endret seg, og det har spesielt... Klimaet har blitt mye, mye bedre. Det har skjedd store ting etter MeToo. Norske **MeToo starta jo i TV 2 Sporten**. Så alle de varslene som kom var jo det... Det har virkelig røska opp drit og gjort TV 2 Sporten til en mye bedre arbeidsplass. Selv om mange av den yngre generasjonen har aldri vært noe særlig ille, men sant når du kommer inn og er ung og ny, og ser en kultur og blir en del av den, så selv om ikke det er like ille så var det jo en del ting som ikke var bra, og som jeg opplever har blitt en mye, mye **bedre plass å være**. For du har ikke de der holdningene som fikk lov til å leve litt i kriker og kroker på sminkerommet eller bakrommet eller her og der, det har blitt... Jeg opplever at det har blitt mye bedre. Sånn som jeg har sagt flere ganger, at det er [blitt] politisk ukorrekt. **Det var helt nødvendig**. (Annemarta Giske, intervjuet 24. november 2020).

Den store opprydningen MeToo endte opp med å bli har i følge flere informanter på lang vei bedret arbeidsmiljøet i sportsredaksjonene, og kan ha vært årsaken til at flere beskriver miljøet som så godt i dag – kjønnsbalanse til tross.

11.0 Diskusjon

I denne delen av oppgaven vil jeg ta et skritt tilbake og se på sammenhenger og tendenser på tvers av dimensjonene jeg har tatt utgangspunkt i. Årsaken til det er at målet er å finne ut om den overordnede situasjonen, og det vil derfor være relevant å se på hva som går igjen i svarene fra de ulike informantene, og hva som tilsynelatende er gjeldende for dagens situasjon. De seks informantene har hatt ulike roller, og jobbet med ulike idretter, til ulik tid. Det er dermed særlig interessant å merke seg likheter i refleksjonen og svarene deres, for å fange opp generelle tendenser på tvers av roller, idretter og tid.

Utgangspunktet for oppgaven og forskningen var ønsket om å vite mer om kvinners posisjon i sportsjournalistikken på TV. Jeg ville finne ut hvilken plass de har og hvorfor. En av de viktigste årsakene til det er at sport er en stor journalistisk sjanger i Norge. I 2019 var sport den nest mest sette TV-kategorien i landet. Til tross for at befolkningen fordeler seg ganske jevnt mellom kvinner og menn, så er sportsjournalistikken likevel mannsdominert, og det er ikke bare antallet i seg selv som taler for mannsdominans. Etter å både ha sett på tall for ansatte i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK, og utført samtaleintervjuer med seks kvinner som jobber med TV i begge redaksjonene, er det noen ting som har kommet tydelig frem. Enkelte av svarene var mer overraskende enn andre, men mye var i tråd med antakelsene jeg hadde på forhånd.

Jeg hadde inntrykk av at man i sportsjournalistikken på TV ikke har samme utgangspunkt uavhengig av kjønn, at menn er i overtall, at kvinner ikke opplever samme tillit som menn, og at det er forskjell på hvilke roller kvinner og menn får og hvilke idretter som dekkes av hvem. Med utgangspunkt i egne analyser av ansatte og semistrukturerte samtaleintervjuer med seks forskjellige kvinner med førstehåndserfaring fra sportsjournalistikken på TV, ble det tydelig at noen ting går igjen. Det er fortsatt flere ting som ikke kan fastsettes skråsikkert, men én ting som faktisk er sikkert er at det *er* forskjeller på menn og kvinners posisjon i sportsjournalistikken.

11.1 Kvinneandelen

Et av de mest tydelige funnene er at kvinner er i mindretall i sportsredaksjonene, som det ble redegjort for i kapittel 5. Fra Karen-Marie Ellefsen startet som første kvinne på TV i NRK Sport i 1978, har det stadig kommet flere kvinner til sportsredaksjonene. I 2020 mottok til og

med Ellefsen Kongens fortjenstmedalje i for å ha vært et forbilde og en pioner i et mannsdominert miljø, og for å ha tråkket opp stien for yngre kolleger de siste førti årene. Det har altså kommet langt flere kvinner til siden den gang, og etter egne undersøkelser er kvinneandelen i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK per 2020 omtrent på henholdsvis 26 prosent og 39 prosent, samlet sett 32 prosent. De siste årene ser det imidlertid ut til at utviklingen har stagnert og flatet ut. Kvinneandelen i både TV 2 og NRK sine sportsredaksjoner er nemlig ganske nøyaktig den samme som den var for ti år siden, i 2011, ifølge Ida Mosengs undersøkelser fra 2015. Hva som kan være mulige grunner til det ble drøftet av intervjuobjektene, og flere trakk blant annet frem manglende interesse som en mulig årsak.

Flere antok at det er færre kvinner med en brennende sportsinteresse, og at sportsinteresse er mer utbredt hos menn. De begrunnet det blant annet med at det er færre kvinner i sporten på TV som gjør at unge, potensielle, kvinnelige sportsjournalister ikke har så mange forbilder og foregangseksempler å se opp til og å bli inspirert av. Noen er det jo, som Anne Rimmen, som Ida Moseng nevnte som et forbilde fra hun selv var yngre, og Karen-Marie Ellefsen. De har derimot ikke hatt ekspert- og kommentatorrollen, som er de rollene med lavest kvinneandel. At manglende sportsinteresse kan forklare hvorfor kvinneandelen i TV 2 Sporten er så lav som 26 prosent er ikke forenelig med NIFs nøkkeltallsrapport fra 2018 som viste at mer enn 40 prosent av medlemsmassen i ordinære idrettslag var kvinner. De tallene taler for en jevnere sportsinteresse blant kvinner og menn, som kan tyde på at det skjer noe et sted på veien fra barneidretten til ekspertkommentatorrollen, som gjør at flere kvinner faller fra.

Dekningen av idretten er også skjevfordelt. Det er et større fokus på herreidrett enn på dameidrett i mediene, og særlig i fotballen, som trekkes frem som særlig mannsdominert av flere av informantene. Det kan virke som fotballen på TV i TV 2 og NRK først og fremst er av menn, om menn, for menn. Det at det er størst fokus på herreidrett generelt kan også være med på å forklare hvorfor det er flere menn i sportsjournalistikken på TV.

11.2 Selvtillit som årsak

Selvtillit – eller rettere sagt mangelen på det – ble nevnt av flere av informantene som en mulig innvirkende faktor på hvorfor kvinneandelen i sporten er lavere. Flere beskrev miljøet som godt og sa de trivdes, men la også til at det nok ikke er et miljø for alle. Såkalt

«guttastemning», garderobeprat og spisse albuer blir nevnt av flere. I et røft miljø med mye kritikk, direkte tilsnakk og kniving om plassen er det lite rom for lavmælte og usikre personer. Det forutsetter derimot at kvinner generelt har lavere selvtillit enn menn, dersom det skal kunne være en forklaring på forskjellen – og nettopp det er funnet i flere studier. Kvinner kvier seg ofte for å opptre som ekspert i en rolle de ikke med fullstendig visshet vet at de mestrer, i motsetning til menn som oftere hopper i det, slik Joachim Lund påpekte i en kommentar i Aftenposten i februar 2019. Også Karen-Marie Ellefsen nevnte det samme i samtaleintervjuet fra 23. oktober 2020. Harvard-studien fra Sarson og Xu (2015) pekte ut forskjellene på menn og kvinners selvtillit som en årsak til ulik suksess i arbeidslivet, og som også flere av intervjuobjektene påpekte er lavere selvtillit blant kvinner et tenkt mulighet til ulikhetene.

Kanskje er det kvinners egen selvtillit som er glasstaket for potensiell suksess og rollen som ekspert og kommentator. Den er ved flere undersøkelser påvist lavere sammenliknet med hos menn, og elementer ved en sportsredaksjon kan ikke alene bevises å være årsaken til kvinners lave selvtillit i det tilfellet. Lav selvtillit kan være en mer generell egenskap som går igjen hos kvinner, uavhengig av yrke, slik det påvises i flere undersøkelser. Det kan være slik at personer med lavere selvtillit kvier seg for å tre inn i en redaksjon med et tøft miljø, og særlig i roller som tiltrekker mye oppmerksomhet og dermed også åpner for kritikk og negative tilbakemeldinger – slik en jobb i sportsjournalistikken på TV gjør. Om kvinner oftere har lav selvtillit, vil de av den grunn kunne være tilsvarende sjeldnere å finne i sportsjournalistikken på TV.

11.2.1 Tyngre bevisbyrde for kvinner

Samtlige intervjuobjekter nevner at kvinner må bevise mer enn menn for å bli trodd og akseptert. Fire av seks respondenter oppga også at de har fått spørsmål om de er interesserte i sport i det hele tatt, og enkelte har også opplevd at fremmede – som selv ikke jobber med sport – skal teste kunnskapene deres for å finne ut om de egentlig kan noe om det de jobber med. Som kvinne i sportsjournalistikken kan man altså forvente å bli møtt med antakelser om at man ikke kan jobben sin like godt som menn i samme rolle, og man må over tid arbeide for å bevise at man fortjener plassen sin. Intervjuobjektene rapporterer om en lavere opplevd tillit, selv om en av respondentene mener det kan være selvpålagt og at det ikke nødvendigvis stemmer at folk flest har mindre tillit til kvinner. At kvinner må jobbe mer for å oppnå samme tillit og troverdighet som menn får automatisk, stemmer overens med påstanden om at menn

har større tabbevotene enn kvinner. Flere mente nemlig at om samme feil begås av en mann og en kvinne, så vil konsekvensene være ulike. Om en mann gjør feil vil oppfatningen være at det bare er en menneskelig feil, mens om en kvinne gjør feil vil oppfatningen være at hun begikk feilen fordi hun ikke har peiling – fordi hun er kvinne.

Det henger sammen med skepsisen flere har møtt til deres faktiske sportsinteresse. Om man i utgangspunktet betviler kvinners interesse for sport er det kanskje ikke så rart at man heller ikke tror kvinner faktisk kan mye om sport. Interesse og kunnskap henger ofte sammen, fordi interesse for et emne gjør at man i større grad tar initiativ til å lære seg mer om det. Med den tanken i bakhodet er det kanskje ikke så unaturlig at noen antar kvinner, som man sjelden ser kommentere sport, derfor ikke kan så mye om det.

Det er altså færre kvinner i sportsjournalistikken på TV, og flere av de som finnes opplever at folk sår tvil om deres faktiske sportskunnskaper. Er det slik at man må være i overtall for å bli trodd? Kanskje kan det sammenliknes med andre yrkesområder der det har vært lang tradisjon for at ett kjønn dominerer, som yrkesfag der menn er i overtall og helsefag der kvinner er i overtall. Det kan tenkes at man ellers også har større tiltro til kvinner i kvinnedominerte yrker og omvendt, og at det ikke er spesielt for sportsjournalistikken.

11.2.2 Ulik sportsinteresse

En mulig årsak til at sportsjournalistikken på TV er mannsdominert er ifølge flere av informantene at kvinner generelt er mindre sportsinteresserte enn menn. Det er vanskelig å finne konkrete bevis for at nettopp det stemmer. Som nevnt viste NIFs nøkkeltallsrapport fra 2018 at over 40 prosent av medlemmene i ordinære idrettslag var kvinner. Hvis man tar utgangspunkt i at alle medlemmene er sportsinteresserte vil det i så fall burde kunne overføres til kjønnsfordelingen i sportsredaksjonene. De tallene stemmer ganske godt med hvilken fordeling man kan forvente av en sportsredaksjon i NRKs tilfelle, der rett under 40 prosent av de ansatte i sportsredaksjonen er kvinner. I TV 2 derimot, der det kun er 26 prosent kvinner, kan det tenkes at det foreligger andre årsaker til ulikhetene enn sportsinteresse.

TV 2 har satset stort på fotball, med rettigheter til mange av de største fotballligaene og -mesterskapene som Premier League, Champions League, Europa League, Nations League, Serie A og La Liga. Alle er for herrer. Per desember 2020 har ikke TV 2 én eneste rettighet til fotball for kvinner. Dermed er det kanskje ikke unaturlig om interessen for akkurat fotball på

TV 2 er størst blant menn, og at det er flest menn som er å finne i studio og som kommentatorer og eksperter. Det er lite interesse for kvinnefotball å spore, all den tid det ikke er å finne blant TV 2s satsninger. Det ligger også indoktrinert i selve språket og oppfatningen av idretten, som gjerne deles inn som fotball og kvinnefotball – fotball er innforstått som herrefotball, fotball for kvinner må spesifiseres som kvinnefotball.

NRK sender kamper fra Toppserien, øverste divisjon for norsk kvinnefotball, men Champions League for kvinner sendes hverken på TV 2 eller NRK. Det til tross for at blant andre norske Ada Hegerberg, som vant den prestisjetunge fotballprisen Ballon d'Or i 2018, spiller i Champions League. Flere norske kvinner spiller for store klubber i Champions League, men får likevel marginal oppmerksomhet i norske medier sammenliknet med herrene.

Det finnes likevel tegn på at det er i ferd med å skje en endring. I desember 2020 kom nyheten fra TV 2 om at de har kjøpt rettighetene til norsk fotball fra 2023 til 2028, inkludert rettighetene til toppfotball for kvinner. Blant rettighetene var det prislappen for kvinnefotballen som hadde hatt størst økning til en sum på 210 millioner kroner for avtaleperioden. Sammenliknet med dagens avtale tilsvarer det en tidobling. TV 2s sjefsredaktør Olav Sandnes uttalte i den forbindelse at det er stadig større oppmerksomhet rundt kvinnefotball i Norge (TV 2, 2020). Kanskje er det et steg i retning flere sportsinteresserte kvinner, flere kvinnelige fotballkommentatorer og større fokus på kvinneidrett og kvinnelige utøvere.

11.3 Rollefordeling

Jorid Hovdens utsagn til Aftenposten, som nevnt tidligere i oppgaven, var nok satt på spissen, slik hun sa: At kvinner reduseres til verter der utseende og presentasjon er det viktigste, og at det er et mønster i fotballen og sportsjournalistikken at man ikke har tillit til kvinners ekspertkunnskaper. Det er likevel noe i det, om man ser på hvilke roller kvinner har i sportsjournalistikken. Solveig Gulbrandsen er eneste kvinne i TV 2s Premier League Studio, og det er ikke én eneste kvinne blant kommentatorene. Premier League-kampene har i snitt flere titusentalls seere, som alle stort sett ser og hører menn. Det er dermed kanskje berettiget de som ikke skjønner at kvinner kan være interesserte i Premier League eller annen fotball. Kvinners forutsetninger for å bli forstått som sportsinteresserte har et annet utgangspunkt enn menns forutsetninger når de ikke er synlige på samme måte.

Flere av informantene trakk igjen frem lavere selvtillit som en tenkt grunn til den skjeve rollefordelingen. Ekspert- og kommentatorrollen er ekstra utsatt for kritikk fra TV-seere, og ifølge flere av informantene er man særlig utsatt som fotballekspert og -kommentator. Det gjelder ikke bare for kvinner, også menn får gjennomgå. Hardføre personer med sterk selvtillit vil sannsynligvis derfor takle en rolle som er så utsatt for hets og kritikk bedre enn personer med lav selvtillit. Ettersom kvinner tilsynelatende generelt har lavere selvtillit enn menn kan det forklare hvorfor de sjeldnere er å finne i utsatte roller.

Det er derimot ikke slik at alle kvinner har lav selvtillit mens alle menn har høy selvtillit, og antallet ansatte på TV i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK er såpass få, at det i teorien burde være mulig å kunne fylle rollene med like mange kvinner og menn – dersom det var et mål i seg selv. Mosengs poeng med profilbygging og Ellefsens påstand om lite gjennomtrekk i redaksjonene kan derimot være andre plausible forklaringer på hvorfor det er få kvinner i sporten generelt, men særlig i kommentator- og ekspertrollene. Mange av de som har fast jobb som ekspert, kommentator eller programleder i TV 2 og NRK har vært der i mange år og har bygd omdømme, profil og tilhørighet. Som Moseng påpeker er noen navn knyttet til enkelte idretter, som Karen-Marie Ellefsen og friidrett, Christian Paasche, Thor Hushovd og Johan Kaggstad med sykkel, Erik Thorstvedt, Jan-Henrik Børslid og Jon Børrestad med Premier League og Champions League, og Julie Strømsvåg, Harald Bredeli og Bent Svele med håndball, for å nevne noen. At det ikke er kontinuerlig utskiftning gjør det trangere om de plassene som finnes, og kan bidra til å forklare hvorfor ikke flere kvinner finnes i rollene som tradisjonelt sett har vært besatt av menn.

I sportsredaksjonen til NRK er det flere kvinnelige enn mannlige programledere, mens i TV 2 er det like mange programledere av hvert kjønn. Det er den rollen med høyest kvinneandel, og kan kanskje, slik Ingrid Halstensen beskrev i samtaleintervjuet, balansere ut at det er færre kvinner i andre roller, fordi det er lettere å finne egnede kvinnelige programledere enn kommentatorer og eksperter. Det er altså ikke entydig at det er lederne og sjefene som – om målet hadde vært lik fordeling – svikter i ansettelsesprosessen, for mye tyder på at flere årsaker ligger til grunn for ujevn rollefordeling.

Et spørsmål det er verdt å stille seg i forbindelse med rolleforskjellene er om det absolutt *bør* være likt antall kvinner og menn i alle roller i sportsredaksjonene. Mitt svar på det er nei.

Basert på undersøkelsene og intervjuene som er gjort tyder det på at det for det første er litt lavere sportsinteresse blant kvinner, og at det for det andre kan gå på bekostning av det journalistiske produktet om man skal kvotere inn personer som egentlig ikke er den beste kandidaten for jobben, først og fremst fordi de er kvinner. Det kan derimot være nyttig å være bevisst i en ansettelsesprosess for å prøve å engasjere flere kvinner slik at de på naturlig vis kan ta større plass i sportsredaksjonene, og dermed etterhvert være representert i samsvar med norske kvinners sportsinteresse. Da er ikke sikkert at 50 prosent er det «riktige» antallet, men kanskje rundt 40 prosent, om man skal ta utgangspunkt i tallene fra NIFs nøkkeltallsrapport. I så fall ligger NRK ganske nært målstreken på totalt antall, selv om kvinner ikke finnes i 40 prosent i alle rollene. Det vil i alle fall være til fordel, både for arbeidsmiljøet i redaksjonene og for publikum, at flere kvinner slipper til.

11.4 Fotball og kvinnefotball

Kanskje hadde det vært slik, om det var like mye herre- og kvinneidrett på TV, at fordelingen mellom kvinner og menn i sportsjournalistikken på TV hadde vært jevnere. Og om det hadde vært like mange kvinner som menn i sportsjournalistikken på TV hadde det kanskje vært like mye herre- og kvinneidrett på TV. Dersom vi hadde kalt det herrefotball og kvinnefotball – istedenfor fotball og kvinnefotball – ville det kanskje vært en selvfølge at vi så like mye kvinnefotball på TV. Slik det er i dag kan man si ganske sikkert at vi skiller mellom fotball og kvinnefotball *fordi* det er så stor overvekt av herrefotball på TV, og det dermed blir standarden og utgangspunktet.

Gjennom samtaleintervjuene kom det frem mange slike høna eller egget-analogier, der hva som er årsak og hva som er konsekvens er uvisst. Er guttegarderobestemningen i sportsjournalistikken en medvirkende grunn til at det er færre kvinner, eller er det en konsekvens av at kun få kvinner, av andre årsaker, finnes i sportsjournalistikken? Det er også mest herreidrett som dekkes. Er det fordi det er få kvinner, eller er det få kvinner fordi det er størst fokus på herreidrett? Langrenn og skiskyting får tilnærmet lik dekning for menn og kvinner, mens håndballen kanskje først og fremst har vært forbheoldt Kvinner. De fleste andre idretter, derimot, har overvekt av fokus på mannlige utøvere og herrelag, -turneringer, -cuper, -mesterskap og så videre. Sykkel, alpint, sjakk og fotball er alle idretter som i norsk sportsjournalistikk på TV først og fremst er om menn, av menn og for menn. Det kan være en

mulig forklaring på hvorfor det er flest mannlige sportsjournalister som kommenterer og er eksperter.

11.5 Fokuset utenfra

Noe som har vært diskutert og debattert er det eksterne fokuset kvinnelige idrettsutøvere, idrettsprofiler og for så vidt andre karrierkvinner opplever. Ofte er fokuset utenfra rettet mot privatlivet deres heller enn jobben de gjør og prestasjonene deres. Særlig spørsmål om familie, barn og graviditet har vært temaer kvinnelige sportsprofiler, både utøvere og TV-personligheter, har fått mye av, som blant andre Carina Olset og Karen-Marie Ellefsen påpekte. Flere av informantene mente at menn i mindre grad får denne typen spørsmål, som også ble poengtert i *Cover The Athlete*-kampanjen. Fokuset kan bidra til å undergrave kvinnenens prestasjoner og faglige dyktighet, fordi de blir, hvis man ser det på den måten, forsmådd til husmødre uten store ambisjoner utenfor husets fire vegger. Det bidrar utvilsomt til å minske fokuset på hva de faktisk utretter og kan utrette, men det kan kanskje til en viss grad være berettiget. For kvinnelige utøvere kan en graviditet, fødsel og permisjon i ytterste konsekvens bety slutten på karrieren som utøver, og vil sann sett være relevant for jobben de gjør.

Selv om de vender tilbake til idretten etter fødsel og permisjon vil det innebære et betydelig treningsopphold, og kanskje bremse eller tilbakesette utviklingen deres. Også kvinner i andre yrker, som sportsjournalister, vil som regel bli borte fra jobb i en lengre periode ved graviditet, fødsel og permisjon. Da Julie Strømsvåg ble gravid i 2019 var det nemlig et poeng at hun ville gå glipp av fotball-VM som etter planen skulle gått sommeren 2020 (Holt, 2019). Menn er ofte i foreldrepermisjon i kortere tid enn kvinner, og de opplever ikke den samme fysiske, kroppslige belastning ved å få barn som det kvinner gjør. Kanskje kan altså journalister og andre folks nysgjerrighet rundt familieliv og graviditet være berettiget, fordi det faktisk er relevant for karrieren deres – om det så bare er for en periode. For øvrig privatliv viste det seg å være nokså lik interesse for kvinnelige og mannlige sportsprofiler, utifra søkeordundersøkelsen jeg utførte.

Flere av informantene oppgir også at de har mottatt mange spørsmål og kommentarer om klær og frisyre, uten at de nødvendigvis syns det er noe negativt. Det er heller en nøytral, generell bemerkning av hva kvinner i sportsjournalistikken på TV opplever, som menn i samme

posisjon opplever mindre av. Det kan være flere årsaker til at kvinner får flere slike spørsmål. Menn på TV har som regel på seg klær med lite variasjon i form og farge, ofte en mørk dress. Kvinner, derimot, bruker kjoler, skjørt, dressjakker og -bukser, i forskjellige fasonger og farger. En annen tenkt grunn kan være at kvinnene som ser på er mer opptatt av klær enn mennene som ser på, eller det kan være en kombinasjon. Det blir uansett ikke trukket frem av noen av informantene som negativt eller ødeleggende, med unntak av det faktum at hva man kan ha på seg uten å vekke reaksjoner er forskjellig fra kvinner til menn. Som Ida Moseng poengterte kan en mann bare ta på seg en skjorte og en dress og være klar, mens hun som kvinne må ta seg ut på TV uten å vise for mye hud eller sende ut det ene eller andre budskapet. Særlig på grunn av kvinners historiske plass i sportsjournalistikken er det et poeng å ikke provosere eller sende uønskede signaler, og dermed reduseres, slik Jorid Hovden formulerte, til verter der utseende og presentasjon er det viktigste.

11.6 Vendepunktet

En annen gjenganger blant svarene fra intervjuobjektene er påstanden om at kvinners plass i sportsjournalistikken til stadighet bedres, og at situasjonen utvikles i en positiv retning. Flere utpeker MeToo-bevegelsen som et viktig skille. Oppgjøret kom i 2017 og ryddet unna for gamle holdninger, og kastet lys på seksuell trakassering i mediebransjen. Sportsredaksjonene, og særlig i TV 2, fikk en kraftig opprensing. Selv om seksuell trakassering ble tatt alvorlig også før MeToo-oppgjøret, så var kanskje ikke definisjonen av hva som faktisk er seksuell trakassering like vid. Terskelen for både å si ifra og å agere på varsler var nok lavere. Etter at flere personer som hadde blitt anklaget for seksuell trakassering forsvant fra redaksjonene og søkelyset ble satt på problemet, rapporterte flere kvinner om at miljøet og trivselen ble langt bedre. Også de som selv mente de ikke var utsatt for særlig grove overtramp kalte oppgjøret for helt nødvendig, og påpekte at situasjonen for kvinner i sportsjournalistikken har bedret seg markant de siste årene.

Mange av informantene beskrev likevel miljøet som tøft, og mente det ville nytt godt av flere kvinner. Noen tilløp til selvmotsigelser dukket opp i den forbindelse, men det kan forklares med at samtlige er fornøyde med miljøet og trives godt, selv om det fortsatt er rom for forbedring. Flere nevnte at variasjon og mangfold som regel er positivt, og at miljøet i sportsredaksjonene også hadde et forbedringspotensiale på det området.

At miljøet har forbedringspotensiale er imidlertid ikke ensbetydende med at utgangspunktet er dårlig. Flere av informantene nevnte at mye var bra, men kunne bli bedre, også hva gjelder de andre dimensjonene. I oppgavens siste del skal jeg, basert på funnene og diskusjonen, komme til en konklusjon.

12.0 Konklusjon

Avslutningsvis skal jeg nå besvare spørsmålet jeg stilte innledningsvis, som var prosjektets problemstilling, og som jeg under hele arbeidet har jaktet svaret på. *Hvilken plass har kvinnelige journalister i sportsjournalistikken på TV?* Dette spørsmålet er undersøkt gjennom tilnærming til fire ulike dimensjoner i sportsjournalistikken på TV: andelen kvinner, kvinners roller, dekning basert på kjønn, og forventninger og tillit.

Hvilken plass kvinnelige sportsjournalister har på TV, er et spørsmål som åpner for flere svar. Når det meste av idretten som dekkes i sportsredaksjonene til TV 2 og NRK er herredrett, så er det kanskje heller ikke så rart at det først og fremst ansettes menn til å dekke og kommentere. Særlig i TV 2, der kvinneandelen i sportsjournalistikken er så lav som 26 prosent, kommer det tydelig frem gjennom den enorme fotballsatsingen som inntil videre kun er konsentrert om herrefotball. Det er altså ikke helt urimelig å si at noen deler av sportsjournalistikken på TV, og særlig fotballen, er av menn, om menn og for menn.

Det er av betydning når fotball er blant de desidert mest populære idrettene i Norge, og når det er en så stor prioritet for TV 2, som er Norges nest største allmennkringkaster. Flere av informantene var enige om at journalistikken om langrenn og skiskyting er mer likestilt – både fordi det er et mer likestilt fokus på kvinnelige og mannlige utøvere og fordi det er mer jevn kjønnsfordeling blant journalistene som dekker sakene. NRK har vist mest langrenn og skiskyting, og NRKs sportsredaksjon kan virke mer likestilt enn TV 2 sin, både på grunn av den relativt høye andelen kvinner i redaksjonen og på grunn av et større fokus på kvinneidrett.

Om man som kvinne går inn i samtaler med gutter om sport, og opplever at diskusjonen kveles før den får begynt, av spørsmål om man kan noe om sport, og om man egentlig er interessert, for så å bli spurt ut og testet, er det forståelig at det oppleves som et irritasjonsmoment. Spesielt dersom man som kvinne faktisk jobber med sportsjournalistikk, og dermed opplever at folk, tilsynelatende helt ubegrunnet, går ut ifra at de ikke har peiling på det de faktisk jobber med.

Det gir neppe grobunn for selvtillit i yrket, å føle på andres mistillit til egne kunnskaper og evner, og at folk stiller spørsmål ved intensjonene en har til det man vier tiden sin til. At fire av seks informanter har opplevd å få spørsmål om de egentlig er noe interessert i sport, sier

noe om hvordan folk ser på kvinner i sportsjournalistikken på TV. Det forteller også noe om hvordan de selv opplever andres syn på dem, og at de må legge inn en innsats for å bevise at de faktisk kan like mye og er interesserte i sport på lik linje med sine mannlige kolleger.

At informantene kjente på at de må bevise mer kan være en følge av nettopp nevnte type spørsmål: «Er du egentlig interessert i sport?». Når samtlige av seks intervjuobjekter oppgir at de føler de må bevise mer enn menn, i alle fall tidlig i karrieren, vil jeg konkludere med at det sannsynligvis faktisk er tilfelle. Om det så ikke er reelt at de må bevise mer, så er det i alle fall noe de av en eller annen grunn føler på, som med sannsynlighet har en påvirkning på deres situasjon, trivsel og plass i redaksjonen.

Slik flere også nevnte oppleves en feil som fellende om den begås av en kvinne, mens om en mann gjør samme feil er det lettere for omgivelsene å akseptere at det var et uhell, og at det ikke skyldes manglende kunnskaper. En feil kan altså, slik noen av informantene opplever det, i overført betydning dømmes som enten forseelse eller forbrytelse, avhengig av om det er en mann eller en kvinne som begår handlingen. Det tydeliggjør at det er en forskjeller på kvinner og menns posisjon i sportsjournalistikken, utover det at menn er i overfall.

Noen ting finnes det nemlig klare, håndfaste bevis for, blant annet at sportsjournalistikken er mannsdominert. Blant sportsjournalistene på TV i TV 2 og NRK er kun 30 prosent kvinner. Det er likevel ikke nødvendigvis et mål i seg selv at fordelingen skal være 50 prosent kvinner og 50 prosent menn, som et par av informantene også påpeker. Kanskje er det viktigste å ivareta de kvinnene som faktisk er der, heller enn å aktivt kvotere inn nye – så vil det kanskje komme til flere kvinner av seg selv, dersom forholdene ligger til rette for det. Hvis fokuset rettes mot å tilrettelegge og forbedre vilkårene for kvinner i sportsjournalistikken på TV, så vil det automatisk kunne bli mer attraktivt for potensielle kvinnelige kandidater, og kvotering vil ikke behøve å være et tema. Kanskje bør redaksjonene, slik noen av intervjuobjektene foreslår, gi kvinner flere sjanser i roller som kommentatorer og eksperter, og våge å satse mer – så fremt det finnes kvinner som ønsker å ta de sjansene.

Det viste seg altså at sportsjournalistikken er mannsdominert, og det er slik at kvinner i mindre grad enn menn slipper til. Alle kvinnene jeg intervjuet sa også at de har opplevd motgang og mistillit, i alle fall tidlig i karrieren, men at situasjonen har bedret seg. Jeg fikk likevel rett i hypotesen om at kvinner kjenner på et større prestasjons- og forventningspress,

og at de føler de har mer å bevise. At de må bevise mer enn guttene sa alle informantene, uavhengig av hvor fornøyde de var med miljøet og jobben ellers. At det faktisk er en forskjell på situasjonen til kvinner og menn i sportsjournalistikken på TV tydeliggjøres av hvordan kvinnene jeg har snakket med opplever sin situasjon sammenliknet med sine mannlige kolleger. Til en viss grad kan man si at sportsjournalistikken på TV først og fremst er forbeholdt menn. Også stillingene som øverste overhode for nyhets- og sportsredaksjonene til både TV 2 og NRK, har utelukkende vært besatt av menn. Ikke en eneste kvinnelig kringkastingssjef eller sjefredaktør har hatt muligheten til å påvirke sportsredaksjonene – for de har ikke eksistert.

Hadde det egentlig hatt noe å si om det så ikke fantes en eneste kvinne i sportsjournalistikken? Svaret på det er et tydelig ja. Det er som Siri Lindstad uttalte; «Du kan glemme et annet menneskes navn, utseende, alder, yrkestittel, formue, hjemsted. Men det siste du glemmer – hvis det i det hele tatt er mulig å glemme – er hvilket kjønn vedkommende tilhørte» (Lindstad, referert i Eide og Orgeret, 2015, s. 19). Kjønnnet vårt er vårt minste felles multiplum, og når befolkningen er fordelt nogenlunde likt på antall kvinner og menn, så bør det derfor være et mål å sørge for at det gjenspeiles gjennom en likere kjønnsrepresentasjon på TV. Sport er den nest meste sette kategorien på TV, og slik situasjonen er i dag er det først og fremst menn som passer inn i sportsjournalistikkens narrativ – av menn, om menn, for menn. Heldigvis er alle informantene enige om at de har det bra og trives i jobben sin, men samtlige la til at de mener utviklingen er på god vei – altså ikke helt i mål, enn så lenge.

Kilder

- Bergland, C. (2014) NRK-Carina mottok hetsbrev, *VG*, 04.06.14. Tilgjengelig fra: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/k7ekL/nrk-carina-mottok-hetsbrev> (Hentet 16.12.20).
- Byklum, K. (2018) Lise Klaveness: – Jeg er ingen statue, og er ikke alltid glad i den måten prestasjoner og det menneskelige vurderes på i fotballverden, *Dagens Næringsliv*, 07.07.18. Tilgjengelig fra: <https://www.dn.no/lederintervjuet/norges-fotballforbund/oslo-tingrett/lise-klaveness/lise-klaveness-jeg-er-ingen-statue-og-er-ikke-alltid-glad-i-den-maten-prestasjoner-og-det-menneskelige-vurderes-pa-i-fotballverden/2-1-371719> (Hentet 24.08.20)
- Brønseth, N. (2015) Den unge norske virkeligheten?, i Eide, E. og Orgeret, K. S. (red.) *Etter beste kjønn – Kjønnsperspektiv på medier og journalistikk*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 123 – 137.
- Cover The Athlete (2015). *Cover The Athlete - The Problem*. Tilgjengelig fra: <http://covertheathlete.com/> (Hentet 17.11.20).
- Dahlén, P. (2008) *Sport och medier*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Dietrichson, S. (2017) *Da kvinner fikk stemme, men ikke bestemme*. Tilgjengelig fra: <https://forskning.no/historie/da-kvinner-fikk-stemme-men-ikke-bestemme/362603> (Hentet 21.05.21).
- Eide, E. og Orgeret, K. S. (2015) *Etter beste kjønn – Kjønnsperspektiv på medier og journalistikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Enli, G. og Syvertsen, T. (2017) 25 år med kommersiell allmennkringkasting. TV 2s historie gjennom redaktørblikket, *Norsk Medietidsskrift*, 24(3) s. 1-17.
- Ferreras, J. ‘Cover The Athlete’ Urges Media To Stop Asking Women Sexist Questions, *Huffington Post*, 06.11.2015. Tilgjengelig fra: https://www.huffingtonpost.ca/2015/11/06/cover-the-athlete-sexist-questions_n_8483906.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAACamBCSeIXzkAV5ftug-AWMIi8ECgZTd6aHoFFsHo4dhTBoi1TtoHu2Lt0BQDji9QXNrpamq9c82iK8krf6jKfUGzvgI4mmlB9TI2GmwmrnZyLOyW1RoXu-VyjXjJXOQFr9IXV_89Kz8eXpwzszEfr3IzOjocRLhNvYp1uh5BU (Hentet 17.11.20).

- Fordal, J. A. (2020) *NRKs historie*. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/organisasjon/nrks-historie-1.6589747> (Hentet 11.05.21).
- Gauntlett, D. (2008) *Media, Gender and Identity – An introduction*. New York: Routledge.
- Grymer, T. og Roksund, M. (2015) Vil kvinner skjermes fra skjermen?, i Eide, E. og Orgeret, K. S. (red.) *Etter beste kjønn – Kjønnsperspektiv på medier og journalistikk*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 63 – 76.
- Gunter, B. (1995) *Television and Gender Representation*. London: John Libbey.
- Hognestad, L. I. (2015) Hjemme, gjemme, uavgjort. Marginalisert kvinneidrett på Sør-Vestlandet, i Eide, E. og Orgeret, K. S. (red.) *Etter beste kjønn – Kjønnsperspektiv på medier og journalistikk*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 92 – 109.
- Holt, M. (2019) TV 2-programleder Julie Strømsvåg (38) er gravid – går glipp av Fotball-EM, *VG*, 28.10.19. Tilgjengelig fra: <https://www.vg.no/sport/i/opxRRg/tv-2-programleder-julie-stroemsvaag-38-er-gravid-gaar-glipp-av-fotball-em> (Hentet 27.12.20).
- Hugsted, C. M. og Berg, B. (2015) «Få den dama vekk! «Få kjerringa ut», *Dagbladet*, 20.04.15. Tilgjengelig fra: <https://www.dagbladet.no/sport/fa-den-dama-vekk-fa-kjerringa-ut/60770609> (Hentet 25.08.20).
- Knudsen, S. Ø. (2011) Huitfeldt vil ha gratis sport på TV, NRK, 24.06.11. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/norge/huitfeldt-vil-ha-gratis-sport-pa-tv-1.7687427> (Hentet 24.08.20).
- Kvaale, R. (1986) *Kvinner i norsk presse gjennom 150 år*. Drammen: Gyldendal Norsk Forlag.
- Lindebø, K. (2019) Redaktørene skulle gjerne hatt flere kvinner, men avisene ansetter ikke flere fotografer, *Journalisten*, 15.09.19. Tilgjengelig fra: <https://journalisten.no/aftenposten-annemor-larsen-budstikka/redaktorene-skulle-gjerne-hatt-flere-kvinner-men-avisene-ansetter-ikke-flere-fotografer/384946> (Hentet 22.09.20).
- Lindstad, S. (2012) *Når det personlige aldri blir politisk. En analyse av diskusjoner om kjønn og likestilling i fem Ukeslutt-innslag*. Masteroppgave. Universitetet i Oslo: Institutt for medier og kommunikasjon.
- Lippe, Gerd von der (2010) *Et kritisk blikk på sportsjournalistikk*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Lund, Joachim (2019) Kvinner er feige. Menn er dumme, *Aftenposten*, 27.02.19. Tilgjengelig fra:

- <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/RxV638/kvinner-er-feige-menn-er-dumme-joacim-lund> (Hentet 27.12.20).
- Lyngøy, R. (2016) TV 2s satsing blottet for kvinner: - De reduseres til verter, *Aftenposten*, 19.02.16. Tilgjengelig fra: <https://www.aftenposten.no/sport/fotball/i/XgoG6n/tv-2s-satsing-blottet-for-kvinner-de-reduseres-til-verter> (Hentet 24.08.20).
- Manger, T. og Wormnes, B. (2015) *Slik formes vi av andres forventninger*. Tilgjengelig fra: <https://psykologisk.no/2015/06/slik-formes-vi-av-andres-forventninger/> (Hentet 15.12.20).
- Medienorge (2020a) *TV-seing fordelt på programkategorier*. Tilgjengelig fra: <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/tv/242> (Hentet 25.08.20).
- Medienorge (2020b) *TV-kanalenes seertall per år*. Tilgjengelig fra: <http://medienorge.uib.no/statistikk/medium/tv/219> (Hentet 01.09.20).
- Medietilsynet. *Allmennkringkasting*. Tilgjengelig fra: https://medietilsynet.no/mediebildet/allmennkringkasting/#anchor_7013 (Hentet 22.09.20).
- Moseng, I. (2015) *Det sterkeste kjønn. En studie av kjønnsrepresentasjon i sportsjournalistikken på TV*. Bachelorgrad. Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus. Tilgjengelig fra: <https://fagarkivet-hioa.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12199/622/Ida%20Moseng.pdf?sequence=2&isAllowed=y> (Hentet: 12.04.20).
- Murtnes, S. og Tonning O. S. (2020) Her får Ellefsen Kongens fortjenstmedalje: - Jeg er målløs, *NRK*, 12.08.20. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/sport/her-far-ellefsen-kongens-fortjenstmedalje--jeg-er-mallos-1.15120404> (Hentet 26.08.20).
- Norges Idrettsforbund (2019) *Nøkkeltall*. Rapport 2018. Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité. Tilgjengelig fra: <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/nokkeltallsrapport-18102019.pdf> (Hentet 26.08.20).
- Norske Sportsjournalisters Forbund (2019) *Medlemsregister*. Tilgjengelig fra: <https://www.sportsjournalistene.no/medlemsregister> (Hentet 26.08.20).
- Orgeret, K. S. (2020) Journalist, i *Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/journalist> (Hentet 29.09.20).
- Paxton, P. og Hughes, M. M. (2014) "Introduction to Women in Politics", i *Women, Politics, and Power: A Global Perspective*. 2. utgave. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc. doi: 10.4135/9781452275482.n1 (Hentet 29.09.20).

- Rognø, L. M. (2019) Fyller 70, må slutte i NRK, *Vi.no*, 01.10.19. Tilgjengelig fra: <https://www.vi.no/familie/fyller-70-ma-slutte-i-nrk/71661002> (Hentet 26.08.20).
- Sarsons, H. og Xu, G. (2015) *Confidence Men? Evidence among Top Economists*.
Tilgjengelig fra: https://scholar.harvard.edu/files/sarsons/files/confidence_final.pdf
(Hentet 27.12.20).
- Skartveit, H. (2018) #MeToo i Norge – og i verden, *vg.no*, 22.01.18. Tilgjengelig fra: <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/2134kl/metoo-i-norge-og-i-verden> (Hentet 27.12.20).
- Sørum, B. (2019) – *Vi bestemmer om glasstaket finnes*. Tilgjengelig fra: <http://kjonnsforskning.no/nb/2019/06/vi-bestemmer-om-glasstaket-finnes> (Hentet 27.12.20).
- TV 2 (2020) Norsk fotball til TV 2 fra 2023, *TV 2*, 18.12.20. Tilgjengelig fra: <https://www.tv2.no/a/11846674/> (Hentet 27.12.20).
- Ullvang, I. E. og Zondag, M. H. W. (2017) BI-professor: - En myte at «glasstaket» hindrer kvinner fra å bli toppsjefer, *NRK*. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/norge/bi-professor--en-myte-at-glasstaket-hindrer-kvinner-fra-a-bli-toppsjefer-1.13414456> (Hentet 27.12.20).
- Valle, V. (2011) *Karen-Marie Ellefsen*. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/kultur/karen-marie-ellefsen-1.7500164> (Hentet 26.08.20).
- Wanounou, D. (2017) TV-oppskrift: 'Mann med tyngde, kvinne med ynde', *Vårt Land*, 23.11.17. Tilgjengelig fra: <https://www.vl.no/nyhet/tv-oppskrift-mann-med-tyngde-kvinne-med-ynde-1.1060319?paywall=true> (Hentet 29.09.20).
- Østbye, H. mfl. (2013). *Metodebok for mediefag*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg

Intervjuguide

0. Ikke kategoriserte spørsmål

- Kan du fortelle litt om din karriere?
- Har du drevet med idrett selv?
- Hvordan er det/har det vært for deg å jobbe i en sportsredaksjon?
- (Til de som har blitt intervjuet om temaet før) Du har jo blitt intervjuet om dette flere ganger før. Er det noen aspekter du ikke tidligere har snakket om eller fått frem?
- Tror du kvinner som jobber med sportsjournalistikk har noen fordeler eller ulemper sammenliknet med menn?

1. Kvinneandel i sportsjournalistikken – hvordan er fordelingen mellom kvinner og menn?

- Det er overtall av menn i sportsredaksjonene til både TV 2 og NRK. Hvordan har du opplevd det?
- Hvordan har du selv opplevd fordelingen mellom kvinner og menn i redaksjonen (før og nå)?
- Hvorfor tror du det er færre kvinner enn menn i sporten?
- Hvilken betydning tror du det kan ha at kvinner er underrepresentert?
- Har journalistens kjønn noe å si for sluttproduktet av en sportssak?

2. Kvinners roller i sportsjournalistikken – programledere eller eksperter?

- Er det forskjell på hvilke roller kvinner og menn får (før og nå)? Hvem får hvilke roller?
- Er de kvinnelige redaksjonsmedlemmene synlige på skjermen eller jobber de mest bak kamera?

- Noen roller krever mer ekspertise enn andre. Programledere og reportere kan i større grad forberede seg og bruke manus, mens kommentatorer og eksperter må uttale seg mer spontant. Er det forskjell på hvilke roller som tildeles kvinner og menn?
- Hvordan blir forskjellige oppgaver fordelt mellom kvinner og menn på ulikt vis? Programleder, reporter, kommentator og ekspert.
- Hva tror du eventuelle forskjeller kommer av?
- Blir kvinner tatt seriøst som sportskommentatorer?

3. Dekning etter kjønn – hvilke idretter dekkes av hvem? Er det et skille?

- Er det forskjell på hvilke idretter som dekkes av kvinner og hvilke som dekkes av menn?
- Hvilke typer idrett dekkes typisk av kvinner, og hvilke av menn?
- Er det slik at de idrettene kvinner oftest dekker har noe til felles?
- Er det noe som tilsier at kvinner og menn ikke kan ha tilsvarende kompetanse og dermed dekke samme typer idrett?
- Har du noen formening om hvorfor det er slik?

4. Forventninger og tillit til kvinner i sportsjournalistikken – egne og andres forventninger

- Opplever du at kvinner og menn i redaksjonen blir vist like mye tillit fra lederne (før og nå)?
- Er det noen tilfeller hvor du selv føler at du ikke har strukket til i jobbsammenheng fordi du er kvinne?
- Er det noen tilfeller hvor du har kjent på at andre antar at du ikke strekker til fordi du er kvinne?
- Hvilke holdninger har du møtt, på jobb og privat, i forbindelse med arbeidet ditt?
- Har du møtt på fordommer, enten fra kolleger eller utenfor jobb?
- Blir du utfordret på samme måte som dine mannlige kolleger?
- Hvordan opplever du andres fokus på ditt virke? Faglig eller usaklig? Utseendefokus?

Prosjektregistrering i RETTE

Prosjekt	
Id	S602
Navn	Kvinner i sportsjournalistikken
Opprettet av	Frida Kristiane Daae Hessen
Prosjektansvarlig	Knut Helland
Ansvarlig enhet	Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nåværende status	
Status	Bekreftet av prosjektansvarlig
Kommentar	
Opprettet av	Knut Helland
Oppdatert	2021-01-12 18:41:10

Statushistorikk				
Status	Kommentar	Opprettet av	Opprettet	Oppdatert
Bekreftet av prosjektansvarlig		Knut Helland	12-01-2021	12-01-2021
Registrert	Denne statuses er automatisk satt av systemet.	Frida Kristiane Daae Hessen	17-09-2020	17-09-2020
Registrering pågår	Denne statuses er automatisk satt av systemet.	System User	17-09-2020	17-09-2020

